

4 2024

Ročník XXX

Vydáva
Slovenská advokátska komora
Kolárska 6, 813 42 Bratislava
www.sak.sk

ADVOKÁTSKA SLOVENSKÁ
KOMORA

**Ako ďalej
po kasačnom uznesení
odvolacieho súdu?**

**Osobitosti použitia
agenta** pri vyšetrovaní
nedovoleného ozbrojovania
a obchodovania so zbraňami

**Zakladá akt kategorizácie
generického lieku**
pred skončením platnosti patentu
nekalú súťaž?

**Otázka vlastníckeho práva
pri neoprávnenej stavbe
na cudzom pozemku**

bulletin slovenskej advokácie

Harmonogram prípravy stavovských predpisov na konferenciu advokátov

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax

Vychádza šesťkrát do roka (dvojmesačník)

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Vydáva Slovenská advokátska komora

Kolárska 6, 813 42 Bratislava

IČO: 30 795 141

ADVOKÁTSKA
KOMORA
SLOVENSKÁ

Redakčná rada

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)

prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.

doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.

doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.

doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

JUDr. Soňa Mesiarkinová

JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

JUDr. Eva Sihelníková, PhD.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

prof. JUDr. Marek Števec, DrSc.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

Redakcia

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadľa Ondrišová (02 204 227 28)

ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová (02 204 227 26)

darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová (02/204 227 26)

darina.stracinova@sak.sk

Uzávierka odbornej časti: 2. 7. 2024

Uzávierka redakčnej časti: 22. 7. 2024

Číslo bolo zverejnené 29. 7. 2024

K obálke: Vyjadrite sa k návrhom stavovských predpisov, ktoré budú schválene konferenciou advokátov v júni 2025. Viac na s. 54.

bulletin slovenskej advokácie 4/2024

Obsah

AKTUÁLNE

ROZHOVOR

- 4 Informácie a trendy v používaní digitálnych prostriedkov prichádzajú na Slovensko pomalšie
Mgr. Marek Holka

DISKUSIA

- 6 Ako ďalej po kasačnom uznesení odvolacieho súdu?
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 8 Osobitosti použitia agenta pri vyšetrovaní nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami
JUDr. Samuel Marr, LL.M.
- 16 Zakladá akt kategorizácie generického lieku pred skončením platnosti patentu nekalú súťaž?
Mgr. Richard Macko, Mgr. Nina Garajová
- 24 Otázka vlastníckeho práva pri neoprávnenej stavbe na cudzom pozemku (1. časť)
JUDr. Filip Šmeringai

JUDIKATÚRA

- 32 Podmienka vyčerpania právnych prostriedkov nápravy pred podaním ústavnej sťažnosti proti zaisteniu dát klienta pri prehliadke advokátskej kancelárie
- 34 Ušlý zisk a ujma spôsobená stratou príležitosti
- 36 Ochrana dôvernosti komunikácie advokáta a klienta v kontexte tajného sledovania

ADVOKÁCIA

- 38 Správy a udalosti
- 42 K vymenovaniu nových členov Súdnej rady SR
- 43 Zo zasadnutí Predsedníctva SAK
- 45 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 46 Advokácia a umelá inteligencia.
Pozitívny dokument Slovenskej advokátskej komory
- 50 Verejné napomenutie
- 52 Povinnosť advokáta konať s odbornou starostlivosťou vo veci klienta a informovať ho o postupe vo veci
- 54 Konferencia 2025. Výzva na pripomienkovanie predpisov
- 55 Povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky – nečinnosť advokáta

ZAÚJÍMAVOSTI

LITERATÚRA

- 58 Konanie o súlade právnych predpisov v správnom súdnictve
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
- 69 Zprávy Sväzu advokátov na Slovensku – prvý advokátsky časopis na Slovensku. 2. časť
prof. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie (**ondrisova@sak.sk**) treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojim obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitulkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujete s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranné na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

neúprosné plynutie času nám pripomína, že čoskoro budú štyri roky od poslednej konferencie advokátov, najvyššieho orgánu advokácie. Tento významný časový medzník nám poskytuje príležitosť na reflexiu a priestor na prípravu na ďalšie kroky, ktoré ovplyvnia našu profesiu v najbližšom období.

V júni 2025 sa bude konať konferencia advokátov, na ktorej sa my, advokáti, budeme môcť zúčastniť a s plnou zodpovednosťou ovplyvniť ďalšie fungovanie samosprávy. Nielenže budeme voliť členov volených orgánov komory, ale budeme sa podieľať aj na tvorbe predpisov upravujúcich výkon advokátskej činnosti. Na to, aby sme umožnili efektívny a spravodlivý vývoj stavovských predpisov a pravidiel, je dôležité, aby sme sa aktívne zapojili do prípravy a diskusie. Takto môžeme zabezpečiť, že rozhodnutia prijaté na nadchádzajúcej konferencii budú reflektovať našu spoločnú víziu a hodnoty a zároveň prispejú k ďalšiemu rozvoju a stabilite našej profesie.

Účasť na tvorbe predpisov, ako sú advokátsky poriadok, disciplinárny poriadok, rokovací poriadok, volebný poriadok, organizačný poriadok, pozičný dokument a uznesenia konferencie (najmä o príspevku na činnosť SAK, o sociálnom fonde a o výchove advokátskych koncipientov), je nevyhnutné vnímať nielen ako právo advokáta, ale aj ako jeho povinnosť spojenú s patričnou zodpovednosťou za schválené znenia na nasledujúce štyri roky.

Slovenská advokátska komora ako nezávislá samospráva prostredníctvom prejavu vôle nás, všetkých advokátov na konferencii, plní zákonom zverené úlohy. Dbá na zachovanie cti a dôstojnosti advokátskeho povolania, zastupuje záujmy profesie, podporuje ďalšie vzdelávanie a odbornú prípravu a zabezpečuje, aby advokáti mohli nezávisle, bez neprimeraného zasahovania, poskytovať právne služby klientom v súlade so zákonom, uznanými profesijnými štandardmi a advokátskou etikou.

Som presvedčená, že je ctou a povinnosťou každého advokáta svojou účasťou na konferencii a hlasovaním prispieť k fungovaniu komory v súlade s hodnotami advokácie na konferencii advokátov. Zároveň považujem za nevyhnutné, aby sa celá advokátska obec zúčastnila predpísaným spôsobom na tvorbe predpisov, ktorými sa budeme riadiť až do ďalšej konferencie.

Pravidlá tvorby predpisov určených na rokovanie konferencie a harmonogram ich prípravy sú podrobne zverejnené na s. 54 tohto čísla Bulletinu. Každý advokát má možnosť podať podnet na zmenu predpisov. Prvé kolo zbierania podnetov máme úspešne za sebou a ďakujeme za prínosné návrhy.

Po uplynutí lehoty určenej na zasielanie návrhov a pripomienok – teda po 15. novembri 2024 – návrhy prerokuje Predsedníctvo SAK a rozhodne, ktorým pripomienkam a návrhom bude vyhovené. Dovoľujem si upriamiť vašu pozornosť na skutočnosť, že následne budú akceptované iba podnety doručené najneskôr 30 dní pred konferenciou a s podporou najmenej 30 advokátov.

Vážené kolegyně, vážení kolegovia, chcem vás motivovať, aby ste svojou aktívnou participáciou na tvorbe predpisov prejavili spolupatričnosť k našej profesii. Vaše názory a skúsenosti z praxe sú nesmierné cenné a môžu výrazne prispieť k vylepšeniu pravidiel, ktoré budú spresňovať výkon advokácie a reflektovať hodnoty našej profesie.

Súčasne vám chcem poďakovať, ak si popri všetkých povinnostiach nájdete čas a svojimi podnetmi podporíte advokátsky stav, a tým aj riadny výkon advokácie. Vaša angažovanosť a príspevky sú neoceniteľné a pomáhajú zlepšovať advokátsku profesiu. Teším sa na vaše návrhy a aktívnu účasť na konferencii.

JUDr. Zuzana Čížová
členka P SAK

ROZHOVOR

Informácie a trendy v používaní digitálnych prostriedkov prichádzajú na Slovensko pomalšie

Mgr. Marek Holka je členom AIJA od roku 2017. Už niekoľko rokov reprezentuje slovenskú advokáciu na podujatiach AIJA ako národný zástupca AIJA pre Slovensko, je členom viacerých komisií AIJA – Antitrust, Corporate and M&A, Healthcare and Life Sciences, T. R. A. D. E. – Trade, Retail, Agency, Distribution, E-commerce). Pôsobí ako partner v advokátskej kancelárii Čechová & Partners.

■ Čo Vás priviedlo k rozhodnutiu stať sa členom AIJA?

Členom AIJA som sa stal v duchu tradície v našej kancelárii, keďže kolega Tomáš Rybár je dlhoročným členom a aktuálne dokonca ako prvý slovenský advokát zastáva funkciu generálneho tajomníka AIJA. Zároveň klientela našej advokátskej kancelárie je previazaná so zahraničím a rozvíjanie vzťahov s kolegami v iných krajinách je nevyhnutné pre moju prácu. Nielen z hľadiska odporúčaní a networkingu, ale aj z hľadiska sledovania trendov v advokácii, aby sme držali krok s tým, ako fungujú kancelárie v iných kútoch sveta. Členom som sa stal v roku 2017, keď sa konal seminár AIJA v Bratislave a mal som možnosť byť súčasťou organizačného tímu.

■ V čom je AIJA unikátna?

AIJA je jednou z globálnych advokátskych organizácií popri IBA, ABA či UIA, ale jej osobitosť tkvie v tom, že je ako

jediná zameraná na advokátov a právnikov do 45 rokov. Jej cieľom je networking, vzdelávanie a zdieľanie know-how. Stanovením vekovej hranice je zabezpečené, že na pôde AIJA sa stretávajú generačne blízki právnici, ktorí sú vo svojich advokátskych kanceláriách často novo v pozícii partnerov, prípadne na partnerskú pozíciu čakajú, a môžu osobnostne a profesijne rásť a prenášať si túto skúsenosť do praxe v kancelárii. AIJA sa snaží motivovať aj študentov práva, ktorí sa môžu zúčastňovať na podujatiach AIJA za malý poplatok, pomáhať pri organizovaní seminárov či skúsiť šťastie v súťaži o najlepšiu video esej pod názvom BIFLA (Best International Future Lawyer Award).

Odborná činnosť AIJA sa realizuje na pôde vyše 20 pracovných komisií, z ktorých každá organizuje minimálne jeden seminár alebo konferenciu ročne. Medzi tri flagship podujatia patrí jarná a jesenná polročná konferencia a hlavne výročný kongres, na ktorom sa podieľajú všetky komisie a ponúka tak prierezové témy a nové trendy v advokácii spojené s digitalizáciou, umelou inteligenciou a manažmentom kancelárií – nové spôsoby komunikácie s klientom či odmeňovania. Napríklad témou septembrového kongresu v Madride je „Myslieť globálne – úloha medzinárodných právnikov vo svete hľadajúcim odpovede“. Akademický program sa bude týkať práva v medzinárodnom obchode, obrannom a bezpečnostnom priemysle, globálnych nerovností, technológií a energetickej transformácie.

Okrem komisií zameraných na jednotlivé právne odvetvia pôsobí v AIJA komisia SCILL (Skills, Career, Innovation, Leadership and Learning), ktorá je zameraná na rozvíjanie soft skills, manažérskych a osobnostných zručností advokátov a advokátok. Na vlajkových podujatiach organizuje sprievodné podujatia.

Ďalším špecifikom je, že členmi AIJA sú za zvýhodnených podmienok aj in-house právnici, takže okrem potenciálnych spolupracujúcich advokátov je na podujatiach možné stretnúť aj priamo klientov.

■ Sú témy, ktoré ponúka AIJA a na slovenskom trhu vzdelávania právnikov absentujú?

Myslím si, že v otázkach používania digitálnych prostriedkov informácie a trendy prichádzajú na Slovensko pomalšie. V tomto AIJA ponúka zaujímavú výmenu informácií a množstvo aktivít venuje témam spojených s digitalizáciou právnického povolania. Jednou z najzaujímavejších inovácií v právnom sektore je v súčasnosti *legal tech* alebo využívanie techniky na poskytovanie právnych služieb. *Legal tech* dnes už zďaleka neznamená len štandardné nástroje na výskum legislatívy a súdnych rozhodnutí či softvér na ukladanie a správu dokumentov, ale sofistikované nástroje, často na báze umelej inteligencie, na inteligentnú automatizáciu dokumentov. Ďalšou často diskutovanou témou je právny dizajn, čiže vizuálna komunikácia právneho obsahu. Klientsky orientovaný prístup k právnym službám vyžaduje, aby sme v advokácii používali inovatívne prostriedky komunikácie s klientmi. Budúce právničky a právnici by mali rozumieť aj grafickému dizajnu a príslušným online nástrojom, aby mohli svoje pracovné výstupy prezentovať svojim klientom 21. storočia. To zahŕňa nielen použitie grafických prvkov na prezentáciu výsledkov práce právnikov, ale aj presun celého právneho sektora online, napríklad vo forme inteligentných právnych zmlúv, ktoré sú vyjednávané, uzatvárané, vykonávané a vymáhané úplne online. V niektorých krajinách advokátske kancelárie zamestnávajú osoby, ktoré sa venujú len vizuálnej prezentácii obsahu, ktorý pripravujú advokáti.

■ Pamätáte si Vaše dojmy z prvého výročného kongresu?

Prvé roky môjho členstva v AIJA boli poznačené pandémiou COVID-19, ktorá preniesla dianie AIJA do online priestoru. Síce bola AIJA v tomto smere veľmi aktívna, osobný kontakt chýbal. Preto najsilnejší zážitok som mal na výročnom kongrese AIJA v Zürichu v roku 2021, kedy bola eufória z osobného stretnutia umocnená tým, že svet sa po pandémii opäť postupne otváral. Skúsenosť zo stretnutia nielen s európskymi kolegami, ale aj členmi zo severnej a južnej Ameriky, Ázie či Afriky, bola neopakovateľná. Príjemnou tradíciou spojenou s výročným kongresom je tzv. home hospitality, kedy miestne advokátky a advokáti pozývajú menšie skupiny do 10 účastníkov na večeru k sebe domov a pripravujú jedlo z miestnej kuchyne. Rád by som však dodal, že výborné odozvy od zahraničných kolegov mám vo vzťahu k semináru organizovanému v roku 2017 v Bratislave a členovia AIJA by sa určite radi na Slovensko vrátili.

■ Nie je účasť na podujatiach AIJA pre začínajúce advokátky a advokátov príliš nákladná?

Aby účasť nebola pre mladých nedostupná, poplatky sa zvyšujú so stúpajúcim vekom, preto je najlepšie začať sa zapájať do aktivít čo najskôr. Čím skôr si právnik zlepši svoje zručnosti, tým lepšie sa mu štartuje kariéra v advokácii a lepšie sa budujú vzťahy s inými členmi AIJA. Výdavok advokátskej kancelárie na registračný poplatok alebo cestovné náklady je hodnotná investícia do ľudí v advokátskej kancelárii, čo je v právnom odvetví asi najlepšia investícia, akú môže advokátska kancelária vynaložiť. Takáto investícia sa násobne vráti nielen v podobe práce od zahraničných advokátskych kancelárií, ale v neposlednom rade aj v podobe odborného a osobnostného rastu.

AIJA – Medzinárodná asociácia mladých advokátov

(Association Internationale des Jeunes Avocats – International Association of Young Lawyers) je celosvetová asociácia mladých právnikov vo veku do 45 rokov. Venuje sa organizovaniu vzdelávacích seminárov a networkingových stretnutí, ponúka prednášky na odborné témy zo všetkých právnych odvetví, no svoje nezastupiteľné miesto majú aj otázky osobného rozvoja, soft skills a manažmentu advokátskej kancelárie. Členstvo v AIJA ponúka vzdelávací program, medzinárodnú sieť advokátov, prístup k odborným materiálom a zľavnené registračné poplatky. Zároveň je príležitosťou zažiť tzv. „AIJA spirit“ – budovanie spolupráce a priateľstva v medzinárodnom prostredí v neformálnej atmosfére mladých právničiek a právnikov. Slovenská advokátska komora je kolektívnym členom AIJA.

■ Čo Vám skúsenosť národného zástupcu priniesla?

Ako národný zástupca sa usilujem informovať, aj v spolupráci so SAK, členskú základňu o nadchádzajúcich podujatiach AIJA, priblížiť výhody členstva, organizovať lokálne networkingové aktivity – letné a vianočné stretnutia, odpovedať na otázky záujemcov. Zároveň zastupujem slovenskú advokáciu na pôde AIJA, kde medzi národnými zástupcami prebieha výmena informácií a osvedčených postupov. Som veľmi rád, že vynikajúca spolupráca so Slovenskou advokátskou komorou je považovaná na pôde AIJA za dobrý príklad pre iné krajiny.

Za úspech považujem aj nedávnu konferenciu v Belehrade, kde vystúpili traja rečníci zo Slovenska a podujatie malo výbornú spätnú väzbu. Členstvo v AIJA tak poskytuje aj príležitosť slovenským advokátom „zažiarit“ na zahraničnej scéne a podeliť sa o skúsenosti nadobudnuté v rámci svojho odborného zamerania so zahraničnými kolegami.

■ Aké podujatia AIJA v blízkej budúcnosti by ste odporučili?

Okrem výročného kongresu v Madride prvý septembrový týždeň by som rád odporučil napríklad viaceré semináre v októbri: na témy M&A pracovného práva v Istanbule, sporovej agendy nehnuteľností v Londýne či súťažného práva a práva duševného vlastníctva v Malage. V novembri sa uskutoční jesenná polročná konferencia v Luxemburgu, ktorej témou je ako globalizácia láka ekonomických hráčov a právnikov, aby hľadali inovatívne riešenia v zahraničných jurisdikciách, ktoré sú schopné uspokojiť nové potreby, ako aj nárast národných, regionálnych a medzinárodných regulácií, ktoré pretvárajú trh a obchodné modely. Informácie o všetkých podujatiach sú dostupné na webovej stránke AIJA, pričom členstvo v asociácii nie je podmienkou účasti na podujatiach.

SAK vďaka kolektívnemu členstvu v AIJA môže sprostredkovať na každé podujatie AIJA trom záujemcom znížený registračný poplatok. Dovoľujeme si týmto ponúknuť advokátkam a advokátom SAK, ktorí nie sú členmi AIJA, ale radi by sa zúčastnili na konkrétnom podujatí, využiť túto možnosť. V prípade záujmu, prosím, kontaktuje odbor medzinárodných vzťahov SAK, chladkova@sak.sk. Zoznam podujatí nájdete na <http://www.ajja.org>.

DISKUSIA

Ako ďalej po kasačnom uznesení odvolacieho súdu?

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

V rámci tejto rubriky bolo už viacero podnetov zameraných na zodpovedanie dvoch relatívne zásadných procesných otázok, na ktoré Civilný sporový poriadok nedáva výslovnú odpoveď. Obidve sa týkajú ďalšieho postupu po zrušení meritórneho rozhodnutia súdu prvej inštancie a vrátení veci na ďalšie konanie.

Prvá otázka sa vzťahuje na sudcovskú a zákonnú koncentráciu konania a jej účinky voči sporovým stranám po vrátení veci súdu prvej inštancie. Druhá je zameraná na konzistentnosť právneho názoru odvolacieho súdu, ktorým je súd prvej inštancie viazaný (§ 391 ods. 2 CSP). Zjednodušene vyjadrené, či je vlastným názorom následne viazaný aj odvolací súd a či môžu strany na základe toho spoľahlivo predpokladať výsledok v poradí druhého odvolacieho prieskumu.

V obidvoch prípadoch ide o legitímne otázky, ktoré by v podmienkach právneho štátu mali byť zodpovedané pomerne presvedčivo a jednoznačne. Vzhľadom na ich povahu je však viac než teoretické závery rozhodujúca reálna súdna prax; v ideálnom prípade zastrešená zjednotenou judikatúrou najvyšších súdnych autorít. Pozoruhodné rozhodnutie v danej súvislosti vydal Najvyšší súd SR dňa 26. 4. 2023 pod sp. zn. 4Cdo/81/2022, v ktorom zhodou okolností prezentuje odpoveď na obidve načrtnuté otázky.

Sudcovská a zákonná koncentrácia konania obmedzujú žalobcu a žalovaného v možnosti efektívne uplatniť prostriedky procesného útoku a procesnej obrany. V prípade sudcovskej koncentrácie je limitujúcim faktorom včasnosť uplatnenia v zmysle § 153 ods. 1 CSP, pričom súd môže výnimočne prihliadnuť aj na oneskorene uplatnené prostriedky procesného útoku alebo procesnej obrany (§ 153 ods. 2 CSP a *contrario*). Pri zákonnej koncentrácii, ktorou je bezpodmienečne obmedzená aj tá sudcovská, možno prostriedky procesného útoku a procesnej obrany uplatniť iba do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie (§ 154 CSP). Toto pravidlo je navyše mierne modifikované v spo-

roch s ochranou slabšej strany, v ktorých môže slabšia strana predložiť alebo označiť všetky skutočnosti a dôkazy najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej (§ 296, § 312 a § 320).

V štádiu odvolacieho konania sa teda už nevyhnutne prejavujú účinky zákonnej koncentrácie, ktorá konzumuje aj koncentráciu sudcovskú. Novoty v odvolacom konaní sú zároveň limitované § 366 CSP. Je preto otázne, či po skončení odvolacieho konania s kasačným výsledkom a vrátení veci na súd prvej inštancie pôvodné účinky zákonnej koncentrácie pominú a v pokračujúcom súdnom spore môžu strany opäť efektívne uplatňovať prostriedky procesného útoku a procesnej obrany.

Do úvahy prichádza niekoľko argumentov „za aj proti“. K určitej diferenciacii by navyše mohlo dôjsť na základe toho, z akých dôvodov podľa § 389 ods. 1 CSP bolo rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušené. Či išlo napríklad o nevykonanie navrhnutého dôkazu, alebo o nepreskúmateľnosť rozhodnutia v dôsledku nedostatočného odôvodnenia.

Odhliadnuc od toho, ktoré z riešení možno považovať za najvhodnejšie, je dôležité, aby bolo dosiahnuté definitívne riešenie ako také. Vyžaduje to elementárny princíp právnej istoty v rámci výkonu súdnej moci. Vyššie uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu SR ponúka pomerne jednoznačnú odpoveď v ods. 25 odôvodnenia „*Pokiaľ nastane procesná situácia, že odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vráti na ďalšie konanie, strany sporu môžu uvádzať nové skutočnosti a navrhovať nové (ďalšie) dôkazy, bez toho, aby boli obmedzované tým, že v predchádzajúcom konaní pred súdom prvej inštancie túto možnosť nevyužili; účinky zákonnej (sudcovskej) koncentrácie konania tým nie sú dotknuté.*“

Citovaný záver je v zásade akceptovateľný a z jednotlivých alternatív zrejme najjednoduchší a najzrozumiteľnejší. Zachováva navyše limity sudcovskej koncentrácie konania, aj

keď je vysoko pravdepodobné, že to, čo nebolo včas uplatnené počas predchádzajúceho prvoinštančného konania, nemožno o to viac považovať za včas uplatnené s následným časovým odstupom po odvolacom konaní.

Otázku viazanosti odvolacieho súdu jeho vlastným právnym názorom vyriešil dovolací súd v súlade s predchádzajúcou judikatúrou (napr. 4 Cdo 172/2017 alebo III. ÚS 46/2013), aj keď na ňu v odôvodnení neodkazuje. Trefne je však poukázané na historické závery právnej teórie, formulované v pôvodnom komentári k OSP, a to Rubeš, J. a kol.: Komentár k občianskemu súdnemu poriadku. 1. diel. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo politickej literatúry, 1958, s. 732. V zmysle týchto záverov je neakceptovateľné, aby bol odvolací súd viazaný svojím vlastným názorom a musel na ňom zotrvať, aj keď sa medzičasom presvedčil o jeho nesprávnosti.

Kritérium zákonnosti a spravodlivosti súdneho rozhodnutia je nevyhnutné uprednostniť pred požiadavkou na konzistentný právny názor odvolacieho súdu. Ako Najvyšší súd SR správne uvádza v spomínanom uznesení sp. zn. 4Cdo/81/2022 (ods. 26.1 a 26.2), súd prvej inštancie je síce právnym názorom odvolacieho súdu viazaný, avšak zo žiadnej procesnej normy nevyplýva, že je týmto právnym názorom

viazaný aj samotný odvolací súd. Odkázal pritom aj na pôvodnú judikatúru, reprezentovanú stanoviskom Najvyššieho súdu ČSSR, uverejneným pod R 68/1971.

Odvolací súd preto nepostupuje v rozpore s procesnými predpismi, ak svoj predchádzajúci právny názor zmení a potvrdí také rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým tento súd jeho skorší právny názor nerešpektoval. Zároveň však najvyšší súd zdôraznil, že ide o nežiaducu procesnú situáciu, z čoho možno vyvodíť apel na zriedkavosť jej výskytu. Opačný záver ale neprichádza do úvahy predovšetkým pre ústavne garantovanú nezávislosť sudcu v rozsahu vyplývajúcom z čl. 144 ods. 1 Ústavy SR.

Názor vyjadrený k danej problematike v uznesení sp. zn. 4Cdo/81/2022 sa v podmienkach dovolacieho súdu pravdepodobne „ujal“, keďže bol vzápätí nasledovaný a citovaný napríklad pod sp. zn. 5Cdo/209/2022, 1CdoPr/6/2023 alebo 2Obdo/24/2023. Pre advokátsku prax je každopádne relevantné, že žiadny kasačne záväzný právny názor odvolacieho súdu nie je zárukou zotrvania odvolacieho súdu na tomto názore aj v následnom odvolacom konaní. Kvalita rozhodovacieho procesu odvolacích súdov by však mala minimalizovať priestor pre takéto neželané a prekvapivé procesné situácie. ■

Vyhlásenie publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie na rok 2024

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie*
v spolupráci s Predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory
vyhlásila na rok 2024

XXIII. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov.

Konkrétnu **tému si účastníci súťaže zvolia** sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter.

Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier, literatúry, CV aj textu pod čiarou) treba poslať e-mailom na adresu **ondrisova@sak.sk** alebo **darina.stracinova@sak.sk**.

Termín uzávierky je **30. novembra 2024**.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný. Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2024. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudelieť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2025.

Osobitosti použitia agenta pri vyšetrowaní nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami

JUDr. Samuel Marr, LL. M

Príspevok zvyrazňuje potrebu úzkej kooperácie polície a prokuratúry pri vyšetrowaní nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami. Približuje relevantnú organizačnú štruktúru špecializovaných útvarov polície a ich spôsobilosti, pričom neopomína reflektovať ich praktické problémy. V tejto spojitosti venujeme vyčerpávajúci výkladový oblúk informačným systémom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „IS MV SR“), významným pri vyšetrowaní anticipovanej trestnej činnosti. Sme presvedčení, že fundamentálna znalosť práce s predmetnými IS by mala tvoriť „povinnú výbavu“ prokurátora vykonávajúceho dozor a nesporne tak i dohľad nad týmto druhom trestnej činnosti. V druhej časti príspevku komparujeme legalizanta, normatívne reglementovaného v tzv. Policajnom zákone s jeho trestno-procesným ekvivalentom – agentom. V tejto časti autor obiter dictum prezentuje svoje právne úvahy o proporcionálnosti použitia agenta v porovnaní s inými trestno-procesnými inštitútmi, príkladmo priestorovým odposluchom. Samotným záverom autor prezentuje svoj subjektívny právny názor na správne právne kvantifikovanie hodnôt zbraní na „čiernom trhu“.

1. Úvod

Myšlienka – názor autora o potrebe úzkej kooperácie Policajného zboru (ďalej len „PZ“), osobitne špecializovaných útvarov a prokuratúry je determinovaná charakterom, neskôr v texte v podrobnostiach analyzovanej trestnej činnosti nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami. Tejto možno bez zdĺhavého teoretizovania priradiť prívlastky ako sofistikovaná, latentná či náročná z hľadiska skutkového ako i právneho. Práve z tohto dôvodu táto „predstavuje trestnoprávnu kategóriu spoločensky škodlivého a nebezpečného správania, ktoré je nutné potláčať.“¹

Práve preto je jej vyšetrowanie a tiež operatívne vykonávanie úkonov (toto považujeme za priam esenciálne) spravidla v pôsobnosti špecializovaných útvarov PZ. Ich kvalifikovaný, náležite vyškolený personálny substrát a tiež materiálno-technické vybavenie umožňuje „aspoň, ako tak“ vyrovnať túto formu trestnej činnosti. Žiaľ, je potrebné úprimne konštatovať, že ani v roku 2024 nie je možné kvalitatívnu úroveň empirie s používaním najmodernejších informačno-technických prostriedkov zo strany PZ porovnávať napríklad s Veľkou Britániou a pod. Rovnako ako pri každom orgáne verejnej moci sú negatívnymi faktormi personálna poddimenzovanosť, či nedostatočný objem z rozpočtovej kapitoly MV SR vyčlenených finančných prostriedkov. V rámci fondu vnútornej bezpečnosti ako nástroja finančnej podpory policajnej spolupráce, predchádzania trestnej činnosti a krízového riadenia (ISF Police) bolo viackrát komunikované, že posilnenie vnútornej bezpečnosti krajiny je potrebné vnímať cez prizmu prevencie kriminality. Túto je potrebné dosahovať inováciou IS MV SR (príkladmo AFIS/EURODAC ale tiež MIGRA, či CODIS), zvyšovaním vzdelanostnej úrovne pracovníkov Kriminalistického a expertízneho ústavu Prezídia Policajného zboru (ďalej len „KEU PPZ“), osobitne v oblasti ich forenzných spôsobilostí. Nemožno opomenúť vzdelávanie policajtov v oblasti boja proti nedovolenému ozbrojovaniu a obchodovaniu so zbraňami vrátane zavedenia moderných nástrojov na boj s touto trestnou činnosťou a v neposlednom rade tiež modernizáciu

1 HAJDÚKOVA, T. – KOVÁCS, T.: Kvantitatívna analýza náročnosti prípravného konania z hľadiska jeho trvania pre obzvlášť závažné zločiny na území Slovenskej republiky In: Policajná teória a prax, 2021, č. 2, s. 3

hardvérového a technického vybavenia národnej ústredne SIRENE (*Supplementary Information request at the National Entries*), INTERPOLU (*International Criminal Police Organization*) vrátane spoločných kontaktných pracovísk a tiež modernizáciou kanálu EUROPOLU SIENA na vybrané policajné útvary. Do pozornosti možno dať projekt financovaný Európskou úniou z fondu vnútornej bezpečnosti (ďalej len „EU“) CHEMIBAL. Tento je osobitne zameraný na zavedenie nových detekčných mechanizmov v oblasti ilegálnych zbraní.

V nadväznosti na skôr avizované priblíženie špecializovaných útvarov PZ krátkou cestou upriamujeme pozornosť smerom k Oddeleniu nelegálneho obchodovania so zbraňami Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru (ďalej len „ONoz NAKA PPZ“), ktoré plní úlohu jednotného kontaktného bodu v Slovenskej republike a tiež k 6. operatívne oddeleniu (ďalej len „6. OO“) NAKA PPZ, ktoré *inter alia* vykonáva množstvo prednáškových a školiacich aktivít smerom k vybraným príslušníkom PZ. Predmetná organizačná zložka PZ zastupuje Slovenskú republiku v rôznych medzinárodných platformách ako demonštratívne UNDOC (*United Nations Office on Drugs and Crime*) poťažmo EMPACT (*European Multidisciplinary Plattform Against Criminal Threats*). Vo väzbe na agendu v gescii 6. OO NAKA PPZ pripájame konotáciu, neskôr v texte reflektovanú vyčerpávajúcím výkladovým oblúkom, že predmetná integrálna súčasť NAKA PPZ kvantifikuje hodnoty ilegálnych strelných zbraní a streliva (ďalej len „SZaS“) – v rámci PZ ide o jediné zložku plniacu danú agendu.

JUDr. Samuel Marr, LL. M je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, rovnako je nositeľom postgraduálneho profesijného titulu LL.M a taktiež

má za sebou dlhoročné skúsenosti z profesionálneho pôsobenia v pozícii orgánu činného v trestnom konaní. V súčasnosti pôsobí na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky PF UK a v rezorte prokuratúry. Je autorom niekoľko desiatok odborných článkov, vedeckých štúdií a pravidelne sa zúčastňuje na národných a medzinárodných vedeckých konferenciách.

2. Praktické problémy trasovania SZaS

Nesporne za problém možno označiť obťažné pátranie po ilegálnych zbraniach bez výrobného čísla alebo evidenčného čísla. V prípade legálnych SZ totiž platí, že „ak zbraň z akéhokoľvek dôvodu nemá výrobné číslo, autorizovaná osoba môže na základe požiadavky vlastníka zbrane a odporúčania ministerstva prideliť zbrani evidenčné číslo, ktoré na účely tohto zákona nahrádza výrobné číslo.“² Pre úplnosť poznamenávame, že autorizovanou osobou sa rozumie „Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“)“.³ Faktické absentovanie vyššie uvedených identifikátorov SZ logicky vedie k potrebe znaleckého skúmania, ktoré z časového ako aj finančného hľadiska negatívne stigmatizuje prípravné konanie z hľadiska jeho efektívnosti.

Za osobitné negatívum je potrebné vnímať rezignovanie orgánov činných v trestnom konaní (ďalej len „OČTK“) na stopovanie – trasovanie SZ v prípade, ak sú tieto v ich dispozícii na základe zaistenia na účely dokazovania. V takomto prípade totiž OČTK nič nebráni v tom, aby pôvod konkrétnej SZ trasovali, minimálne sa však o to aspoň pokúsili. Obmedzenie sa na dokazovanie bez pátrania po pôvodcovi preto argumentačne neobstojí.

V tejto spojitosti si dovoľujeme prezentovať náš subjektívny právny názor o potrebe fundamentálnej znalosti relevantných IS MV SR zo strany prokurátorov, a to tak priamo dozorových, ako i dohľadových. Bez znalosti toho, čo konkrétny IS MV SR vie „vylustrovať“ a tiež aké praktické problémy sa v praxi vyskytujú, nie je možné minimálne k vykonaniu takýchto lustrácií prostredníctvom § 230 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku „pokynovať“ policajta v postavení OČTK.

Tu zvyrazňujeme, že IS MV SR CLK (Centrálne lustračné konzoly) nie je prepojená s IS MV SR PATRZBRANE (IS pátrania po zbraniach). V dôsledku uvedeného sa tak napríklad už len v činnosti základných útvarov PZ a pri nich služobne zaradených tzv. policajtov „prvého kontaktu“ môže stať situácia (príkladom), kedy sa pri bežnom výkone poľovného práva vykoná lustrácia SZ iba cez 1 IS, teda CLK alebo PATRZBRANE, pričom ak bude zbraň vykazovať status „v pátraní“ iba v jednom z nich a v tomto k jej lustrácii nepríde, logicky nepríde ani k jej zaisteniu.

2 § 37 ods. 4 zákona č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov

3 § 1 písm. a) zákona č. 64/2019 Z. z. o sprístupňovaní strelných zbraní a streliva na civilné použitie na trhu

„Koncept informáčného systému Centrálna lustračná konzola sa zameriava na užívateľa, ktorému poskytuje unifikované rozhranie, ktoré umožňuje z jedného miesta vykonávať lustrácie vo vybraných (zdrojových) informačných systémoch.“⁴ Zdrojovými IS vo vzťahu k CLK sú „Register obyvateľov, občianskych preukazov, Agenda cestovných dokladov, dopravná-správna agenda, dopravné nehody, evidencia cudzincov, evidencia motorových vozidiel, evidencia zbraní, streliva a strelníc, pátranie po osobách a po totožnosti nájdených mŕtvol – PATROS, pátranie po dokladoch – PATRDOC, pátranie po dopravných prostriedkoch – PATRMV, pátranie po zbraniach – PATRZBRANE, evidencia nežiaducich osôb, blokovaných osôb, dopravných prostriedkov a vecí na hraničných priechodoch, monitorovanie osôb a dopravných prostriedkov – EMON, SISone4all – Schengenský informačný systém – verzia 1+, SIS II – Schengenský informačný systém – verzia 2 a ISVISION.“⁵ Citovaný enumeratívny výpočet zdrojových IS pre CLK je široký. Je preto logické favorizovanie CLK ako prvej voľby vo vzťahu k lustrácii záujmového objektu „keďže na jednom mieste poskytuje možnosť lustrácie v zdrojových informačných systémoch.“⁶

Na druhej strane však nemožno automaticky opomíňať možné zlyhanie ľudského faktoru pri vkladaní údajov do jednotlivých IS. V dôsledku uvedeného tak môže prísť k neželanej lustrácii SZ, kedy táto bude reálne v pátraní, avšak pri lustrácii v „nesprávnom“ IS bude pri lustrácii vykazovať, že SZ pátraním neprechádza. Z uvedeného dôvodu preto odporúčame lustrovanie v oboch IS, teda CLK aj PATRZBRANE (samozrejme, za predpokladu založenia oboch výstupov takýchto lustrácií do vyšetrovacieho spisu). Na tomto mieste replikujeme, že k vylúčeniu zlyhania ľudského faktoru nemožno pristúpiť automaticky. SZ totiž môže byť predmetom pátrania pre inú trestnú činnosť, verifikovanie čoho považujeme za nadradené dvojitej lustrácii.

Ide o rovnaký praktický problém ako pri výstupoch lustrácií z IS MV SR REGOB a PATROSOBY, eventuálne tiež CLK a pod.

Pre úplnosť poznamenávame, že PATRZBRANE akumuluje najmä poznatkový index v rozsahu odcudzených a stratených SZ podliehajúcej evidencii (§ 37 zákona o SZaS), tiež však o SZ tvoriacich výzbroj Ozbrojených síl Slovenskej republiky, ozbrojených bezpečnostných zborov, Slovenskej informačnej služby a Národného bezpečnostného úradu)

2.1 Nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 148/2015 o operatívnej evidencii zbraní, munície a výbušnín

Do apríla 2024 sa počet oprávnených vkladateľov informácií do daného systému pohyboval približne okolo 260, pričom oprávnenými vkladateľmi sú aj základné útvary (ďalej len „OO PZ“), ktoré prispievajú zabezpečujú prostredníctvom na to určenej osoby zo štruktúry Odboru kriminálnej polície miestne príslušného Okresného riaditeľstva PZ (ďalej len „OKP OR PZ“). Novozriadená NCODK (Národná centrála osobitných druhov kriminality Prezídia Policajného zboru), „vznikla 1. februára 2022 v rámci reorganizácie Policajného zboru a reformy Prezídia Policajného zboru.“⁷ NCODK prispieva do operatívnej evidencie priamo prostredníctvom 6. OO NAKA PPZ.

Aj v tomto smere (aj keď ide už skôr o operatívny ako právny, avšak stále praktický rámec) si treba uvedomiť, že operatívna evidencia nie je nijako prepojená s IS MV SR ZOP (Záujmové osoby polície). Preto je osobitne v tomto prípade vhodná dvojité lustrácia. V operatívnej evidencii totiž spravidla absentujú informácie o osobách legálne odovzdávajúcich SZaS počas tzv. zbraňových amnestií, ktoré sú prístupné práve v IS ZOP. Za zmienku tiež stojí zväzovanie zabezpečenia výstupu z ACHERÓNU Ide o autonómny uzavretý IS koncipovaný na architektúre klient – server, spôsobilý šifrovaného prenosu dát. V najširšom zmysle slova ide o poznatkový index akumulovaný s cieľom boja proti trestnej činnosti ako takej. V ACHERÓNE sú tiež informácie o ohrozenom a chránenom svedkovi a pod. Systém umožňuje identifikovanie súvzťažností medzi viacerými udalosťami až do stupňa utajenia vyhradené. Gestorom daného systému je priamo tzv. „ORKA“ – Odbor riadenia kriminálnych analýz PPZ. Systém disponuje širokým poznatkovým indexom štruktúrovaných ako i neštruktúrovaných informácií pochádzajúcich z operatívno-pátracej činnosti (ďalej len „OPČ“). Za esenciálne vo vzťahu k ACHERÓNU považujeme, že tento obsahuje „obohatené“ informácie – produkty sofistikovanej analytickej činnosti. Tu osobitne zvyrazňujeme tzv. „cielenú“ analýzu. Pri tejto dochádza k zanalyzovaniu všetkých informácií vložených do dátového fondu. Takúto analýzu je však možné vykonať výhradne na základe písomného súhlasu prezidenta PZ. Uvedené informácie sú operatívne, avšak výrazne indikatívne a **spôsobilé ku koncipovaniu podnetných a vysoko odborne skoncipovaných realizačných návrhov na začatie trestného stíhania.**

4 STIERANKA, J. – MARKO, M.: *Kriminálne spravodajstvo. Nový koncept odhaľovania trestných činov v Slovenskej republike*. 1. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, s. 104

5 Nariadenie ministra vnútra Slovenskej republiky č. 61/2007 o prevádzke Centrálnej lustračnej konzoly

6 STIERANKA, J. – MARKO, M.: *Kriminálne spravodajstvo. Nový koncept odhaľovania trestných činov v Slovenskej republike*. 1. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019, s. 104

7 Internetová stránka Ministerstva vnútra Slovenskej republiky www.minv.sk [Online] 2024. [cit. 19. 4. 2024]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?narodna-centrala-osobitnych-druhov-kriminality>

Vo vzťahu k informáciám z ACHERÓNU je však potrebné poznamenať, že tieto predstavujú v zmysle Nariadenia MV SR č. 112/2015 a nariadenia MV SR č. 14/2016 utajovanú skutočnosť pod stupňom utajenia vyhradené v pôsobnosti MV SR, uvedené v zozname utajovaných skutočností daného rezortu pod bodom č. 20, tvoriacej prílohu k nariadeniu č. 87/2015.

Z uvedeného dôvodu nie je možné v podrobnostiach glosovať túto problematiku a ani nie je naším cieľom odhaľovať citlivé miesta, a tak poskytovať „návod“ kriminálne závadovým osobám, ako ich trestnú činnosť kamuflovať a čoho sa vyslovene vyvarovať.

3. Komparácia použitia legalizanta a agenta

Osobitosť *dark netu* je daná množstvom *keyloggerov*, šifrovačov *IP adries* a pod. Z uvedeného dôvodu je jeho monitorovanie obzvlášť náročné. Zároveň si však treba uvedomiť, že reakcia na „inzerciu“ SZaS na tejto platforme (ako aj kdekoľvek inde) musí byť a *limine* operatívne reflektovaná.

Uvedené úzko súvisí s využívaním legalizanta/ov v zmysle normatívnej reglementácie tzv. Policajného zákona a veľmi úzkou hranicou prípadného následného použitia agenta/ov z hľadiska trestno-procesného.

„Podľa § 39a ods. 1 zákona o PZ sa **kriminálnym spravodajstvom rozumie činnosť, ktorou sa utajeným spôsobom získavajú, sústreďujú a vyhodnocujú informácie o trestných činoch a ich páchateloch a vytvárajú sa podmienky na použitie agenta.**“⁸ „Na plnenie úloh na úseku kriminálneho spravodajstva možno použiť policajta-legalizanta, ktorý koná pod trvalou legendou alebo dočasnou legendou.“⁹ Na tomto mieste ďalej akcentujeme, že „**policajt, ktorý koná pod trvalou legendou alebo dočasnou legendou, môže byť pri plnení úloh na úseku kriminálneho spravodajstva, za podmienok ustanovených v osobitnom predpise, použitý ako agent.**“¹⁰

V tejto spojitosti sa žiada praktickejšie priblíženie tejto problematiky. Legalizantov si totiž vyberá zabezpečujúci útvar v prospech vyžadujúceho útvaru a nie vyžadujúci útvar sám, v čom môžeme hneď identifikovať prvý parciálny problém. Na základe osobnej empirie a rozhovorov sme boli niekoľkokrát utvrdzovaní, že najmä 6. OO NAKA PPZ je spôsobilé vyčleniť vlastných príslušníkov ako legalizantov, *ex post* eventuálne aj ako agentov, k čomu však nedochádza automaticky a tento proces je značne zložitý po administratívnej stránke. Osobitným negatívom je zdĺhavosť – časová náročnosť. Objektívne však treba uviesť, že táto je *inter alia* determinovaná obligatórne zohľadňovanými, prísnyimi podmienkami výberu vhodnej osoby. Do príkladného výpočtu povinne zohľadňovaných podmienok patrí, okrem odbornosti, zdravotný a psychologický stav policajta. Tiež však absolvovanie špecifických pohovorov, previerok, eventuálne aj výcvikov. Uvedené je v pomere priamej úmery k v žiadosti o použitie legalizanta/ov uvedeným požiadavkám. Nad rámec uvedeného v neposlednom rade zvýrazňujeme, že legalizant je v praxi v prvom rade živý človek a nie len inštitút, ochrana života a zdravia ktorého musí byť adekvátne zabezpečená.

Vo väzbe na relevantný právny rámec použitia legalizanta/ov podľa Policajného zákona je potrebné obrátiť pozornosť smerom k legálnej definícii OPČ podľa § 38a naposledy uvedeného zákona a tiež legálnej definícii kriminálneho spravodajstva v zmysle § 39a ods. 1 a tiež ods. 2 predmetného právneho predpisu, ktoré je následne potrebné neizolovane vykladať v spojení s ustanovením § 39 ods. 2 osobitného zákona o PZ.

Z § 39 ods. 2 (*alinea* prvá, časť vety pred čiarkou) totiž jednoznačne vyplýva, že „*Policajný zbor je oprávnený používať prostriedky operatívno-pátracej činnosti pri odhaľovaní úmyselných trestných činov a pri zisťovaní ich páchatelov.*“¹¹

Z použitého pojmového znaku „odhaľovanie“ potom pri rešpektovaní fundamentálnej logiky vyplýva, že ide o operatívny termín. Týmto zákonodarca nezamýšľal akokoľvek založiť možnosť na špekulatívne obchádzanie použitia agenta v zmysle Trestného poriadku pri vyšetrovaní, v § 117 ods. 1 daného zákona uvedeného taxatívneho výpočtu trestných činov. Práve naopak. Zákonodarca založil možnosť postupom podľa osobitného zákona, v danom prípade Policajného (uvedené však rovnako platí pre získavanie poznatkového indexu Slovenskou informačnou službou, Vojenským spravodajstvom a inými orgánmi s absentujúcimi kompetenciami na vykonávanie úkonov trestného konania) operatívne monitorovať, následne eventuálne „rozpracovať“ **a obligatórne, spravidla formou realizačného návrhu, do faktickej dispozície orgánov činných v trestnom konaní (ďalej len „OČTK“) postúpiť sprítomnené podozrenie z trestno-právne postihnutelného konania.**

8 PEŤOVSKÝ, M. – ODLEROVÁ, M. – ŠKRINÁR, T.: *Zákon o Policajnom zbore. Aplikčná prax. 1. vydanie.* Plzeň : Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2017, s. 207

9 § 39a ods. 2 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore

10 § 39a ods. 3 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore

11 § 39 ods. 2 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore

Zhrňame, že vzťah Trestného poriadku a Policajného zákona je potrebné interpretovať prostredníctvom zásady *lex generalis non derogat lex specialis*. „Zákonodarca pri tvorbe zákona o Policajnom zbere a Trestného poriadku rešpektuje odlišné pokrytie spoločenských vzťahov. Je teda zrejmé, že samotné zákony sú odlišné čo do ich zamerania, pričom Trestný poriadok je špeciálnym predpisom pre procesnú oblasť trestného práva. Z uvedeného dôvodu je akýkoľvek aj keď zákonne získaný dôkaz pomocou osobitného zákona potrebné posudzovať pre jeho použitie v trestnom konaní s prihliadnutím na zásadu špeciality.“¹²

Povedané inak, okamihom dôvodného sprítomnenia podozrenia z páchania trestnej činnosti musí byť postup podľa Policajného zákona (v glosovanom kontexte – použitia legalizanta/ov) a *limine* ukončený a *tempo* nahradený použitím agenta/ov (ak sa jeho/ich použitie ďalej javí dôvodným, osobitne proporcionálnym). Podčiarkujeme, že za žiadnych okolností „záujem na zistení skutkového stavu nesmie byť nadriadený zásade zákonného procesu, lebo by to mohlo viesť k snahe zistiť pravdu za každú cenu, teda aj za cenu porušenia zákona. Trestné stíhanie však možno viesť len v súlade so zákonom, lebo cieľ neposväcuje prípadné nezákonné prostriedky.“¹³

3.1 Rozdiely použitia agenta v drogovom prostredí a pri vyšetrovaní nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami

Napriek tomu, že ide o použitie rovnakého inštitútu, charakter trestnej činnosti výrazne ovplyvňuje rozdielnosť agentom plnených úloh. Kým pri drogovej trestnej činnosti je otázka zobchodovania drogy (kúpa a/alebo predaj) možná aj opakovane, dokonca je uvedené v praxi bežným javom, vo vzťahu k SZaS to už neplatí.

Vo vzťahu k drogovej trestnej činnosti sme zaznamenali obhajobné argumentácie napádajúce stigmatizovanie opakovane vykonaných predstieraných prevodov agentom/mi vadou nezákonnosti. Takáto obhajobná argumentácia vychádzala z toho, že ak bol agentom vykonaný predstieraný prevod verifikujúci, v skutkovej vete uznesenia o začatí trestného stíhania opísané konanie, bolo povinnosťou OČTK konkrétnu osobu bezodkladne obviňovať a nie pokračovať v obchodnom podniku. Nasledujúce dôvodenie poukazyvalo na porušenia § 206 ods. 1, § 2 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a tiež judikátu R 19/47, z ktorého vyplýva, že „účelom a zmyslom procesného inštitútu začatia trestného stíhania vo veci podľa § 199 ods. 1 Tr. por. je, aby orgány prípravného konania (§ 10 ods. 1 Tr. por.) mohli vykonávať procesne použiteľné úkony podľa Trestného poriadku smerujúce k zisteniu páchatel'a trestného činu a k vzneseniu obvinenia konkrétnej osobe **hneď, ako to odôvodňuje dôkazná situácia. Je neprípustné viesť trestné stíhanie len „vo veci“ pri splnení podmienok (aj) § 206 ods. 1 Trestného poriadku, teda so zjavným a jednoznačne špecifikovaným a nezameniteľne známym páchatel'om**, eventuálne tiež označeným v uznesení o začatí trestného stíhania menom, priezviskom, prípadne aj adresou bydliska **bez toho, aby zároveň bolo vznesené aj obvinenie tejto osobe. Nerešpektovanie uvedeného postupu reálne znamená, že podozrivý síce je materiálne obvinený, ale formálne nie, čím sa tejto osobe zabránilo uplatňovať procesné práva obvineného**, napr. podávať opravné prostriedky, návrhy na vykonanie dokazovania, nazerať do spisu, zvoliť si obhajcu.“¹⁴

K uvedenému sa krátkou cestou vyjadrujeme, že je síce pravdou, že „právo na obhajobu, samozrejme, upravuje Trestný poriadok, a tým dopĺňa fundamentálne ustanovenia Ústavy SR, Dohovoru a Listiny a bližšie špecifikuje podmienky výkonu tohto práva, dokonca toto právo povýšil aj v zmysle ústavnoprávnych a medzinárodných záväzkov na jednu zo základných zásad trestného práva procesného“¹⁵ avšak „príkaz na predstieraný prevod je ohraničený časovým obdobím a nie počtom predstieraných prevodov.“¹⁶ „Vydanie príkazu na ľubovoľné množstvo bližšie neurčenej drogy nespôsobuje jeho nezákonnosť.“¹⁷ „Ak pred vydaním uznesenia o vznesení obvinenia podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku nebolo pre skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, vydané procesne účinné uznesenie o začatí trestného stíhania podľa § 199 Trestného poriadku, neznamená to bez ďalšieho, že trestné stíhanie pre daný skutok nebolo vôbec začaté a v takejto procesnej situácii treba uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré spĺňa zákonné náležitosti podľa § 206 ods. 3 Trestného poriadku, považovať vzhľadom na § 206 ods. 2 Trestného poriadku aj za uznesenie o začatí trestného stíhania, a to i vtedy, ak v jeho výroku nie je ustanovenie § 199 Trestného poriadku formálne uvedené.“¹⁸

Vzhľadom na dosiaľ vyššie uvedené v spojení s nižšie pripojeným demonštratívnym výpočtom judikatúry českých súdnych autorít (III. ÚS 828/16, 15 Tdo 885/2013, I. ÚS 4185/16 – osobitne body 27 – 31, III. ÚS 597/99, II. ÚS 710/01, I. ÚS 2652/16), rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské

12 MARR, S.: *Najčastejšie pochybenia policajtov v kontexte drogovej trestnej činnosti*. In: Justičná revue, 2022, č. 6-7, s. 798

13 REMETA, R.: *Úvahy o zvýšení efektívnosti prípravného konania*. In: Zborník príspevkov z konferencie Bratislavské právnické fórum 2022 konanej dňa 12. a 13. septembra 2022 Bratislava. Univerzita Komenského v Bratislave. s. 105. ISBN 978-80-571-0546-6

14 R 19/2016.

15 LACIAK, O. – MEZEI, M.: *Právo na obhajobu právnickej osoby*. In: Bulletin Slovenskej advokácie, 2017, č. 11, s. 30

16 6 Tdo 45/2019.

17 3 Tdo 29/2015.

18 R 63/2022.

práva (ďalej len „ESLP“), príkladmo: Grba proti Chorvátsku, (číslo sťažnosti 47074/12) ako aj Furcht proti Nemecku (číslo sťažnosti 54648/09) považujeme takúto obhajobnú argumentáciu za argumentačne neudržateľnú.

Replikujeme, že vzhľadom na to, že ide o použitie rovnakých trestno-procesných inštitútov (agent a predstieraný prevod) je ich opakované použitie (vzhľadom na skôr analyzovaný právny rámec) možné aj opakovane bez ohľadu na právnu kvalifikáciu určitého konania ako trestného činu.

Rozdiel pri opakovaní predstieraného prevodu agentom pri drogovej trestnej činnosti a pri nedovolenom ozbrojovaní a obchodovaní so zbraňami tak nie je otázkou právneho posúdenia, ale vyšetrovacej taktiky. Aj tu treba diferencovať medzi agentom vykonávanou kúpou a predajom. V prípade, ak je agent predajcom, pokračovanie v drogovom podniku a opakované zobchodovanie drogy – jej predaj nie je automaticky, bez ďalšieho spôsobilým zabiť ľudskú bytosť. Toto však už neplatí o SZ. Z uvedeného dôvodu ustupuje dôvodný záujem na rozkrytí širšej organizačnej štruktúry ilegálne fungujúceho podniku verejnému záujmu na ochrane „bezpečnosti ľudí pred možným ohrozením ich života a zdravia, ktoré ohrozuje nekontrolovateľné držanie a výroba strelných zbraní, streliva, ich súčastí alebo komponentov.“¹⁹

Ďalším špecifikom je, že kým pôvod drogy je takmer vždy ilegálny, uvedené automaticky neplatí vo vzťahu k SZaS. Z uvedeného dôvodu je za určitých okolností možné použiť legalizanta na vykonanie kúpy SZaS (ak jej ilegálny pôvod do momentu obchodu nebol preukázaný – zostáva neznámy).

19 ČENTĚŠ, J. a kol.:

Trestný zákon. Veľký Komentár. 4 Aktualizované vydanie. Bratislava: Euro kódex, 2018, s. 631

3.2 Nahliadanie na zákonné použitie agenta okulárom proporcionality

Ktorý z trestno-procesných inštitútov normatívne reglementovaných v § 113 až § 117 Trestného poriadku je najrobustnejší a najviac zasahuje do základných ľudských práv a slobôd? Je ním naozaj agent? Touto sugestívnou otázkou autor volá po odbornom diskurze. V časti odbornej verejnosti je vpečatený úzus, že najinvasívnejšie sa do práv dotknutej osoby zasahuje použitím agenta.

Dovoľujeme si nesúhlasiť z prostého dôvodu, že agent (aj použitím najmodernejších ITP o veľkosti niekoľko milimetrov a hmotnosti pár gramov) je stále iba človek, ktorý dokáže zadokumentovať iba to, čo osobne zmyslovým ústrojenstvom, po čas jeho pôsobenia vníma a čo v prípade technicky bezvadného chodu toho-ktorého ITP, toto umožní.

Uvedené však neplatí pre technické zariadenia. Je preto na zamyslenie, či napríklad skrytý priestorový odposluch snímajúci obraz a zvuk kumulatívne, po dobu príkazu, nepretržite, nepredstavuje invazívnejší zásah do práv a právom chránených záujmov dotknutých subjektov.

Rovnako je hodné hlbšej úvahy či prvé odseky rozhodných ustanovení Trestného poriadku (§ 114 ods. 1 a § 117 ods. 1) adekvátne zrkadlia proporcionality stanovením dôvodov použitia daných inštitútov.

4. Vymedzenie rozsahu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami vzhľadom na správne určenie ceny ilegálnych strelných zbraní

Starý Trestný zákon účinný do 30. júna 1990 absentoval legálnu definíciu škody, vrátane prospechu a rozsahu trestného činu, spôsob ich kvantifikácie neopomínajúc. V dôsledku uvedeného sa pristúpilo k dobovo aktuálnemu výkladu o kvantifikovaní rozsahu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami prostredníctvom zohľadnenia množstva, akosti, charakteru a špecifickej možnosti použitia SZaS. Takýto výklad však v roku 2024 považujeme za obsolétny. Dobová právna úprava tzv. starého trestného zákona vágne v § 185 ods. 1 písm. b) tohto právneho predpisu zakazovala neoprávnené nakladanie so SZaS, bez bližšieho opisu množstva ako aj účinnosti.

Podľa nášho právneho názoru, Trestný zákon z hľadiska *de lege lata* stanovuje, že v prípade, ak absentuje úprava rozsahu vo väzbe na konkrétny trestný čin, je potrebné túto určiť postupom podľa § 125 ods. 1 Trestného zákona v spojení s § 126 ods. 1 daného zákona.

Nestotožňujeme sa s právnym názorom niektorých našich názorových oponentov, že kvantifikáciu ceny ilegálnych SZ determinuje dohoda agenta s osobou podozrivou z trestnej činnosti.

Máme za to, že rozsah trestnej činnosti je objektívnou kategóriou nezávislou od subjektívnej dohody agenta s „podozrivým“. Dovoľujeme si zvýrazniť, že **ak by sme akceptovali vyššie uvedení právny názor, potom by aplikačná prax bola nútená postihovať prísnejšie, podľa okolností eventuálne tiež výrazne miernejšie páchatela, ktorý si drahú ilegálnu SZ zakúpil na základe dohody s agentom výrazne lacnejšie oproti jej realnej hodnote na čiernom trhu ako aj jej hodnote pri jej legálnom zakúpení a opačne, čo je naozaj signifikantný príklad právneho názoru charakteru *ad absurdum*.**

Uvedené rovnako platí vo vzťahu k názorom, že cena ilegálnych SZ na čiernom trhu zodpovedá cene legálne zakúpených zbraní. Na účely kategorického zdementovania takejto právnej floskule sa ďalej vyjadrujeme, že „legálna cena 1 kg trhaviny zn. Ecodanubit predstavuje približne 1,45 eur, naproti tomu tá istá výbušnina sa na čiernom trhu pohybuje na úrovni niekoľkých stoviek eur/kg. V prípade, že by sa za smerodajné považovali legálne ceny, na to, aby páchatel (vo vzťahu k tejto trhavine) naplnil okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby podľa § 295 ods. 3 písm. c) Tr. zák. „ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 vo väčšom rozsahu“, **musel by ju mať k dispozícii v množstve takmer dvoch ton.**“²⁰ Na tomto mieste pripájame konotáciu, že niekoľko gramov Ecodanubitu je spôsobilých zničiť osobné motorové vozidlo.

Sme si vedomí praktických problémov znaleckého určovania cien ilegálnych SZ (Poznámka autora: Pre podrobnejšie oboznámenie sa odkazujeme na Inštrukciu MV SR č. 7/2009 o organizácii a riadení znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti v znení neskorších zmien), a preto zvýrazňujeme, že jednou z úloh tak Slovenskej informačnej služby (ďalej len „SIS“), ako Vojenského spravodajstva (ďalej len „VS“) a v neposlednom rade práve PZ je *obiter dictum* vytváranie poznatkového indexu o cenách SZ na čiernom trhu. Vo vzťahu k PZ sú v tomto smere relevantné § 39 a § 39a Policajného zákona. Slovenská informačná služba „v rozsahu svojej pôsobnosti získava, sústreďuje a vyhodnocuje informácie o činnosti smerujúcej proti bezpečnosti Slovenskej republiky a organizovanej trestnej činnosti.“²¹ „Vojenské spravodajstvo na účely plnenia úloh podľa § 4 ods. 1 získava, sústreďuje a vyhodnocuje informácie dôležité na zabezpečenie obrany, obranyschopnosti a bezpečnosti Slovenskej republiky na území Slovenskej republiky a mimo územia Slovenskej republiky zamerané na nelegálne obchodovanie so zbraňami hromadného ničenia, s výrobkami obranného priemyslu, s určenými výrobkami alebo s položkami dvojakého použitia.“²² Pre úplnosť informácií v tomto smere v podrobnostiach odkazujeme na jednotlivé správy o činnosti oboch orgánov verejnej moci.

Z uvedeného dôvodu ide o rovnaký model určovania hodnoty SZ, aký sa aplikuje pri kvantifikovaní cien drog s tým rozdielom, že vo vzťahu k SZaS majú túto úlohu *ex lege* zverené hneď tri zákonodarcom predpokladané subjekty. Je preto len ťažko predstaviteľné, že ani za ich „pomoci“ by nebolo možné získať relevantné informácie o rámcových cenách SZ na čiernom trhu.

Ak by však obe „tajné služby“ neboli schopné náležite vypomôcť pri poskytnutí údajov o rámcových cenách podľa predchádzajúceho odseku, je možné vzhľadom na § 64 ods. 1 písm. d) v spojení s § 29 a nasl. zákona o SZaS určiť ceny prostredníctvom príslušnej právnickej osoby a/alebo fyzickej osoby – podnikateľa. Predpokladom takéhoto postupu je už spomenutá neschopnosť na strane SIS a VS zároveň a tiež, že kvantifikovanie cien SZ postupom podľa zákona o SZaS nebude vzbudzovať pochybnosti o vecnej správnosti takéhoto postupu a ním vykonanej kvantifikácie.

Záver

Príspevkom na samotný úvod odprezentovaná myšlienka úzkej kooperácie PZ a prokuratúry sa nám vzhľadom na textáciu predmetného príspevku javí dostatočne odôvodnená, rovnako ako potreba znalostí o relevantných IS MV SR. Druhá časť priniesla vyčerpávajúci výkladový oblúk vo väzbe na inštitút legalizanta a agenta, osobitne ich komparáciu a určenie pomeru špeciality medzi Policajným zákonom a Trestným poriadkom. V tejto spojitosti sme priblížili osobitosti úloh plnených agentom (tiež však aj legalizantom) pri vyšetrowaní nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami a tieto sme taktiež porovnali s úlohami plnenými pri drogovej trestnej činnosti. V súvzťažnosti k problematike agenta ako takého sme otvorili vecný diskurz o správnom aplikovaní zásady proporcionality pri použití agenta. Tu sme sa bližšie zaoberali, či na použitie agenta nie sú podmienky neadekvátne prísne v porovnaní s inými ITP, napríklad priestorovým odposluchom. Záverom článku sme prezentovali náš subjektívny právny názor na správne kvantifikovanie cien ilegálnych zbraní.

20 R 47/2018.

21 § 2 ods. 1 písm. b) a písm. d) zákona č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe

22 § 5 ods. 1 písm. g) zákona č. 500/2022 Z. z. o Vojenskom spravodajstve

RESUMÉ

Osobitosti použitia agenta pri vyšetrowaní nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami

Autor v príspevku poukazuje na to, že trestné činy podľa § 294 a § 295 Trestného zákona vyšetrowané s použitím agenta predstavujú náročnú úlohu, ktorá je v praxi OČTK takisto negatívne ovplyvnená viacerými faktormi, s ktorými je nevyhnutné vysporiadať sa. Úzka spolupráca špecializovaných útvarov PZ a rezortu prokuratúry je preto kľúčová. Na tomto mieste opakovane akcentuje význam operatívnej stránky pri vyšetrowaní tejto trestnej činnosti (najmä v úvodnom štádiu – osobitne pri monitorovaní tzv. otvorených zdrojov). V neposlednom rade je podľa autora potrebné citlivo vnímať, kedy je podozrenie z trestného činu sprítomnené v takej kvalite, že použitie legalizanta a postup podľa Policajného zákona musí ustúpiť špeciálnemu kódexu procesnej povahy. Záverom prezentuje subjektívne hodnotiace názory o vecnej správnosti kvantifikovania cien SZ na čiernom trhu, vymedzuje sa voči niektorým názorovým oponentom a otvára odborný vecný diskurz v tomto smere.

SUMMARY

Specific Features of Using an Undercover Agent in the Investigation of the Offence of Possessing Illegal Arms and the Arms Trafficking

The author points out that the investigation of offences under Sec. 294 and Sec. 295 of the Criminal Code with the use of an undercover agent is a difficult task, which is in the practice of law enforcement agencies adversely affected by several factors that must be dealt with. Close cooperation between the Police Force specialised units and the prosecution authorities is therefore crucial. The author at this point repeatedly emphasizes the importance of operational procedures in the investigation of this offence (especially at the initial stage – particularly while monitoring the so-called open sources). Last but not least, the author believes it is necessary to proceed with caution under what circumstances the suspicion of an offence is of such quality and intensity that the special Code of procedural nature must prevail over the use of an intelligence officer and the procedures under the Police Act. The author in the end provides his subjective assessments of the veracity of quantifying prices of firearms on the black market, disagrees with some of the opposing views, and opens up an academic discourse on the topic.

ZUSAMMENFASSUNG

Besonderheiten beim Agenteneinsatz in wegen unerlaubten Waffenbesitzes und Waffenhandels geführten Ermittlungen

Der Autor des Beitrages hat hingewiesen darauf, dass Straftaten nach § 294 und § 295 des Strafgesetzes, die durch Einsatz eines Agenten untersucht werden, eine anspruchsvolle Aufgabe darstellen, die in der Praxis der Strafverfolgungsbehörden durch mehrere Sachverhalte, die klarzukommen sind, negativ beeinflusst wird. Schwerpunktmaßig ist demnach eine enge Zusammenarbeit unter den spezialisierten Abteilungen des Polizeikorps und dem Ressort der Staatsanwaltschaft. An dieser Stelle betont der Autor erneut die Bedeutung der operativen Seite bei der Untersuchung dieser strafbaren Handlung (vor allem im Einleitungsstadium – insbesondere bei Überwachung von sogenannten offenen Quellen). Zuletzt ist es der Anschauung des Autors nach erforderlich, empfindlich wahrzunehmen, wann der Straftatverdacht in einer solchen Qualität vorliegt, dass der Einsatz des Legalisten und der Vorgang nach dem Polizeigesetz dem speziellen Kodex prozessualen Charakters, weichen muss. Zum Schluss präsentiert der Autor seine subjektiven kritischen Meinungen zur sachlichen Richtigkeit der Quantifizierung des Schusswaffenpreises auf dem Schwarzmarkt, grenzt sich gegen einige Meinungsopponenten ab und eröffnet fachbezogenen sachlichen Diskurs in dieser Richtung.

Zakladá akt kategorizácie generického lieku pred skončením platnosti patentu nekalú súťaž?

Mgr. Richard Macko

Mgr. Nina Garajová¹

Príspevok predstavuje krátke zamyslenie sa z pohľadu práva proti nekalej súťaži nad problematikou zaraďovania generických liekov na zoznam kategorizovaných liekov vedený Ministerstvom zdravotníctva SR a následné vyvolanie zníženia úhrady originálneho lieku ešte v čase pred skončením platnosti patentu chrániaceho originálny liek a bez súhlasu majiteľa patentu.

1. Namiesto úvodu – funkcia a význam kategorizácie originálneho a generického lieku

Pri istej dávke zjednodušenia môžeme povedať, že dôvod, prečo výrobcovia liekov zaraďujú svoje lieky do zoznamu kategorizovaných liekov, je, aby tieto lieky hradili zdravotné poisťovne z prostriedkov verejného zdravotného poistenia.

V konaní o zaradení lieku do zoznamu kategorizovaných liekov sa pre každý liek určí maximálna cena lieku vo verejnej lekárni, ktorá pri výdaji daného lieku nemôže byť prekročená. Súčasne sa v tomto konaní určuje maximálna výška úhrady zdravotnej poisťovne za štandardnú dávku liečiva.

Rozdiel medzi maximálnou cenou lieku vo verejnej lekárni a maximálnou výškou úhrady zdravotnej poisťovne (ak taký rozdiel existuje) predstavuje spoluúčasť pacienta na úhrade daného lieku. Ide teda o tzv. „doplatok“ pacienta, ktorý musí pacient v lekárni zaplatiť, keď mu lekárnik liek vydáva.

Pri zaradení lieku do zoznamu kategorizovaných liekov sa pre daný liek určí aj tzv. referenčná skupina. Do jednej referenčnej skupiny sa zaraďujú všetky lieky, ktoré majú rovnaké charakteristiky, t. j. obsahujú rovnaké liečivo, majú rovnakú cestu (spôsob) podania, majú rovnakú alebo porovnateľnú liekovú formu a obsahujú rovnaké množstvo liečiva v jednej dávke lieku, resp. majú rovnakú koncentráciu liečiva alebo rovnaké množstvo liečiva v balení lieku. Pre referenčnú skupinu sa zároveň súhrnne určuje aj maximálna výška úhrady zdravotnej poisťovne. Ak sa do zoznamu kategorizovaných liekov zaraďuje originálny liek, tento bude sám tvoriť samostatnú referenčnú skupinu. Originálne lieky sú výsledkom dlhoročného výskumu a vývoja a sú svojou podstatou unikátne. Technologický pokrok, ktorý originálne lieky predstavujú, je spravidla patentovo chránený a výrobcovia originálnych liekov sú oprávnení užívať patentovú ochranu počas trvania platnosti patentu. K originálnemu lieku preto najskôr neexistuje liek, ktorý by mal rovnaké charakteristiky, a teda s ním mohol byť zaradený do rovnakej referenčnej skupiny. Maximálna výška úhrady zdravotnej poisťovne je preto najskôr vždy nastavená vo vzťahu k cene originálneho lieku, ktorý tvorí samostatnú referenčnú skupinu. Ak je originálny liek patentovo chránený, mal by byť počas trvania platnosti patentu jediný na trhu a pacientom široko dostupný so žiadnym alebo iba minimálnym doplatkom. Po skončení patentovej ochrany originálneho lieku sú následne oprávnené na trh vstúpiť generické lieky. Keďže generické lieky predstavujú verné kópie originálnych liekov,

¹ Tento príspevok odráža súkromné názory autorov a nemusí sa zhodovať s postojom inštitúcií, pre ktoré autori pracujú. Autori zároveň ďakujú Mgr. Danielovi Strakovi, advokátovi, aktuálne pôsobiacemu ako podnikový právnik na pozícii Legal Counsel & Compliance Officer v spoločnosti Bayer, spol. s r. o., za prečítanie rukopisu tohto príspevku a poskytnutie cenných pripomienok.

v procese kategorizácie sú zaradené do rovnakej referenčnej skupiny ako originálny liek. Po zaradení generického lieku do zoznamu kategorizovaných liekov dochádza k prehodnoteniu maximálnej výšky úhrady zdravotnej poisťovne a zákonodarca od tohto momentu ruší dočasný monopol originálneho lieku na úhradu z prostriedkov verejného zdravotného poistenia a povoľuje konkurenčný boj generických a originálnych liekov na trhu.

2. Bolarova výnimka a akt kategorizácie

Vo všeobecnosti platí, že výrobca generických liekov môže so svojím generickým liekom prvýkrát vstúpiť na trh až po uplynutí patentovej ochrany originálneho lieku. Z tohto pravidla však existuje notoricky známa Bolarova výnimka (*Bolar exemption*), ktorá vskutku umožňuje výrobcam generických liekov, aby pred uplynutím patentovej ochrany alebo ochrany na základe dodatkového ochranného osvedčenia realizovali také činnosti, ktoré súvisia s vývojom, testovaním a následným regulačným schvaľovaním generického lieku. Účelom Bolarovej výnimky je, aby výrobca generických liekov mohol uviesť svoj generický liek na trh (t. j. začať ho predávať) bezprostredne po uplynutí patentovej ochrany originálneho lieku; a inými slovami, aby v dôsledku relatívne zdĺhavého regulačného procesu nedochádzalo k umelému predĺžovaniu patentovej ochrany originálneho lieku.

Samotný pojem Bolarova výnimka vznikol v súvislosti so súdnym konaním z roku 1984 vedeným v Spojených štátoch amerických (USA) vo veci *Roche Products, Inc. v. Bolar Pharmaceutical Co., Inc.*² Spoločnosť Roche Products bola majiteľom patentu, ktorý chránil liečivo „fluazepam hydrochlorid“ obsiahnuté v lieku na spanie Dalmane. Spoločnosť Bolar Pharmaceutical začala vykonávať klinické skúšky na svojom generickom lieku obsahujúcom tú istú, patentovo chránenú účinnú látku, a to v čase pred uplynutím platnosti patentu patriaceho spoločnosti Roche Products. Na prvej inštancii Okresný súd USA pre východný okres New Yorku rozhodol, že spoločnosť Bolar Pharmaceutical neporušila patentové práva spoločnosti Roche Products, pretože jej aktivity mali charakter výskumného experimentu, pričom tak odmietol platnému patentu poskytnúť ochranu. Federálny odvolací súd toto rozhodnutie zrušil a vrátil späť na prvú inštanciu s pokynom, aby prvoinštančný súd vykonal primeranú nápravu. Zrušenie rozhodnutia odôvodnil tým, že zámerom spoločnosti Bolar Pharmaceutical bolo začať predávať svoj generický liek po uplynutí patentovej ochrany originálneho lieku, a preto malo konanie spoločnosti Bolar

Mgr. Richard Macko je advokát v medzinárodnej advokátskej kancelárii Allen Overy Shearman Sterling s. r. o. Poskytuje právne poradenstvo, zastupuje klientov a publikuje

články k rôznym otázkam slovenského a európskeho práva, najmä z oblasti civilného procesu, súťažného práva a práva obchodných spoločností. Absolvoval Právnickú

fakultu Univerzity Komenského v Bratislave. Je tiež externý vyučujúci na Katedre obchodného práva a hospodárskeho práva PraF Univerzity Komenského v Bratislave a doktorand na Katedre občianskeho práva PraF Univerzity Karlovej v Prahe.

Mgr. Nina Garajová je advokátska koncipientka v medzinárodnej advokátskej kancelárii Allen Overy Shearman Sterling s. r. o. Poskytuje právne poradenstvo najmä v oblasti

súdnych sporov, farmaceutického práva a práva obchodných spoločností. Absolvovala štúdium

práva na PraF Univerzity Komenského v Bratislave, v priebehu ktorého absolvovala výmenný študijný pobyt na Tilburg University v Holandsku. Počas štúdia práva vykonala stáž na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. V súčasnosti je tiež externá doktorandka na Katedre občianskeho práva PraF Univerzity Karlovej v Prahe. Pôsobí aj ako členka Komisie pre veci koncipientske ako poradného orgánu Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory.

2 Pozri prvoinštančné rozhodnutie – U. S. District Court for the Eastern District New York – 572 F. Supp. 255; a odvolacie rozhodnutie – U. S. Court of Appeals for the Federal Circuit – 733 F.2d 858 (Fed. Cir. 1984).

Pharmaceutical komerčný charakter. V reakcii na toto súdne konanie prijal Kongres USA tzv. Hatch-Waxmanov zákon, ktorý umožnil výrobcam generických liekov vykonávať aktivity súvisiace s vývojom a predkladaním informácií na účely registrácie generického lieku ešte počas patentovej ochrany originálneho lieku. (pozri Hlava 35 U. S. Code § 271(e)(1) Infringement of patent (Porušenie patentu): „Za porušenie sa nepovažuje výroba, používanie, ponúkajúce na predaj alebo predaj v Spojených štátoch alebo dovoz do Spojených štátov patentovaného vynálezu [...] výlučne na použitie, ktoré primerane súvisí s vývojom a predkladaním informácií podľa federálneho zákona, ktorý reguluje výrobu, používanie alebo predaj liekov alebo veterinárnych biologických produktov.“)

V práve Európskej únie sa Bolarova výnimka prvýkrát vyskytla až v dôsledku revízie farmaceutickej legislatívy v roku 2004 jej začlenením do znenia Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/83/ES zo dňa 6. 11. 2001, ktorou sa ustanovuje zákonník Spoločenstva o humánnych liekoch³ (pozri aktuálne znenie článku 10 ods. 6 smernice: „Realizácia potrebných štúdií a skúšok na účely uplatnenia odsekov 1, 2, 3 a 4 a splnenie následných praktických požiadaviek sa nepokladá za porušenie patentových práv alebo dodatočných ochranných osvedčení pre lieky.“). Aj napriek tomuto harmonizačnému pokusu európskeho zákonodarcu bola Bolarova výnimka transponovaná do právnych poriadkov jednotlivých členských štátov nejednotne a jej aplikácia sa v rôznych členských štátoch líši. Európska komisia však 26. 4. 2023 zverejnila návrh novej smernice o kódexe Únie o liekoch na humánne použitie,⁴ ktorá popri všeobecnej revízii farmaceutickej legislatívy počíta aj s rozšíreným rozsahom pôsobnosti Bolarovej výnimky (pozri článok 85 návrhu smernice (Výnimka z ochrany práv duševného vlastníctva): „Patentové práva alebo dodatkové ochranné osvedčenia [...] sa nepovažujú za porušené, ak sa referenčný liek používa na účely (a) štúdií, skúšok a iných činností vykonávaných na vygenerovanie údajov pre žiadosť o (i) povolenie na uvedenie generického, biologicky podobného, hybridného alebo hybridného biologicky podobného lieku na trh a na jeho následné zmeny, (ii) hodnotenie zdravotníckej technológie podľa vymedzenia nariadení (EÚ) 2021/2282, (iii) určenie cien a úhrad; (b) činností vykonávaných výlučne na účely stanovené v písmene (a), ktoré môžu zahŕňať predloženie žiadosti o povolenie na uvedenie na trh a ponuku, výrobu, predaj, dodávky, uskladňovanie, dovoz, používanie a nákup patentovaných liekov alebo procesov, a to aj dodávateľmi a poskytovateľmi služieb, ktorí sú tretími stranami. Táto výnimka sa netýka uvádzania liekov, ktoré sú výsledkom takýchto činností, na trh.“).

Úpravu Bolarovej výnimky obsahuje aj Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS) Svetovej obchodnej organizácie (WTO) (pozri článok 30 Dohody TRIPS (Výnimky z udelených práv): „Členovia môžu poskytnúť obmedzené výnimky z výlučných práv udelených patentom za predpokladu, že takéto výnimky nebudú neprimerane v rozpore s bežným využívaním patentu a že nebudú neprimerane na úkor oprávnených záujmov majiteľa patentu s tým, že budú zohľadňovať oprávnené záujmy tretích strán.“).

V slovenskom práve bola Bolarova výnimka transponovaná do zákona o patentoch⁵ a zahŕňa využitie vynálezu na experimentálne účely, za ktoré sa považuje aj vykonávanie štúdií a skúšok nevyhnutných na registráciu generického lieku. (pozri § 18 ods. 1 písm. f) zákona o patentoch: „Práva majiteľa patentu nie sú porušené, ak sa vynález využije pri činnosti vykonávanej na experimentálne účely, za ktoré sa považujú aj štúdie a skúšky nevyhnutné na registračné konanie podľa osobitného predpisu.“).

V praxi vznikla otázka, či zaradenie generického lieku do zoznamu kategorizovaných liekov a s tým súvisiace zníženie úhrady originálneho lieku zdravotnou poisťovňou v čase pred skončením platnosti patentu chrániaceho originálny liek spadá pod Bolarovu výnimku. Inými slovami vznikla otázka, či akt kategorizácie generického lieku a následné zníženie úhrady originálneho lieku predstavuje porušenie patentovej ochrany originálneho lieku. Rozhodovacia prax nižších súdov nebola v tejto otázke jednotná. Najskôr pripúšťala, že kategorizácia generického lieku dlho (niekoľko rokov) pred skončením platnosti patentu chrániaceho originálny liek je porušením patentu.⁶ Neskôr sa rozhodovacia prax názorovo posunula v zmysle, že kategorizácia generického lieku v čase tesne (pár mesiacov) pred skončením platnosti patentu už nie je porušením patentovej ochrany originálneho lieku. Napokon však prevážil právny názor, že akt kategorizácie nie je porušením patentu.⁷ Porušením patentu chrániaceho originálny liek je až moment, keď kategorizovaný generický liek vstúpi na trh.

3 Ú. v. ES L 311 28. 11. 2001, s. 67.

4 COM(2023) 192 final 2023/0132(COD).

5 Zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon), v platnom znení (ďalej len **zákon o patentoch**).

6 K tomu pozri napr. uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 20. 1. 2011, sp. zn. 32CbPv/1/2011; uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29. 4. 2011,

sp. zn. 3Cob/127/2011;
uznesenie Okresného súdu
Bratislava I zo dňa 12. 9. 2012,
sp. zn. 35CbPv/5/2012;
uznesenie Krajského súdu
v Bratislave zo dňa 1. 1. 2013,
sp. zn. 3Cob/476/2012;
uznesenie Okresné-
ho súdu Banská Bys-
trica zo dňa 3. 7. 2018,
sp. zn. 10CbPv/15/2018.

7 K tomu pozri uznesenie
ÚS SR zo dňa 16. 3. 2021,
sp. zn. IV. ÚS 148/2021 a uzne-
senie ÚS SR zo dňa 23. 2. 2021,
sp. zn. IV. ÚS 84/2021 kon-
štatujúce, že: „[...] § 46 ods. 1
[zákona o liekoch] stanovuje,
že na trh možno uviesť len
lieky, ktoré sú registrované [...] Pre uvedenie lieku na trh nie je
potrebná jeho kategorizácia,
preto nebolo potrebné, aby
do výnimky Bolar bol zahrnutý
aj proces kategorizácie. Ak
podal odporca pred uplynutím
platnosti dodatkového ochran-
ného osvedčenia žiadosť o ka-
tegorizáciu lieku, z tohto úkonu
nemôžno usúdiť, že chcel uviesť
na trh, resp. ponúkať generikum
počas platnosti dodatkového
ochranného osvedčenia.“

3. Akt kategorizácie a zníženie úhrady z pohľadu nekalej súťaže

Zdravá a korektná súťaž na trhu, na ktorý vstupujú originálne a generické lieky, nie je len o tom, či výrobca generického lieku začne svoj generický liek uvádzať na trh. Dôležitý je tiež ešte jeden krok naspäť v rámci životného cyklu lieku a tým je akt kategorizácie generického lieku. Mimoriadne nebezpečná a škodlivá pre kvalitu súťaže je situácia, ak výrobca generického lieku zakategorizuje generický liek skôr (alebo výrazne skôr) než skončí platnosť patentu chrániaceho originálny liek.

Ako bolo vysvetlené vyššie, z hľadiska patentového práva akt kategorizácie generického lieku pred skončením platnosti patentu nie je porušením patentu. Rozhodovacia prax súdov v minulosti pripúšťala, že kategorizácia generického lieku dlho (niekoľko rokov) pred skončením platnosti patentu je porušením patentu. Neskôr sa rozhodovacia prax názorovo posunula v tom zmysle, že kategorizácia v čase tesne (pár mesiacov) pred skončením platnosti patentu už nie je porušením patentu. Napokon však prevážil právny názor, že akt kategorizácie nie je porušením patentu. Porušením patentu je až moment, keď kategorizovaný generický liek vstúpi na trh.

Iný záver však treba prijať čisto z pohľadu práva proti nekalej súťaži.

Akt kategorizácie, resp. podanie žiadosti o zaradenie lieku do zoznamu kategorizovaných liekov je legálnym administratívnym postupom v rámci správneho práva, pri ktorom v zásade nič nebráni výrobcovi generického lieku, aby ho využil (výkon práva). Správne konanie o zaradení lieku na zoznam kategorizovaných liekov nie je nekalosúťažné. Ide o zákonom dovolený a predpokladaný postup v rámci správneho práva.

Tento proces kategorizácie však môže výrobca generického lieku zneužiť na nekalosúťažné ciele (výkon práva v rozpore s dobrými mravmi súťaže). Ak sa totiž kategorizuje generický liek, správne konanie o kategorizácii nevyhnutne vedie aj k zníženiu úhrady originálneho lieku minimálne o 49 % napriek tomu, že výrobca originálneho lieku mal mať v danom čase ešte stále k dispozícii dočasný legálny monopol na trhu. Zníženie úhrady originálneho lieku o 49 % stavia výrobcu originálneho lieku do pozície, keď automaticky prichádza o časť zisku, ktorý mal mať z predaja originálneho lieku, pretože daných 49 % ceny už viac nebude hrađených z prostriedkov verejného zdravotného poistenia. Následne môžu nastať prakticky dve situácie. Buď bude spotrebiteľ (pacient) musieť v lekárni pri výdaji originálneho lieku doplácať týchto 49 % ceny, alebo oných 49 % začne kompenzovať sám výrobca originálneho lieku s cieľom, aby nestratil celý trh, pretože priemerný spotrebiteľ si ako pacient v lekárni spravidla vždy vyberie generický liek bez doplatku oproti originálnemu lieku s (vysokým) doplatkom. Treťou, skôr teoretickou alternatívou, ktorú preferuje najmä ministerstvo zdravotníctva, je to, keď sám držiteľ registrácie originálneho lieku „z vlastnej iniciatívy“ podá žiadosť o zníženie úradne určenej ceny lieku na úroveň generického lieku, v dôsledku čoho nevznikne doplatok pacienta a držiteľ registrácie originálneho lieku nebude pristupovať ku kompenzácii. Sám si však takto „z donútenia“ zníži úhradu originálneho lieku. Táto alternatíva sa v praxi veľmi neuplatňuje, pretože zníženie ceny lieku v jednom členskom štáte EÚ, ktoré bude oficiálne publikované, môže mať za následok dominový efekt prehodnocovania ceny tohto lieku v ostatných členských štátoch EÚ, a preto sa držiteľia registrácie originálnych liekov spravidla uchylujú ku kompenzácii doplatkov.

Praxou výrobcov generických liekov následne je formálne sa vyhnúť porušeniu patentu, ku ktorému by došlo, ak by generický liek skutočne uviedli na trh. Výrobca generického lieku sa v procese kategorizácie zaväzuje, že jeho liek bude dostupný a že ho bude uvádzať na trh. Existuje ale mechanizmus, ktorý výrobcovi generického lieku umožňuje opakovane odkladať uvedenie lieku na trh napriek tomu, že k takémuto záväzku v kategorizačnom konaní došlo. V praxi preto výrobcovia generických liekov podávajú tzv. typ žiadosti A3 (žiadosť o vyradenie lieku zo zoznamu kategorizovaných liekov a zrušenie úradne určenej ceny lieku), v ktorej sa uvádza, že ich generický liek je dočasne nedostupný. Výrobca generického lieku vďaka tomu nevstúpi na trh, teda nezačne uvádzať svoj generický liek na trh, a preto z hľadiska patentového práva neporuší patent. Následne pred skončením lehoty na rozhodnutie ministerstva zdravotníctva o podanej A3 žiadosti, výrobcovia generických liekov vezmú túto A3 žiadosť späť. V dôsledku toho ich generický liek zostane naďalej kategorizovaný a úradne

určená cena lieku zostane naďalej znížená o 49 % ceny originálneho lieku. Výrobcovia generických liekov tento proces podávania a späťvzatia A3 žiadostí môžu opakovať a v praxi to aj robia prakticky dokola.⁸

Spríevodnými následkami tohto postupu výrobcov generických liekov sú prinajmenšom dve veci. V prvom rade, že napriek formálnej kategorizácii generického lieku tento nie je reálne dostupný spotrebiteľom (pacientom). A v druhom rade, že zatiaľ čo výrobcovia generických liekov opakovane podávajú a berú späť svoje A3 žiadosti, výrobca originálneho lieku nielenže prichádza o zisk, ale na predaji originálneho lieku dokonca trätí v dôsledku nutnosti kompenzovať doplatok pacienta, pokiaľ nechce stratiť celý trh. Toto vedie k neželanému stavu v hospodárskej súťaži, keď generický liek ani len nie je na trhu dostupný pre spotrebiteľa (pacienta), no zároveň ani výrobca originálneho lieku na danom trhu nevygeneruje taký zisk, aký by mohol vygenerovať, ak by nebol narušený jeho dočasný legálny monopol na trhu. Následne v momente, keď skončí platnosť patentu chrániaceho originálny liek, výrobca generického lieku uvedie na trh generický liek za výrazne nižšiu cenu ako originálny liek, následkom čoho sa exkluzivita výrobcu originálneho lieku na trhu v súlade s právom rozriedi. Problematické je však, že výrobca originálneho lieku medzicasom nebol na danom trhu ziskový, dokonca trätí na predaji originálneho lieku v dôsledku kompenzovania doplatku pacienta, a to všetko napriek tomu, že počas trvania platnosti patentu mal mať garantované, že náklady na výskum a vývoj originálneho lieku pokryje vďaka dočasnému legálnemu monopolu na trhu.

Ak teda výrobca generického lieku zakategorizuje svoj generický liek príliš skoro pred skončením platnosti patentu chrániaceho originálny liek, ide o od patentového práva nezavislé, ale naopak, samostatne stojace porušenie generálnej klauzuly nekalej súťaže.

4. Vstup generického lieku na trh pred skončením platnosti patentu bez súhlasu majiteľa patentu

Ako bolo vysvetlené vyššie, vstup generického lieku na trh v čase pred skončením platnosti patentu chrániaceho originálny liek a bez súhlasu majiteľa patentu je porušením patentového práva. V takom prípade je spravidla spríevodným porušením aj porušenie generálnej klauzuly nekalej súťaže, príp. inej osobitnej skutkovej podstaty nekalej súťaže (ak sú jej osobitné znaky naplnené – napr. parazitovanie na povesti alebo nebezpečenstvo vyvolania zámeny).

Nižšie ponúkame zopár poznámok odôvodňujúcich, že uvedením generického lieku na trh pred skončením platnosti patentu bez súhlasu majiteľa patentu sú nad rámec porušenia patentového práva naplnené aj základné znaky generálnej klauzuly nekalej súťaže.

4.1 Konanie v hospodárskej súťaži

Medzi výrobcami originálnych a generických liekov spravidla existuje súťažný vzťah, resp. v dôsledku ich aktivít a objektívnej povahy ich produktov (originálneho lieku a generického lieku) dochádza na trhu k hospodárskemu stretu. Produktovým trhom oboch výrobcov je spravidla trh liekov určených na liečbu tých chorôb, na ktoré sú originálny a generický liek indikované. Pri registrácii generického lieku musia byť splnené podmienky na registráciu podľa zákona o liekoch.⁹ To znamená, že generický liek má rovnaké kvalitatívne a kvantitatívne zloženie liečiv a rovnakú liekovú formu ako originálny liek. Výrobca originálneho lieku a výrobca generického lieku teda spolu súťažia na rovnakom produktovom trhu, keďže ponúkajú rovnaké produkty, príp. navzájom zameniteľné produkty. Originálny liek a generický liek bude spravidla dostupný v lekárňach na celom území Slovenskej republiky. Výrobca originálneho lieku a výrobca generického lieku preto spolu spravidla súťažia aj na rovnakom geografickom trhu, pretože pri uvádzaní ich liekov na trh dochádza k ich hospodárskemu stretu na celom území Slovenskej republiky. Navyše, sledovaným cieľom výrobcu generických liekov je uvádzanie generického lieku na slovenskom trhu za účelom dosahovania zisku, a to na úkor predaja a patentovej ochrany originálneho lieku.

8 Legitímne využitie A3 žiadosti si z hľadiska nekalej súťaže možno predstaviť pri tzv. fantómovom lieku, najmä vo svetle právnej úpravy zákona č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len **zákon o úhrade**) účinnej od 1. 8. 2023. Po úspešnej kategorizácii generického lieku by mal držiteľ jeho registrácie oznámiť Štátnemu ústavu pre kontrolu liečiv (ďalej len **ŠÚKL**) uvedenie generického lieku na trh [pozri § 60 ods. 1 písm. i) bod 1 zákona o liekoch]. Ak sa tak stane, Ministerstvo zdravotníctva by v najbližšej kvartálnej revízii úhrad malo znížiť úhradu pre referenčnú skupinu, v ktorej je zaradený pôvodný originálny liek a nový generický liek. Ak ale držiteľ registrácie generického lieku takéto oznámenie na ŠÚKL nepodá (t. j. nebude mať záujem uviesť generický liek na trh, a teda pôjde o tzv. fantómový liek), Ministerstvo zdravotníctva úhradu pre danú referenčnú skupinu nezniží (pozri § 20 ods. 8 zákona o úhrade). Podanie A3 žiadosti má v tomto prípade ochrániť generický liek pred jeho vyradením zo zoznamu kategorizovaných liekov z dôvodu jeho nedostupnosti (pozri § 17 ods. 5 písm. c) zákona o úhrade).

9 Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v platnom znení (ďalej len **zákon o liekoch**).

4.2 Rozpor s dobrými mravmi súťaže

Zdravá a korektná súťaž na trhu, na ktorý vstupujú originálne a generické lieky, je taká, že počas trvania patentovej ochrany originálneho lieku má výrobca originálneho lieku dočasný monopol na trhu, pretože počas tohto obdobia mu právom prislúcha možnosť (od zdravotných poisťovní) získať späť finančné prostriedky vynaložené na výskum a vývoj originálneho lieku, ktorý len vďaka nemu dostala široká verejnosť k dispozícii. Až po tom, čo skončí patentová ochrana originálneho lieku, vstupujú na trh výrobcovia generických liekov. Ich prítomnosť na trhu je pre efektívnu, férovú a zdravú súťaž dôležitá najmä z hľadiska regulovania ceny lieku dostupného pre spotrebiteľa (pacienta). Avšak, táto súťaž medzi výrobcami originálnych a generických liekov má po správnosti nastúpiť až po tom, čo skončí platnosť patentu chrániaceho vynález, resp. technológiu originálneho lieku. V opačnom prípade by výrobca originálneho lieku na výskume a vývoji nových liekov trafil a pre budúcnosť by nemal žiadnu motiváciu nové lieky a inovatívne spôsoby liečby vôbec vyvíjať.

Výrobca generického lieku preto zdravú a korektnú súťaž narúša tým, že bez súhlasu výrobcu originálneho lieku ako majiteľa patentu a pred skončením platnosti patentu pripravuje výrobcu originálneho lieku o dočasný legálny monopol a exkluzivitu na trhu, ktoré pramenia z jedinečnosti jeho patentovo chráneného vynálezu. Z tohto dôvodu konanie výrobcu generického lieku spočívajúce v tom, že uvádza generický liek na trh bez súhlasu majiteľa patentu a pred skončením platnosti patentu, je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je nekalou súťažou spočívajúcou v porušení súkromnoprávného predpisu obsahujúceho normy súkromného práva so súťažnými dôsledkami. Týmto predpisom je zákon o patentoch a porušovanými normami so súťažnými dôsledkami sú spravidla § 14 ods. 1 a § 15 ods. 1 písm. a) zákona o patentoch.

4.3 Spôsobilosť privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom

Nekalá súťaž je ohrozovací civilný delikt. To znamená, že ujma nemusí reálne vzniknúť. Postačuje, ak z objektívneho hľadiska hrozí. Pri uvádzaní generického lieku na trh pred skončením platnosti patentu chrániaceho originálny liek a bez súhlasu majiteľa patentu však ujma spravidla nielen hrozí, ale už aj reálne vzniká a prejavuje sa ako skutočná škoda a ušlý zisk, nehovoriac o (nemateriálnej) strate jedinečnosti na trhu. Totiž v momente, keď výrobca generického lieku začne bez súhlasu majiteľa patentu uvádzať generický liek na trh, začne prirodzene stúpať predaj tohto generického lieku, a to na úkor predaja originálneho lieku, ktorý je v danom čase ešte stále chránený patentom. V dôsledku toho sa s istou dávkou zo všeobecnosti dá povedať, že každá predaná krabička generického lieku automaticky znamená nepredanú krabičku originálneho lieku.

Ďalším aspektom ujmy výrobcu originálneho lieku je, že svojvoľným uvádzaním generického lieku na trh, jeho dodávaním (distribúciou) a naskladňovaním, výrobca generického lieku sťažuje a zabraňuje výrobcovi originálneho lieku, aby z plnohodnotného predaja originálneho lieku dokázal získať späť finančné prostriedky, ktoré investoval do výskumu a vývoja tohto originálneho lieku. Vďaka patentovej ochrane má mať výrobca originálneho lieku ako majiteľ patentu na trhu dočasný legálny monopol. Cieľom tejto ochrany je, aby počas nej výrobca originálneho lieku získal investované prostriedky späť a aby ich mohol následne znovu investovať do výskumu a vývoja ďalších, nových, inovatívnych liekov a spôsobov liečby.

V tomto aspekte sa konanie výrobcu generického lieku negatívne dotýka aj spotrebiteľov (pacientov), pretože sťažovaním či zabraňovaním výrobcovi originálneho lieku, aby počas svojho dočasného legálneho monopolu získal späť a znovu investoval finančné prostriedky, výrobca generického lieku efektívne ukracuje spotrebiteľov (pacientov) o možnosť mať k dispozícii inovatívne spôsoby liečby. Vo vzťahu k spotrebiteľom ide teda o stratu možnosti mať v určitom (skoršom) čase na trhu dostupný nový, lepší, účinnejší liek na rôzne druhy ochorení.

5. Zhrnutie

Príspevok sa zaoberá problematikou nekalej súťaže medzi výrobcami originálnych a generických liekov na slovenskom trhu, pričom autori dochádzajú k záveru, že obidve v príspevku analyzované situácie naplňajú znaky generálnej klauzuly nekalej súťaže. Prvou situáciou je zaradenie generického lieku do zoznamu kategorizovaných liekov, v dôsledku ktorého sa zníži úhrada originálneho lieku minimálne o 49 % a druhou situáciou je vstup generického lieku na trh, obe pred skončením platnosti patentu chrániaceho originálny liek a bez súhlasu majiteľa patentu.

Zaradenie generického lieku do zoznamu kategorizovaných liekov pred skončením platnosti patentu chrániaceho originálny liek síce nie je porušením patentu, môže však ísť o zneužitie inak zákonom dovoleného administratívneho procesu na nekalosúťažné ciele, ak sa generický liek kategorizuje príliš skoro pred skončením platnosti patentu. Tým sa totiž narušuje dočasný legálny monopol výrobcu originálneho lieku na trhu, ktorý mu má zaručiť návratnosť investícií do výskumu a vývoja originálneho lieku. Výrobca originálneho lieku je tak nútený buď znášať doplatok pacienta, alebo kompenzovať rozdiel v cene, alebo znížiť cenu originálneho lieku, čo môže mať negatívny vplyv na jeho postavenie na trhu aj v iných členských štátoch EÚ. Výrobca generického lieku sa zároveň vyhýba porušeniu patentu tým, že opakovane podáva a berie späť žiadosti o vyradenie lieku zo zoznamu kategorizovaných liekov, čím zabraňuje jeho dostupnosti pre spotrebiteľov (pacientov). Tento postup je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a spôsobuje ujmu výrobcovi originálneho lieku aj spotrebiteľom. Vstup generického lieku na trh pred skončením platnosti patentu bez súhlasu majiteľa patentu je porušením patentového práva a zároveň nekalou súťažou. Tým sa totiž výrobca generického lieku neoprávnene obohacuje na úkor výrobcu originálneho lieku, ktorý je pripravený o exkluzivitu na trhu a o časť zisku z predaja originálneho lieku. Výrobca generického lieku tak koná v rozpore s dobrými mravmi súťaže tým, že porušuje súkromnoprávny predpis obsahujúci právne normy so súťažnými dôsledkami, ktorým je zákon o patentoch. Toto konanie tiež spôsobuje ujmu nielen výrobcovi originálneho lieku ale nepriamo aj spotrebiteľom, pretože znižuje motiváciu výrobcu originálneho lieku investovať do výskumu a vývoja nových, inovatívnych liekov a spôsobov liečby. ■

RESUMÉ

Zakladá akt kategorizácie generického lieku pred skončením platnosti patentu nekalú súťaž?

Zaradenie lieku do zoznamu kategorizovaných liekov je administratívny proces vedený pred Ministerstvom zdravotníctva SR. V rámci tohto procesu sa pre daný liek určuje najmä maximálna cena lieku vo verejnej lekárni, ako aj maximálna výška úhrady zdravotnej poisťovne za štandardnú dávku liečiva. Rozdiel medzi týmito dvoma veličinami predstavuje tzv. doplatok pacienta, ktorý musí pacient zaplatiť pri výdaji lieku vo verejnej lekárni. Maximálna výška úhrady zdravotnej poisťovne je najskôr vždy nastavená vo vzťahu k referenčnému originálnemu lieku. Následným zaradením generického lieku do zoznamu kategorizovaných liekov však dochádza k prehodnoteniu tejto výšky úhrady zdravotnej poisťovne a s tým súvisiacemu zníženiu úhrady originálneho lieku. V praxi vzniká otázka, či takýto akt kategorizácie generického lieku je prípustný aj v čase pred skončením platnosti patentu chrániaceho originálny liek. Podľa rozhodovacej praxe slovenských súdov samotná kategorizácia generického lieku nepredstavuje porušenie patentu. Porušením patentu chrániaceho originálny liek je až uvedenie generického lieku na trh. Autori príspevku sa v tejto súvislosti zamýšľajú a ponúkajú zdôvodnenie vedúce k záveru, že zaradenie generického lieku do zoznamu kategorizovaných liekov pred skončením platnosti patentu chrániaceho originálny liek je od patentového práva nezávislé, ale zato samostatne stojace porušenie generálnej klauzuly nekalej súťaže.

SUMMARY

Does the Categorisation of a Generic Medicine Before the Patent Expires Constitute Unfair Competition?

The inclusion of a medicine in the list of categorised medicinal products is an administrative process handled by the Slovak Ministry of Health. This process determines, in particular, the maximum price of the medicine in a public pharmacy as well as the maximum reimbursement payable by the health insurance company for a standard dose of the medicine. The difference between these two amounts is the so-called patient surcharge, which the patient has to pay when the medicine is dispensed in a public pharmacy. The maximum reimbursement by the health insurance company is initially always set in relation to the reference medicinal product. However, as a consequence of the subsequent inclusion of a generic medicine in the list of categorised medicinal products, the reimbursement payable by the health insurance company is revised and the amount of reimbursement for the original medicine is reduced. In practice, the question arises whether a generic medicine can be categorised even before the expiry of the patent protecting the original medicinal product. According to the decision-making practice of Slovak courts, categorisation of a generic medicine does not constitute a patent infringement. It is the marketing of a generic medicine that infringes the patent protecting the original medicine. The authors reflect on these issues and draw a conclusion based on their reasoning that the inclusion of a generic medicine in the list of categorised medicinal products before the expiry of the patent protecting the original medicine is an infringement independent of the law relating to patents, however, it constitutes an infringement of the general unfair competition clause.

ZUSAMMENFASSUNG

Wird durch den Akt der Kategorisierung eines generischen Medikamentes vor Patentschutzablauf ein unlauterer Wettbewerb gegründet?

Die Einordnung eines Medikamentes in die Liste der kategorisierten Arzneimittel ist ein administrativer Vorgang, geführt beim Gesundheitsministerium der Slowakischen Republik. Im Rahmen dieses Vorgangs wird beim betreffenden Medikament insbesondere sein Höchstpreis in öffentlichen Apotheken und maximale Höhe des Ersatzes durch Gesundheitskasse für eine standard Dosis, festgehalten. Die Differenz zwischen diesen zwei Beträgen stellt die sogenannte Nachzahlung seitens des Patienten dar, die der Patient bei Ausgabe des Medikamentes in einer öffentlichen Apotheke zu leisten hat. Maximale Höhe des Ersatzes durch die Gesundheitskasse wird zunächst jeweils in Bezug auf das Referenzarzneimittel – das Originalpräparat, festgehalten. Durch nachfolgende Einordnung des generischen Medikamentes in die Liste der kategorisierten Arzneimittel kommt es zur Umwertung der durch die Gesundheitskasse zu zahlenden Höhe des Ersatzes und zu der damit zusammenhängenden Minderung der Höhe des Ersatzes für das Originalpräparat. In der Praxis tritt die Frage auf, ob dieser Akt der Kategorisierung eines generischen Medikamentes auch in der Zeit vor Ablaufdatum des Patentes, durch das das Originalpräparat geschützt wird, zulässig ist. Nach Maßgabe der Entscheidungspraxis der slowakischen Gerichte stellt die Kategorisierung eines generischen Medikamentes kein Patentverstoß dar. Als Verletzung des patentgeschützten Originalpräparats gilt erst die Markteinführung des generischen Medikamentes. Die Autoren des Beitrages haben in diesem Zusammenhang im Auge und bieten Begründung an, die bis zur Schlussfolgerung führt, dass die Aufnahme eines generischen Medikamentes in die Liste der kategorisierten Arzneimittel, bevor der Patentschutz des Originalpräparats abgelaufen ist, vom Patentrecht unabhängig ist, allerdings eine separat stehende Verletzung der Generalklausel des unlauteren Wettbewerbes ist.

Otázka vlastníckeho práva pri neoprávnenej stavbe na cudzom pozemku

1. časť

JUDr. Filip Šmeringai

Neoprávnená stavba na cudzom pozemku predstavuje právny problém presahujúci do viacerých odvetví nášho právneho poriadku. Ak na túto problematiku nazrieme z občianskoprávného hľadiska, v popredí záujmu stojí najmä otázka vlastníckeho práva k takto zriadenej stavbe. Predložená štúdia má v tomto kontexte základný cieľ preskúmať, aký vlastnícky režim má neoprávnená stavba na cudzom pozemku a za akých predpokladov vie súd poskytnúť ochranu aj neoprávnenému vlastníkovi stavby. Problematika je predstavená jednak v historických súvislostiach a jednak vzhľadom na súčasnú úpravu v Slovenskej republike s osobitným zreteľom na súvisiacu súdnu prax. Pri vybraných aspektoch poukazuje autor aj na zahraničné právne úpravy ako zdroj inšpirácie a podporu uvádzaných tvrdení.

Právny vzťah stavby zriadenej na pozemku a pozemkom samotným predstavuje jednu z centrálnych tém realitného práva. Ak hovoríme o právnej úprave v Slovenskej republike, nemožno pri tejto tematike prehliadnúť jeden z najkontroverzejších znakov slovenského práva nehnuteľností, ktorým je absencia superficiálnej (aedificiálnej) zásady. Skutočnosť,

JUDr. Filip Šmeringai

je advokát a absolvent Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Počas základného vzdelania absolvoval aj zahraničné štúdium na

Univerzite Martina Luthera v Halle-Wittenberg v Spolkovej republike Nemecko, kde pôsobil aj ako právny asistent na katedre občianskeho, obchodného a hospodárskeho práva.

že stavba je v slovenskej právnej úprave (podobne ako pozemok) považovaná za nehnuteľnosť a nie súčasť pozemku, v sebe totiž anticipuje viaceré právne problémy. Prakticky najvýraznejšie sa prejaví táto problematickosť v situácii, keď vlastníkom stavby nie je zároveň vlastníkom pozemku. Do množiny týchto prípadov spadajú spravidla rôzne formy práva stavby, teda formy zriadenia oprávnenej stavby na cudzom pozemku.

Rozdielnosť v subjektoch vlastníckeho práva pri stavbe a pozemku avšak má aj svoju druhú stranu mince, a to

v právnom vzťahu rezultujúcim z neoprávneného zriadenia stavby na cudzom pozemku. Práve druhá z menovaných situácií si zaslúži osobitnú pozornosť a jej bližší rozbor. Ak totiž nazrieme na problematiku zriadenia neoprávnenej stavby na cudzom pozemku prizmou elementárnej spravodlivosti, javí sa nám správna ultimátna ochrana vlastníka pozemku; tento základný cit pre spravodlivosť nám totiž káže, že práve stavebník by mal zásadne niesť negatívne dôsledky svojho konania, keďže neoprávnené zasiahol do práva inej osoby. Koniec koncov, z nepráva nemôže vzniknúť právo, čiže neoprávnené zasiahnutie do iného právom chráneného záujmu by nemalo požívať žiadnu právnu ochranu. Osobitne nie vtedy, ak je realizácia stavby vedená zámerom stavebníka spôsobiť škodu druhej osobe.

„Realita realít“ býva avšak rozmanitejšia, než sa nám na prvý pohľad môže zdať. Nie zriedkakedy sa stáva, že konanie stavebníka neoprávnenej stavby sa nespája s nepoctivým úmyslom, ale je výsledkom omylu staviteľa rezultujúceho napríklad z nesprávnych údajov v katastri nehnuteľností. Situáciu môžeme dokonca obrátiť a predpokladať nepoctivý úmysel vlastníka pozemku, kedy vlastník pozemku vie o omyle stavebníka a neskoršie námietky voči stavbe z jeho strany predstavujú iba šikanóznny výkon práva. Pri týchto prípadoch sa nám razom môže zdať spravodlivé, aby súd poskytol ochranu stavebníka (vlastníka stavby), a to napriek neoprávnenosti jeho zásahu.

Načrtnuté situácie nám ukazujú, že okolnosti konkrétneho prípadu vedia byť príliš rozmanité na to, aby sme problematiku neoprávneného zriadenia stavby na cudzom pozemku posudzovali *a priori* čierno-bielo. Podľa okolností prípadu je spravodlivým chrániť vlastníka pozemku, no výnimočnú ochranu by sme mali garantovať aj neoprávnenému stavebníkovi. V tejto súvislosti sa nám avšak naskytá základná otázka: *Aké podmienky musia byť splnené, aby súd poskytol ochranu neoprávnenému stavebníkovi pred vlastníkom pozemku?* Táto základná otázka súvisí aj s objasnením vlastníckeho režimu neoprávnenej stavby.

Odpovede na tieto otázky (ne)nachádzame v znení § 135c OZ, ktorého aplikačnému rozmeru je venovaná táto štúdia. Štúdia je členená do štyroch častí, pričom (i) v prvej časti sa autor predstaví účel právnej ochrany neoprávneného vlastníka stavby, (ii) v druhej sa zameria na niektoré historické aspekty tejto problematiky, (iii) v tretej časti na zákonné predpoklady vplývajúce na vlastnícky režim neoprávnenej stavby a (iv) v poslednej štvrtej časti na osobitné faktory vyplývajúce zo súvisiacej súdnej praxe. V závere príspevku formuluje autor zásadné zistenia predloženej štúdie.

1. Účel právnej ochrany neoprávneného vlastníka stavby (stavebníka)

Právna ochrana neoprávneného vlastníka stavby (stavebníka) predstavuje v kontinentálnom európskom práve relatívne *moderný* právny inštitút. Historicky sa táto právna ustanovizeň konštituovala ako výnimka zo zásady *superficies solo cedit*, pričom jej základný účel spočíval v ochrane stavieb ako majetkových hodnôt pred ich prípadným odstránením ako aj v ochrane subjektívnej dobrej viery stavebníka.¹

Prvý zo zmienených účelov sa vzťahoval na situácie, keď stavba zriadená na cudzom pozemku presahovala do susedného pozemku iba svojou časťou. Dobový pojem tejto právnej situácie býva označovaný aj ako tzv. »prestavok« (z čes. »přestavek«, nem. »Überbau«). Superficiálna zásada pri týchto situáciách neposkytovala praktické a efektívne riešenie, keďže viedla k reštitúcii, teda stavebníkovej povinnosti odstránenia stavby v časti zasahujúcej do cudzieho pozemku, a to v každom prípade. Takýto postup sa však javí nie vždy proporcionálny, keďže odstránenie aj nepatrnej časti stavby môže viesť k *značným hospodárskym stratám* na strane stavebníka (napr., ak by odstránenie nepatrne zasahujúcej jednej steny bytového domu malo viesť k zbúraní celej stavby).

Ani sekundárne riešenie t. j. vznik *podielového spoluvlastníctva* k stavbe by v tomto prípade neposkytovalo praktické riešenie, pretože by ďalej generovalo problémy spojené s komplikovaným výkonom takto vzniknutého spoluvlastníckeho vzťahu. Ďalší z účelov novej úpravy súvisel s tým, že podobne ako iné právne pravidlá aj pravidlo *superficies solo cedit* podlieha zákazu *zrejmeho zneužitia práva*. Ak napr. vlastník pozemku vie, že dobromyseľný stavebník uskutočňuje na jeho pozemku stavbu, a napriek tomu takémuto konaniu nezabráni, bolo by nespravodlivé zaťažiť dobromyseľného stavebníka prísnymi konzekvenciami pravidla *superficies solo cedit*. Koniec koncov, *práva patria bdelým*, preto ani vlastník pozemku nie je pozbavený akýchkoľvek prevenčných povinností pri ochrane svojho vlastníctva. Strata vlastníckeho práva k pozemku, resp. jeho užívaciemu právu, preto môže byť vnímaná ako istá forma *občianskoprávnej sankcie* pre úmyselne nepoctivé konanie vlastníka pozemku.

¹ K tomu podrobne: GUNIA, S.: *Grenzüberbau und Akzessionsprinzip*. Praxis und Theorie des Bau- und Immobilienrechts. Berlin : Lexxion Verlagsgesellschaft mbH, 2009, s. 5 – 28.

Leitmotív tejto modifikácie superficiálneho pravidla sa premietol do všetkých relevantných občianskoprávných kódexov v našom regióne. Z týchto môžeme uviesť rakúsky,² nemecký,³ švajčiarsky,⁴ poľský,⁵ maďarský⁶ a český⁷ občiansky zákonník.

2. Neoprávnená stavba na cudzom pozemku v slovenských právnych reáliách

Významný vplyv na právo nehnuteľností na našom území – osobitne aj na právnu ochranu neoprávneného stavebníka – malo rakúske právo. Tento vplyv môžeme datovať už od obdobia tzv. Bachovho absolutizmu (1849 – 1859/1860), počas ktorého došlo k oktrojovaniu rakúskeho ABGB (vrátane rakúskeho nariadenia o pozemkových knihách GBO) pre celé územie Uhorska. Vplyv rakúskej úpravy v oblasti pozemkového práva neustúpil v podstatnej miere ani po rakúsko-uhorskom vyrovnaní, keďže platnosť vybraných častí ABGB a GBO platila v Uhorsku naďalej, čo potvrdila vo svojich záveroch aj Judexkuriálna konferencia z r 1861.⁸ Ak hovoríme o problematike zriadenia stavby na cudzom pozemku, tejto tematike sú v rakúskom práve venované §§ 416 – 418 ABGB. Právnu úpravu ochrany neoprávneného stavebníka nachádzame v § 418 veta 3 ABGB, podľa ktorého „ak vlastníik pozemku vedel o realizácii stavby na jeho pozemku, a zároveň to poctivému stavebníkovi nezakázal, môže požadovať iba všeobecnú cenu pozemku.“ Rakúsky zákonodarca konštituoval tento *ipso iure* spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva k zastavanému pozemku pod vplyvom pruského občianskeho zákonníka, ktorý tento právny inštitút uviedol do platnosti v našom regióne ako prvý.⁹

Je dôležité v tejto súvislosti dodať, že priama aplikabilita §§ 416 – 418 ABGB v uhorskom práve (po r. 1861) neprihádzala do úvahy, pretože práve tieto paragrafy neboli predmetom recepcie zo strany Judexkuriálnej konferencie.¹⁰ Týkalo sa to teda nielen recepcie právnej ochrany neoprávneného stavebníka, ale koniec koncov aj zákonnej recepcie samotnej superficiálnej zásady, ktorá je v znení tohto paragrafu vyjadrená.¹¹ Uvedené avšak *per se* nevyučovalo, aby sa tieto ustanovenia nestali *právnou obycájou*, a teda, aby aj rozhodovacia činnosť uhorských súdov neprijala riešenia rakúskeho zákonodarcu za vlastné. Tento záver nám nasvedčujú viaceré rozhodnutia Uhorskej Kúrie z konca 19. a začiatku 20. storočia. Uviesť môžeme jedno z nich, v ktorom nachádzame: „Ak susedova stavba presahuje hranice medzi pozemkom vlastníka susedného pozemku a pozemkom stavebníka, musí sa vlastníik pozemku proti susedovej stavbe ohradiť, ináč môže žiadať len náhradu.“¹²

Vplyv rakúskeho práva na území Slovenska posilnil – paradoxne – aj po vzniku 1. ČSR. S odkazom na *podobné zásady* v uhorskom práve dochádzalo k priamej aplikácii § 418 veta 3 ABGB aj na území Slovenska.¹³ O dobovej relevancii tejto úpravy navyše svedčí aj bohatá judikatúra NS ČSR zaznamenaná vo Vážneho zbirke.¹⁴ V mierne pozmenenej podobe sa premietol § 418 ABGB spolu s novým ustanovením o prestavku aj do Vládneho návrhu občianskeho zákonníku z r. 1937.¹⁵ Výsledky precizovaného úsilia českej a slovenskej právnej elity však zostali iba na papieri. Plnému rozvinutiu týchto ideí zabránila 2. svetová vojna a následný nástup komunistického režimu, ktorý prefal kontinuitu slobodného občianskeho práva.

Prijatím zákona č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník (ďalej ako „OZ z roku 1950“) došlo k výraznému zásahu do právnej úpravy vecných práv a ich tradičného ponímania. V prípade právneho vzťahu pozemku a stavby došlo po vzore sovietskeho práva k opusteniu aedificiálnej zásady.¹⁶ Revolučná úprava bola jednak kompatibilná s ideológiou marxizmu,¹⁷ no bola predovšetkým plne súladná aj so zámerom režimu na systémovom stavaní na cudzom pozemku.¹⁸ Aj preto bola superficiálna zásada prezentovaná v súdnej praxi ako nepriateľský prvok a zásada „kapitalistického nehnuteľnostného práva“. ¹⁹ Problematika neoprávneného zriadenia stavby na cudzom pozemku v kontexte § 418 ABGB bola z právnej úpravy celkom vypustená. Neskorší judikatórny vývoj sanoval neexistujúcu úpravu týchto vzťahov prostredníctvom ustanovení o spracovaní cudzej veci (§ 125 OZ z roku 1950), čo koniec koncov vplýva aj na súčasnú rozhodovaciu činnosť slovenských súdov.²⁰

2 § 418 ABGB (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch).

3 § 912 BGB (Bürgerliches Gesetzbuch).

4 čl. 673 ZGB, čl. 674 ZGB (Zivilgesetzbuch).

5 čl. 151, čl. 231KC (Kodeks cywilny).

6 čl. 5:70 PT (Polgári törvénykönyv).

7 § 1086, § 1087 NOZ (Občiansky zákonník).

8 GÁBRIŠ, T.: *Dočasné súdne pravidlá judexkuriálnej konferencie z roku 1861. Monografická a historickoprávna štúdia a komentár*. 2. aktualizované vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 167 – 169.

9 RANDA, A.: *Držba. Právo vlastnícké*. 1. vydání, reprint. Praha: Wolters Kluwer, 2008. s. 122.

10 Gábriš ref. č. 8, s. 168.

11 Existencia superficiálnej zásady v uhorskom práve nie je spoľahlivo preukázateľná. Tripartitum ako významná zberka právnych obycájí a prameň práva, ktorá s obmenami platila na našom území až do r. 1950, túto zásadu *expressis verbis* neupravuje. Až neskoršia právna exegéza odvodila jej platnosť z čl. 52 § 3, hoci táto norma nesúvisí s materiálnym právom. Tento záver navyše nenačádzal široký konsenzus uhorskej civilistiky, ktorá vykazovala mimo iné značnú rezistenciu voči romanizácii uhorského súkromného práva. K tomu podrobne: GÁBRIŠ, T.: *Aedificium solo cedit na Slovensku?* In: *Historickoprávne stanovisko k aktuálnemu sporu. Školy, osobnosti, polemiky*. Pocta Ladislavovi Vojáčkovi k 65. narodeninám. Brno: The European Society for History of Law, 2017, s. 131 – 153.

12 Rozsudok Uhorskej kráľovskej kúrie, čís. 9798/1889. In: ROUČEK, F. – SEDLÁČEK, J.: *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému*, zv. II. Praha: Linhart, 1935, s. 454.

13 SEDLÁČEK, J.: *Vlastnické právo. Komentář k §§ 353 – 446 Všeob. obč. zák. se zřetelem ku právu*

- na Slovensku a Podkarpatské Rusi platnému. Praha: V. Linhart, 1935, s. 281 – 282.
- 14 K tomu pozri napr. rozhodnutie NS ČSR zo dňa 22. 7. 1919 pod sp. zn. Rv I 347/19 (č. 244); rozhodnutie NS ČSR zo dňa 4. 10. 1929 pod sp. zn. Rv I 11270/28 (č. 9238); rozhodnutie NS ČSR zo dňa 2. 5. 1936 pod sp. zn. Rv I 397/35 (č. 14345).
- 15 §§ 181, 182, 183 československého Vládneho návrhu OZ z r. 1937.
- 16 K skutočnému zámeru revolučnej úpravy pozri: Odôvodnenie návrh Okresného súdu Pezínok na vyslovenie nesúladu zákona s Ústavou SR zo dňa 13. 4. 2016, dostupné ku dňu publikovania štúdie pod: <https://www.ustavny-sud.sk/documents/10182/-8016873/022b89e8-1562-4efe-9ff4-f2df7f60549e>
- 17 BAUDYŠ, P.: *Katastr a nemovitosti*. 2. vydání., Praha: Nakládatelství C. H. Beck, 2010, s. 99 – 100.
- 18 Išlo principiálne o družstevné hospodárenie na cudzích pozemkoch ako aj zámer stavať na týchto pozemkoch družstevné byty. DVOŘÁK, J.: *K některým otázkám vývoje občanského práva*. Příspěvky k vývoji právního řádu v Československu. 1945 – 1990. Praha, 2002, s. 238.
- 19 K tomu pozri Rozhodnutie NS ČR zo dňa 29. 9. 1953 sp. zn./č. j.: Cz 236/53, judikát č. 155/1953.
- 20 K aplikabilite ustanovení o spracovaní na nehnuteľnosti a dobovej praxi v tejto otázke pozri aj: ŠMERINGAL, F.: *Nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti spracovaním*. Súkromné právo, roč. 2023, č. 4, s. 114.
- 21 Stanovisko NS SSR zo dňa 27. 6. 1972 pod sp. zn. Cpj 59/71 Zb. publikované v čísle vydania (zväzku) 9 ročník 1972 na strane 505.
- 22 Pre podrobnosti pozri: Rozhodnutie NS SSR zo dňa 22. 5. 1985 pod sp. zn. Cpj 13/85 Zb. NS publikovaný v čísle vydania (zväzku) 9-10 ročník 1985 na strane 528.
- 23 Stanovisko NS SSR zo dňa 9. 12. 1980 pod sp. zn. Cpj 52/80.

Prijatím súčasného Občianskeho zákonníka sa problematika neoprávnenej stavby na cudzom pozemku vrátila späť do občianskoprávnej úpravy. V zmysle § 221 OZ (vrátane novelizácie ustanovenia v r. 1983) mohol súd občianovi priznať vlastnícke právo k stavbe, ak sú preto „dôvody hodné osobitného zreteľa.“ Je v tejto súvislosti zaujímavé, že najvyššia súdna autorita odkazovala pri zavádzaní tejto úpravy na § 418 ABGB, pričom zavádzanie tejto úpravy priamo prepojila s apológiou opustenia aedificiálnej zásady. V znení stanoviska NS SSR sa totiž dočítame: „Je mylný názor, že by do účinnosti zákona č. 141/1950 Zb. na našom území platilo bezvýnimočne, že vlastníctvo stavby podľa zásady rímskeho práva superficies solo cedit prechádza na vlastníka pozemku. Rad judikátov z tohto času určoval, že ten, kto so súhlasom vlastníka postavil stavbu na jeho pozemku, stal sa aj vlastníkom pozemku, na ktorom stojí stavba, prirodzene s povinnosťou poskytnúť za tento pozemok náhradu. V tomto období platila v podstate aj na Slovensku úprava zhodná s ustanoveniami § 418 Všeobecného občianskeho zákonníka z r. 1811, (...)“.²¹ Medzi „dôvody hodné osobitného zreteľa“ radila súdna prax predovšetkým verejný záujem a dodatočne aj dobrú vieru stavebníka a hospodárnosť prípadného odstránenia stavby.²² Medzi ďalšie okolnosti patrilo aj hospodársky význam stavby, náklady vynaložené na stavbu, osobu stavebníka a dôvod, prečo stavebník staval bez oprávnenia.²³ Či už išlo o vlastný alebo cudzí materiál, vlastníkom stavby sa mohol stať výlučne stavebník a nie vlastník materiálu.²⁴ Zákonná úprava vo svojom znení privilegovala socialistické organizácie, keďže na tieto sa § 221 OZ nevzťahoval.

Krátky historický výklad končíme pri súčasnej úprave: znenie § 135c OZ regulujúce právne vzťahy rezultujúce z neoprávneného zriadenia stavby na cudzom pozemku bolo prijaté na základe veľkej novely Občianskeho zákonníka v r. 1991. Dôvodová správa zavedenie novej úpravy bližšie neobjasňuje; dočítame sa v nej iba nasledovné: „Novo sa tiež riešia dôsledky neoprávneného zriadenia stavby na cudzom pozemku.“

3. Neoprávnená stavba na cudzom pozemku *de lege lata*

V úvode pozitívno - právnej časti je potrebné opätovne zdôrazniť, že právny vzťah stavby a pozemku je v slovenskom súkromnom práve definovaný absenciou superficiálnej (aedificiálnej) zásady. Stavba nie je súčasťou pozemku, čoho dôsledkom predstavuje autonómny predmet právnych vzťahov.²⁵ Ak dôjde v tomto zmysle k zriadeniu stavby (oprávnenej alebo neoprávnenej) na cudzom pozemku, stavba automaticky „nepirastá“ do vlastníckeho práva vlastníka pozemku, lež naďalej patrí do výlučného vlastníckeho práva stavebníka. Toto východisko ale automaticky neznamená, že by „rozdielnosť“ subjektov vlastníckeho práva vo vzťahu k pozemku a stavbe bola právne žiaducim javom.

Akcent na minimalizáciu tohto javu je prezentovaný už v staršej rozhodovacej činnosti slovenských súdnych autorít. V judikatúre niekdajšieho NS SSR napr. nachádzame: „Treba totiž dbať na to, že odlišný právny režim pozemku a stavby je únosný iba v prípadoch stavby postavené na pozemku v osobnom užívaní, inak je však žiaduce, aby tak pozemok ako aj stavba na ňom postavená boli v dispozícii (či už vo vlastníctve a či v osobnom užívaní) tej istej osoby.“²⁶ Tento náhľad je logický, keďže vzťah pozemku a stavby anticipuje úzke funkčné a hospodárske prepojenie oboch objektov vlastníckeho práva. Ak stavba a pozemok náležia odlišným vlastníkom, nevyhnutne je výkon vlastníckeho práva jedného z nich obmedzený na úkor druhého. Ako uviedol svojho času aj Hölzl: „Úmluva, aby stavba zůstala navždy na cizím pozemku a pritom sama byla vlastnictvím něhoho jiného (stavebníka a jeho právních nástupců), neměla by smyslu. Vždyť zastavěním stává se pozemek pro vlastníka prakticky bezcenným, leč že by pod domem sklenul nějaký sklep nebo důl.“²⁷

Praktická nevyužitelnosť pozemku zastavaného neoprávnenou stavbou je navyše komplikovaná aj daňovou a poplatkovou politikou týkajúcou sa tohto pozemku. Ako uvádza v jednom zo svojich rozhodnutí aj NS ČR: „Pri zvažovaní o spôsobe vysporiadania treba vziať do úvahy skutočnosť, že ak je pozemok zastavaný neoprávnenou stavbou, ktorá nie je dočasnou stavbou, je vlastníkom pozemku v prípade, že súd nerozhodne o odstránení stavby

alebo o jej prikázaní vlastníčkovi pozemku, trvalo obmedzený vo svojom práve. Napriek tomu, že pozemok zastavaný stavbou, prípadne aj príslužné časti nebude môcť naďalej užívať, bude stále jeho vlastníkom, čo pre neho môže mať právne dôsledky aj v oblasti daní a poplatkov, v oblasti práva dedičského a pod.“²⁸

Hoci teda slovenská úprava nevychádza zo superficiálnej zásady, súdna preferencia jednoty vlastníckeho režimu pozemku stavby môže predstavovať určitú právnu hodnotu alebo určité nepísané pravidlo.²⁹ Je rovnako otázne, či nemôže ísť dokonca o istý ekvivalent superficiálnej zásady³⁰ prežarujúci do celého súkromného práva. Na podporu druhého záveru možno poukázať aj na obdobne formulovanú zásadu v ústavnoprávnej praxi s podobným obsahom, konkrétne na zásadu „na cudzom pozemku sa jednoducho nestavia.“³¹

Základná premisa, že vlastníč stavby by mal byť zároveň aj vlastníkom pozemku, na ktorom je táto stavba postavená, vyplýva v každom prípade aj priamo z právnej úpravy zriadenia neoprávnenej stavby na cudzom pozemku v znení § 135c OZ. Zákonodarcu poskytuje v jednotlivých odsekoch paragrafu riešenia rezultujúce zo zriadenia stavby na cudzom pozemku, pričom uvedené poradie týchto riešení zároveň predstavuje aj „preferenčnú postupnosť“ pri rozhodovaní zo strany súdu. V súdnej praxi je v tomto zmysle etablovaný názor, že súd sa musí najprv vysporiadať s možnosťou odstránenia stavby na náklady stavebníka (§ 135c ods. 1 OZ), následne s možnosťou prikázania stavby do vlastníctva vlastníka pozemku (§ 135c ods. 2 OZ) a až v poslednom kroku s inou formou vysporiadania právneho vzťahu (§ 135c ods. 3 OZ).³² Inými slovami: súd musí najprv prehodnotiť alternatívy rozhodujúce v prospech vlastníka pozemku (reštitúcia alebo akcesia v jeho prospech) a až potom pristúpiť k poskytnutiu právnej ochrany vlastníčkovi stavby. V súdnej praxi sa preto tretia alternatíva označuje aj ako mimoriadne opatrenie, ktoré pripadá do úvahy iba výnimočne.³³ Rovnaký záver postuluje aj ustálená rozhodovacia činnosť NS ČR, ktorá vychádza zo záveru, že takýto „zásah by mal byť výnimočný, keďže Listina základných práv a slobôd s núteným obmedzením vlastníckého práva v súkromnom záujme výslovne nepočíta, a to o to viac v prípade, keď ide o súkromný záujem toho, kto do práva vlastníka zasiahol bez právneho dôvodu.“³⁴

V tomto bode sa dostávame k meritórnej otázke tejto štúdie a síce skúmaniu, za akých predpokladov môže súd pristúpiť k takejto výnimočnej ochrane vlastníka stavby (§ 135c ods. 3 OZ), čím bližšie ozrejníme aj režim vlastníckeho práva neoprávnene zriadenej stavby na cudzom pozemku. Túto analýzu rozčleníme do všeobecných a osobitných predpokladov vychádzajúc zo znenia zákona a súvisiacej súdnej praxe.

Medzi všeobecné predpoklady patrí (i) zriadenie stavby na cudzom pozemku, (ii) neoprávnenosť stavby a (iii) zákonné predpoklady na strane stavebníka (vlastníka stavby).

3.1 Zriadenie stavby na cudzom pozemku

Prvým z generálnych predpokladov je zriadenie stavby na cudzom pozemku. V porovnaní s niektorými zahraničnými úpravami nerozlišuje slovenská úprava medzi zriadením celej stavby a len časti stavby (prestavok) na cudzom pozemku; § 135c OZ a jeho predpoklady sa preto uplatnia pre obe situácie.³⁵ Či už pôjde o celú stavbu alebo jej časť, pri prieskume „zriadenia stavby“ dominujú dve zásadné otázky, a síce (i) či daný stavebný objekt predstavuje stavbu v občianskoprávnom zmysle (§119 ods. 2 OZ) a (ii) či stavebné práce pokročili do takej miery, aby mohol byť stavebný objekt považovaný za druhovo a individuálne určenú vec. Zodpovedanie oboch otázok sa v praxi spája s nemalými ťažkosťami. Pri definícii „stavby“ chýba dostatok jednotiacich identifikačných kritérií, na základe ktorých vieme určiť, či daný predmet vieme klasifikovať ako stavbu v občianskoprávnom zmysle slova alebo nie, popr. čo je a čo nie je súčasť a príslušenstvo stavby.³⁶ Zodpovedanie týchto otázok je pritom rozhodujúce, pretože súčasť, resp. aj príslušenstvo neoprávnenej stavby nepredstavuje autonómny predmet právnych vzťahov³⁷ a neoprávnene zriadené stavebné objekty nespojené s pozemkom pevným základom podliehajú § 126 OZ³⁸ ako všeobecného ustanovenia voči § 135c OZ ako špeciálnej úprave.³⁹

Tieto problémy sa multiplikujú aj pri druhej otázke, keďže ani pri tomto aspekte neposkytuje súdna prax spoľahlivé kritéria, ktoré by boli aplikovateľné na akúkoľvek stavbu.⁴⁰ Náznamy ustálenej súdnej praxe sa vyskytujú v prípade nadpodlažných stavieb (napr.

24 Rozhodnutie NS ČR
zo dňa 23. 8. 1973
pod sp. zn. 3 Cz 14/73.

25 § 120 ods. 2 OZ.

26 Stanovisko NS SSR zo dňa
7. 12. 1981 pod sp. zn. Cpj 59/81.

27 HÖLZL, J.: *Stavba na cizím pozemku*. Právní praxe: měsíčník československých právníků. č. 5., vydanie 7-8, 1941, s. 202.

28 Rozsudok NS ČR
zo dňa 21. 11. 2000
pod sp. zn. 22 Cdo 1627/99.

29 K jednote vlastníckeho režimu stavby a pozemku ako „nepísanému pravidlu“ pozri: FEKETE, I.: *Princíp akcesie a vlastnícke právo k stavbe a pozemku*. Súkromné právo, roč. 2017, č. 5, s. 184 – 194.

30 K jednote vlastníckeho režimu stavby a pozemku ako zásade pozri: ŠTEFANOVIČ, M.: *Aedificatio solo cedit a stavba na cudzom pozemku*. Justičná revue, roč. 56, 2004, č. 8 – 9, s. 903.

31 Nález ÚS SR zo dňa 26. 1. 2011
pod sp. zn. PL. ÚS 19/09.

32 K tomu pozri napr.: Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 23. 11. 2022 pod sp. zn. 2Co/14/2022; právny názor prevzatý z Fečík, M. In: ŠTEVČEK, M. a kol. *Občiansky zákonník I. § 1- 450. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 949.

33 „Tu je však potrebné zdôrazniť, že obmedzenie vlastníckeho práva vlastníka pozemku, na ktorom bola neoprávnene zriadená cudzia stavba, zriadenie vecného bremena v prospech stavebníka je mimoriadnym opatrením, ktoré pripadá do úvahy vo výnimočných prípadoch.“ Napr. Rozsudok Krajského súdu v Žilina zo dňa 22. 2. 2023 pod sp. zn. 7Co/183/2022.

34 Uznesenie NS ČR
zo dňa 27. 10. 2015
pod sp. zn. 20 Cdo 4434/2013;
rozsudok NS ČR
zo dňa 21. 11. 2000
pod sp. zn. 22 Cdo 1627/99.

35 Rozsudok NS SR zo dňa 1. 9. 2014
pod sp. zn. 6M Cdo 44/2012.

36 K tomu pozri: TÓTHOVÁ, L.: *Stavba ako predmet občianskoprávnych vzťahov v rozhodovacej činnosti*

- súdv. Právny obzor, 96, 2013, č. 4, s. 338 – 353;
FEKETE, I.: ref. č. 29, s. 184 – 194.
- 37 Napr. komín stavby. Pre podrobnosti pozri: Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 17. 3. 2021 pod sp. zn. 2Co/34/2020.
- 38 Napr. oplotenie nespojené so zemou pevným základom. K tomu pozri: Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 20. 11. 2013 pod sp. zn. 7Co/403/2012.
- 39 Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 22. 6. 2017 pod sp. zn. 10Co/25/2017.
- 40 K vzniku individuality veci a jej zmene pozri: ŠMERINGAI, F.: ref. č. 20, s. 115 – 116.
- 41 Rozsudok NS ČR zo dňa 5. 2. 2002 pod sp. zn. 22 Cdo 2534/2000; rovnako rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26. 10. 2021 pod sp. zn. 3Co/158/2017; rovnako rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 15. 7. 2020 pod sp. zn. 26Co/14/2020.
- 42 LAZAR, J. a kol.: *Občianske právo hmotné. 1. zväzok*. Bratislava: IURIS LIBRI, 2014, s. 137.
- 43 BIERMANN, J.: *Superficies solo cedit*. Jherings Jahrbücher für die Dogmatik des bürgerlichen Rechts, zväzok 34, 1895, s. 173.
- 44 Napr.: Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 29. 1. 2020 pod sp. zn. 16Co/49/2019; z pohľadu právnej vedy pozri napr.: MALIAR, M.: *Stavba na cudzom pozemku a bezdôvodné obohatenie*. Justičná revue, 62, 2010, č. 8-9, s. 924.
- 45 Uplatnenie § 135c OZ *per analogiam* aj na situácie, keď dochádza k odpadnutiu právneho dôvodu zriadenia stavby, nie je v súdnej praxi jednoznačne ustálené. Táto problematika môže byť zaujímavá pre ďalší výskum v tejto oblasti.
- 46 Rozsudok NS SR zo dňa 1. 9. 2014 pod sp. zn. 6 M Cdo 44/2012.
- 47 Napr. Uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 20. 6. 2019 pod sp. zn. 14Cob/123/2018.
- 48 Uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 28. 11. 2012 pod sp. zn. 6Co/11/2012.

rodinné domy). K týmto (všeobecným aj konkrétnym) predpokladom sa vyjadril aj NS ČR v jednom zo svojich rozhodnutí, ktoré ovplyvnilo aj slovenskú súdnu prax. V znení rozhodnutia sa dočítame: „Pre posúdenie okamihu vzniku stavby ako veci v právnom slova zmysle, je rozhodný okamih, kedy je stavba vybudovaná minimálne do takého štádia, od ktorého začínajú všetky ďalšie stavebné práce smerujúce už k dokončeniu takto druhovo i individuálne určenej veci. K tomu u nadzemných stavieb dochádza vytvorením stavu, kedy je už jednoznačne a nezameniteľným spôsobom zrejme aspoň dispozičné riešenie prvého nadzemného podlažia.“⁴¹

Problematika zriadenia stavby sa ďalej spája aj s otázkou občianskoprávnej klasifikácie aktu zriadenia stavby ako právnej skutočnosti. Časť právnej doktríny prichádza s podobnou klasifikáciou konania ako „vytvorenia veci“.⁴² Problematika vytvorenia veci v sebe ale *per se* implikuje, že k výsledku tejto činnosti dochádza výlučne v dôsledku spracovania viacerých hnutelných vecí do novej formy; vytvorenie veci *ex nihilo* nie je (nielen, ale predovšetkým) v materiálnom svete možné. Vhodne to konštatuje aj Biermann, ktorý uvádza, že stavba „nie je ničím iným ako konglomerátom hnutelných vecí a stavebných materiálov, ktoré sú spojené navzájom a zároveň s pozemkom, čím tvoria túto novú vec, „stavbu“.“⁴³ Môžeme preto dospieť k názoru, že zriadenie stavby predstavuje špeciálnu formu spracovania veci, k čomu koniec koncov dospieva aj súvisiaca súdna prax.⁴⁴ Pravda, rozdiel v tejto klasifikácii má iba doktrinálny rozmer, keďže či už vytvorenie veci alebo spracovanie veci nie sú právnymi úkonmi, ale iba *reálnymi aktami*, teda inými konaniami s určitou právnou relevanciou. Rozdiel medzi právnymi úkonmi a reálnymi aktami sa v praktickej rovine prejaví najviac pri posúdení zákonných predpokladov na strane vlastníka stavby (stavebníka).

3.2 Neoprávnenosť stavby

Hypotéza § 135c ods. 1 v spojení s ods. 3 OZ pokrýva prioritne situácie, kedy dochádza k zriadeniu stavby na cudzom pozemku bez príslušného oprávnenia.⁴⁵ Prakticky pôjde najmä o situácie, keď stavebník nemá k cudziemu pozemku „vlastnícke (spoluvlastnícke) právo, právo zodpovedajúce vecnému bremenu, prípadne obligačné právo umožňujúce zriadenie stavby.“⁴⁶ Otáznym je, či neoprávnenou stavbou je aj tá stavba, ktorá bola vykonaná čiastočne počas trvania oprávnenia a čiastočne mimo tohto trvania. V súdnej praxi sa vyskytol názor, že aj takáto stavba je neoprávnená a môže byť vyporiadaná v režime § 135c OZ.⁴⁷ Hraničný prípad predstavuje aj situácia, keď stavebník síce disponuje oprávnením k pozemku, no toto oprávnenie mu neumožňuje zriadiť na ňom stavbu. Súdna prax aj v tejto otázke inklinuje k záveru, že pôjde o neoprávnenú stavbu. Ani prípadná dobromyselnosť stavebníka v tejto súvislosti nemusí zohrávať rozhodujúcu úlohu.⁴⁸ O neoprávnenú stavbu na druhej strane nepôjde v prípade, ak stavba bola síce zriadená bez oprávnenia, no následne k vzniku takéhoto oprávnenia medzi vlastníkom stavby a vlastníkom pozemku došlo (konvalidácia právneho stavu).⁴⁹ Obyčajná zmena vlastníckych pomerov k pozemku a stavbe, kedy rozdielnosť vlastníckych subjektov vyplýva zo separátneho prevodu pozemku (bez stavby), ešte sama sebou nemusí zakladať takúto neoprávnenosť.⁵⁰

Pri posudzovaní oprávnenosti stavby je ďalej potrebné venovať osobitnú pozornosť aj časovým súvislostiam. Keďže právo vlastníka pozemku domáhať sa rozhodnutia o vyporiadaní neoprávnenej stavby podľa § 135c OZ nepodlieha premlčaniu,⁵¹ nie je v praxi nezvyčajným, že medzi zriadením neoprávnenej stavby a podaním návrhu na súd došlo k zmene občianskoprávnej legislatívy. V tejto súvislosti platí, že zatiaľ čo neoprávnené zriadené stavba sa vyporiadava podľa zákona účinného v čase podania návrhu na vyporiadanie, neoprávnenosť stavby sa posudzuje podľa zákona účinného v čase zriadenia stavby.⁵² Praktickú relevanciu má tento prístup najmä pri neoprávnené zriadených stavbách pred r. 1989, kedy sa neoprávnenosť musí skúmať na vtedy platné predpisy. V tejto otázke platila dlhší čas reštriktívna interpretácia, na základe ktorej sa vlastníkom pozemku podľa § 135c OZ nemohol vôbec domáhať vyporiadania vlastníckeho práva k stavbe zriadenej socialistickou organizáciou. Slovenská súdna prax v tejto otázke nadväzovala na českú judikatúru.⁵³ Tento náhľad nebol z pohľadu elementárnej spravodlivosti udržateľný, keďže zabraňoval riešeniu situácie, keď štát zasiahol do vlastníckeho práva vlastníka pozemku *bez akéhokoľvek dôvodu*. Tento náhľad bol opätovne v českej

judikatúre – s vplyvom aj na slovenskú súdnu prax – prehodnotený.⁵⁴ *A contrario* nie všetky stavby zriadené na cudzích pozemkoch pred r. 1989 predstavujú v súdnej praxi automaticky neoprávnené stavby. Dobová legislatíva totiž pripúšťala takéto zriadenie najmä pri poľnohospodárskej výrobe.⁵⁵ S „oprávnenosťou“ týchto stavieb avšak môžeme polemizovať.⁵⁶

Otázku „oprávnenosti“ stavby v zmysle § 135c OZ napokon nemožno zamieňať s otázkou „povolenosti“ stavby, keďže otázka povolenia stavby podlieha normám verejného práva.⁵⁷ Predsa sa však tento verejnoprávny rozmer môže prejavíť aj v súkromnoprávnej úprave, totiž pri skúmaní dobromyseľnosti stavebníka.⁵⁸ Verejnoprávne povolenie k stavbe môže získavať svoju súkromnoprávnu relevanciu aj v prípade listín vydaných v dávnejšej histórii (napr. v 20-tych rokoch minulého storočia podľa uhorských právnych predpisov), kedy takéto listiny môžu preukazovať oprávnenie na zriadenie stavby pre účely § 135 OZ.⁵⁹

3.3 Záonné predpoklady na strane vlastníka stavby (stavebníka)

Osobitne sa treba pristaviť aj pri zákonom označení subjektov, ktorých sa zriadenie stavby na cudzom pozemku týka, obzvlášť subjektu zriaďujúceho túto stavbu. Zatiaľ čo zahraničné úpravy operujú spravidla s označením oprávneného subjektu ako „stavebníka“, slovenská úprava hovorí o „vlastníkovi stavby“. Skutočnosť, že zákon hovorí o vlastníkovi stavby, má svoju logiku vzhľadom na absenciu superfičialnej (aedifičialnej) zásady v našom právnom poriadku. Zriadenie stavby v tomto zmysle nevedie k prírastku do vlastníckeho práva vlastníka pozemku, ale k nadobudnutiu vlastníckeho práva k tejto stavbe zo strany stavebníka. Ako uvádza už staršia judikatúra: „Vychádza sa z toho, že vlastníkom stavby je občan, ktorý stavbu zriadil. Tým sa potvrdzuje doterajšia súdna prax, ktorá výkladom dospela k záveru, že vlastníkom stavby do rozhodnutia je stavebník.“⁶⁰ Táto skutočnosť je významná pre záver, že pre otázku vlastníckeho práva k neoprávnene zriadenej stavbe nie je ani významné ustálenie, komu patrí stavba v čase zriadenia tejto stavby, lež komu bude vlastnícke právo k tejto stavbe až následne potvrdené súdom. Špecifikom slovenskej úpravy preto je aj konštitutívnosť rozhodnutia súdu, keďže súd rozhoduje o vyporiadaní vzťahov k neoprávnenej stavbe spravidla s účinkami *ex nunc*; výnimku predstavuje žaloba na odstránenie stavby, pri ktorej súd rozhoduje deklaratórne, t. j. s účinkami *ex tunc*.⁶¹ K problematike zákonných predpokladov na strane vlastníka stavby (stavebníka) je potrebné dodať, že pozíciu stavebníka nemôžeme zamieňať s pozíciou »staviteľa«, ktorý zriaďuje stavbu na náklady stavebníka (napr. na základe zmluvy o dielo). Už prvorepubliková judikatúra dospela v tejto otázke k záveru, že „výrazom »Bauführer« v poslednej vete § 418 ABGB je myslený stavebník, na ktorého príkaz a účet sa zriaďuje stavba, a nie staviteľ, ktorý ju pre stavebníka zriaďuje na jeho príkaz a účet.“⁶² Rovnako je potrebné (opätovne) uviesť, že zriadenie stavby nie je právnym úkonom, ale reálnym aktom, preto sa na strane stavebníka nevyžaduje požiadavka spôsobilosti na právne úkony.⁶³ ■

- 49 Napr. Rozsudok NS ČR zo dňa 21. 11. 2000 pod sp. zn. 22 Cdo 1627/99.
- 50 Rozsudok Krajského súdu v Žilina zo dňa 28. 6. 2016 pod sp. zn. 5Co/111/2016 (pozn. neskôr zrušený uznesením NS SR zo dňa 10. 12. 2018 pod sp. zn. 7Cdo/152/2017).
- 51 Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 10. 2. 2016 pod sp. zn. 17Co/1194/2014; Rozsudok NS ČR zo dňa 17. 4. 2002 pod sp. zn. 22 Cdo 432/2002, Rc 23/2003.
- 52 „Pri posudzovaní otázky, či ide o neoprávnenú stavbu v zmysle občianskeho zákonníka, je treba vychádzať z právnej úpravy platnej v momente vzniku stavby ako veci v právnom zmysle.“ Rozsudok NS ČR zo dňa 16. 2. 2005 pod sp. zn. 31 Cdo 606/2004, publikované v zbierke pod č. 23/2006.
- 53 Rozsudok NS ČR zo dňa 25. 2. 1999 pod sp. zn. 2 Cdon 1031/97, publikované v zbierke pod č. 13/2000.
- 54 Rozsudok NS ČR zo dňa 16. 2. 2005 pod sp. zn. 31 Cdo 606/2004, publikované v zbierke pod č. 23/2006; v slovenskej súdnej praxi pozri napr. Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 18. 1. 2018 pod sp. zn. 25Co/3/2017.
- 55 Napr. § 16 ods. 2 podľa Vládneho nariadenia č. 50/1955 Zb. o niektorých opatreniach na zabezpečenie poľnohospodárskej výroby.
- 56 Netreba zabúdať, že opustenie superfičialnej (aedifičialnej) zásady a s tým súvisiace systémové stavanie na cudzom pozemku bolo vedené zámerom komunistického režimu trvalo oddeliť faktickú držbu a užívanie pozemkov od vlastníckeho práva vlastníka pozemku. Hoci išlo o postup v súlade s pozitívnym právom, výsledkom tohto postupu bol bezprecedentný zásah do individuálnych vlastníckých práv jednotlivcov.

RESUMÉ

Otázka vlastníckeho práva pri neoprávnenej stavbe na cudzom pozemku

1. časť

Predložená štúdia sa zaoberá problematikou neoprávneného zriadenia stavby na cudzom pozemku s osobitným zreteľom na vlastnícky režim neoprávnenej stavby. Predmetom výskumu je predovšetkým otázka, za akých podmienok vie súd poskytnúť právnu ochranu neoprávnenému vlastníkovi stavby. Autor rozoberá danú problematiku jednak z pohľadu historických úprav tejto problematiky na území Slovenska, ako aj vzhľadom na súčasnú úpravu v Slovenskej republike a súvisiacu súdnu prax. Pri vybraných aspektoch problematiky poukazuje autor aj na vybrané právne úpravy tejto problematiky v regióne strednej Európy.

- 57 „Pre posúdenie stavby ako neoprávnenej nie je významné, či stavebník mal stavebné povolenie a nie je ani rozhodujúce samotné vedomie vlastníka pozemku, prípadne orgánu obce (štátneho orgánu) o stavbe.“ Rozsudok NS SR zo dňa 1. 9. 2014 pod sp. zn. 6 M Cdo 44/2012
- 58 K tomu pozri bod 4.1 štúdie.
- 59 Napr. stavebné povolenie vydané s odkazom na § 10 Župného stavebného štatútu Župy trenčianskej č. 133/3373/1903 v r. 1927 ako dôkaz oprávnenosti stavby. Pre podrobnosti pozri: Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. 9. 2021 pod sp. zn. 9Co/73/2021.
- 60 K tomu pozri: Stanovisko NSS SR zo dňa 22. 5. 1985 pod sp. zn. Cpj 13/85 Zb. NS publikovaný v čísle vydania (zväzku) 9-10 ročník 1985 na strane 528; rovnako: Stanovisko NS ČSR zo dňa 29. 3. 1973 pod sp. zn. Cpj 25/73.
- 61 „Naproti tomu deklaratórne by súd rozhodoval v prípade, ak by priznával existujúci nárok, ktorý hmotné právo s neoprávnenu stavbou spája – išlo by napr. o žalobu na odstránenie neoprávnenej stavby.“ Rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 26. 10. 2021 pod sp. zn. 22 Cdo 1999/2021.
- 62 Rozhodnutie NS ČSR zo dňa 17. 3. 1932 pod sp. zn. Rv II 3/31, ú. č. 11482.
- 63 Vlastnícke právo k stavbe tým môže nadobudnúť aj osoba konajúca v duševnej poruche, poprípade neplnoletá osoba. Tieto závery platia aj pre prípady spracovania cudzej veci. K tomu pozri: ŠMERINGAI, F.: ref. č. 20, s. 117.

SUMMARY

The Question of Ownership in the Case of Placing an Unauthorised Structure on Someone Else's Property

Part One

The article deals with the issue of unauthorised placement of a structure on someone else's property with particular reference to the ownership regime of the unauthorised structure. The author in particular deals with the question under what conditions the court can provide legal protection to the owner of the unauthorised structure. The author analyses the issue from the point of historical development of this concept in Slovakia, as well as with regard to the existing legislation applicable in the Slovak Republic and the related practice of courts. The author in the light of some aspects also refers to selected laws governing this issue in the region of Central Europe.

ZUSAMMENFASSUNG

Die Frage des Eigentumsrechtes beim Bau, errichtet unbefugt auf einem fremden Grundstück

1. Teil

Die vorliegende Studie befasst sich mit der Problematik der unbefugten Errichtung eines Baus auf einem fremden Grundstück mit besonderer Bezugnahme auf das Eigentumsregime des unbefugten Baus. Der Gegenstand der Forschung ist insbesondere die Frage, unter welchen Voraussetzungen das Gericht den Rechtsschutz einem unbefugten Baueigentümer gewähren kann. Der Autor analysiert die betreffende Problematik zum einen vom Sichtpunkt der historischen Regelungen dieser Problematik auf dem Gebiet der Slowakei, zum anderen auch mit Bezugnahme auf die derzeitige Regelung in der Slowakischen Republik und die zusammenhängende gerichtliche Praxis. Bei ausgewählten Gesichtspunkten dieser Problematik weist der Autor weiter auf ausgewählte Rechtsregelungen dieser Problematik in der Region des Mitteleuropas, hin.

Z ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SR

Podmienka vyčerpania právnych prostriedkov nápravy pred podaním ústavnej sťažnosti proti zaisteniu dát klienta pri prehliadke advokátskej kancelárie

Sťažovatelia, ktorí tvrdia, že vyšetrovateľ pri prehliadke kancelárie ich advokáta vytvoril kópiu dát, ktoré ako klienti zverili advokátovi a na ktoré sa nevzťahoval príkaz na prehliadku nebytových priestorov, a teda, ak namietajú nesprávny úradný postup vyšetrovateľa pri výkone prehliadky, sa svojich práv v dôsledku takéhoto zásahu môžu domáhať podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Nevyčerpanie tohto prostriedku zakladá neprípustnosť ich ústavnej sťažnosti podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

*Uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 27. októbra 2022
č. k. III. ÚS 456/2022-36*

Dotknuté ustanovenia:

- § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republik
- zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov

Sťažovatelia sa ústavnými sťažnosťami domáhali vyslovenia porušenia svojich základných práv a priznania finančného zadosťučinenia v súvislosti s postupom vyšetrovateľa pri prehliadke priestorov advokátskej kancelárie v trestnom konaní. Vyšetrovateľ so súhlasom prokurátora vydal príkaz, ktorým nariadil prehliadku priestorov advokáta sťažovateľov. Advokátovi bolo prikázané, aby vyšetrovateľovi umožnil vyhotoviť a ponechať si kópie a na účely dokazovania vydal počítačové údaje, ktoré súvisia s obchodnou činnosťou viacerých, v príkaze taxatívne vymenovaných obchodných spoločností. Podľa sťažovateľov sa trestné stíhanie netýka ich činnosti a súčasťou odňatých údajov bola aj ich dôverná komunikácia s advokátskou kanceláriou. Preto k odňatiu dôverných údajov došlo nad rámec príkazu prokurátora a bez zákonného dôvodu.

Z odôvodnenia nálezu Ústavného súdu SR

Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy je založená na princípe subsidiarity, ktorý vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií.

Ústavný súd predstavuje ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie významu podústavného práva pri ochrane základných práv. Podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

Nemožno vylúčiť, že vyšetrovateľ namietaným postupom pri výkone prehliadky mohol zasiahnuť do práv sťažovateľov. Otázkou však je, či sťažovatelia nemali iné právne prostriedky, ktoré im priznáva zákon na ochranu ich základných práv a slobôd.

Postup vyšetrovateľa pri úkonoch podľa Trestného poriadku podlieha dozoru prokuratúry, ktorý v prípravnom konaní prebieha nielen z úradnej moci, ale aj na základe osobitného návrhu. Podľa § 210 Trestného poriadku obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä, aby boli odstránené prieťahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní s tým, že prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť. Táto právomoc prokurátora je však obmedzená subjektmi, ktoré sa ho môžu domáhať. Sťažovatelia toto postavenie v prebiehajúcim trestnom konaní nemali.

Inak tomu však je v prostredí zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, ktorý postihuje akýkoľvek výkon verejnej moci, ktorým nie je len rozhodovanie, ale aj úradný postup orgánov verejnej moci o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb. Podľa § 3 ods. 1 písm. d) zákona štát zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci nesprávnym úradným postupom pri výkone verejnej moci. Pojem nesprávny úradný postup § 9 ods. 1 zákona definuje široko a otvorene len použitím tohto pojmu s následným demonštratívnym výpočtom okolností, ktoré možno posúdiť ako nesprávny úradný postup, a taxatívnym výpočtom okolností, ktoré za nesprávny úradný postup považovať nemožno. Súčasťou tohto negatívneho taxatívneho výpočtu nie sú postupy vyšetrovateľa podľa Trestného poriadku.

Sťažovateľmi tvrdené pochybenia treba podriaďiť pod nesprávny úradný postup podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Nesprávny úradný postup vyšetrovateľa podľa § 15 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu zakladá osobitný nárok na náhradu škody, ktorý si možno uplatniť žiadosťou o jeho predbežné prerokovanie. Ak orgán konajúci v mene štátu takýto nárok na náhradu škody v celom rozsahu neuspokojí, môže sa sťažovateľ ako poškodený domáhať uspokojenia nároku na súde (§ 16 ods. 4 zákona). Súčasťou tohto nároku nie je len náhrada skutočnej škody a ušlého zisku, ale aj nárok na to, aby bolo konštatované porušenie práva, keďže všeobecný súd sa musí primárne vysporiadať s jeho základom tak, že musí určiť, či tvrdené konanie orgánov štátu bolo nesprávnym, a teda protiprávnym úradným postupom. Okrem toho ak došlo k nesprávnemu úradnému postupu a iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa poškodenému aj nemajetková ujma v peniazoch (§ 17 ods. 2 zákona).

Sťažovateľom nič nebráni v tom, aby v prípadnej žalobe vedľa žiadosti o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch namietali porušenie tých základných práv, ktoré namietajú aj v ústavnej sťažnosti. Pod účinným prostriedkom právnej ochrany základných práv nemožno považovať len výrok ústavného súdu, ktorý vyslovuje porušenie základných práv. Takýmto prostriedkom je aj právny inštitút, ktorý poškodenej osobe umožňuje, aby sa na súde domáhala určenia toho, že určitý zásah štátu voči nej bol nesprávny s tým, že jej za takýto zásah bude možné priznať zodpovedajúce zadosťučinenie.

Sťažovatelia právny prostriedok, ktorý im zákon priznáva, vôbec nevyužili, a preto je ich ústavná sťažnosť neprípustná a ako taká bola podľa § 55 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. odmietnutá.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Z ROZHODNUTÍ SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Ušlý zisk a ujma spôsobená stratou príležitosti

Článok 2 ods. 1 písm. c) smernice Rady 89/665/EHS z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúmania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2007/66/ES z 11. decembra 2007, sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktoré zo zásady vylučujú možnosť, aby uchádzač, ktorý bol vylúčený z verejného obstarávania z dôvodu nezákonného rozhodnutia verejného obstarávateľa, získal náhradu škody spôsobenej stratou príležitosti zúčastniť sa na tomto verejnom obstarávaní s cieľom získať predmetnú zákazku.

Rozsudok Súdneho dvora vo veci C-547/22 INGSTEEL spol. s r. o. proti Úradu pre verejné obstarávanie zo 6. júna 2024 (ECLI:EU:C:2024:478)

Spor vo veci samej vyplynul z vylúčenia združenia (ktorého súčasťou bola spoločnosť INGSTEEL) z verejného obstarávania na zadanie verejnej zákazky na rekonštrukciu, modernizáciu a budovanie šiestnástich futbalových štadiónov. Verejný obstarávateľ (Slovenský futbalový zväz) dospel k názoru, že uchádzač nespĺnil požiadavky oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania týkajúce sa najmä jeho finančného a ekonomického postavenia. Toto rozhodnutie potvrdil Úrad pre verejné obstarávanie SR. Keďže Krajský súd zamietol žalobu proti rozhodnutiu Rady ÚVO, uchádzač podal proti rozsudku odvolanie na Najvyšší súd SR, ktorý sa obrátil na Súdny dvor EÚ s návrhom na prejudiciálne konanie. Výsledkom bol rozsudok z 13. júla 2017, Ingsteel a Metrostav (C-76/16, EU:C:2017:549), na základe ktorého najvyšší súd zrušil rozhodnutie o vylúčení uchádzača z verejného obstarávania.

Keďže medzičasom bolo verejné obstarávanie ukončené uzavretím rámcovej dohody s jediným uchádzačom, spoločnosť INGSTEEL si uplatnila ušlý zisk a náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím ÚVO, ktorej hodnota bola určená znaleckým posudkom. Podľa §17 zákona č. 514/2003 o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci „sa uhradza skutočná škoda a ušlý zisk, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

ÚVO protiargumentoval tým, že účasť v procese verejného obstarávania automaticky neznamená zadanie zákazky. Zároveň je suma v znaleckom posudku hypotetická, keďže množstvo stavebných prác v predmetnom obstarávaní sa v skutočnosti nemuselo realizovať.

Podľa spoločnosti INGSTEEL nárok, ktorý nie je z objektívnych dôvodov preukázaný s istotou, ešte nemožno označiť za hypotetický. Spoločnosť požadovala náhradu škody z dôvodu zmarenia šance, pričom použila pojem „ušlý zisk“, keďže tento pojem je najbližšie nároku na náhradu škody vyplývajúcej zo straty príležitosti. Slovenské právo totiž nerozlišuje medzi jednotlivými kategóriami nahraditeľných škôd, v dôsledku čoho strata príležitosti patrí do kategórie ušlého zisku. Z ustálenej judikatúry vyplýva, že v prípadoch nezákonného vylúčenia uchádzača z verejného obstarávania má tento uchádzač právo domáhať sa náhrady škody spôsobenej z titulu straty príležitosti, ktorú nemožno stotožňovať s ušlým ziskom a pri ktorej sa nevyžaduje až taká vysoká miera pravdepodobnosti dosiahnutia majetkového prospechu. Ide o kompenzáciu zmarenej príležitosti dosiahnuť zisk, nie o kompenzáciu samotného zisku.

Vnútroštátny súd následne podal na Súdny dvor EÚ dve prejudiciálne otázky, ktorými sa pýtal na výklad práva EÚ vzťahujúceho sa na rozhodovanie o nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonne vylúčenému uchádzačovi z verejného obstarávania. Vzhľadom na argumentáciu účastníkov konania sa vnútroštátny súd zameril na zlučiteľnosť § 17 zákona č. 514/2003 so smernicou Rady z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúmania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác (89/665/EHS).

Prvou otázkou sa pýtal, či je v súlade so smernicou, ak súd odmietne priznať nárok na náhradu škody z titulu zmarenej šance. Druhou otázkou sa pýtal, či je v rozpore so smernicou, ak súd nárok na ušlý zisk spôsobený titulom zmarenia šance nepovažuje za súčasť náhrady škody.

Súdny dvor v reakcii na otázky upriamil pozornosť na ciele smernice, kontext a znenie článku 2 ods. 1 písm. c) smernice, podľa ktorého „členské štáty zabezpečia, aby prijaté opatrenia, ktoré sa týkajú postupov preskúmania uvedených v článku 1, zahŕňali ustanovenie o právomoci (...) c) uznať škody, ktoré osobám vznikli porušením.“ Vzhľadom na to, že ustanovenie nerozlišuje jednotlivé kategórie škody, môže sa vzťahovať na všetky druhy škody, vrátane takej, ktorá vyplýva zo straty príležitosti zúčastniť sa na verejnom obstarávaní.

Jednotlivci poškodení porušením práva EÚ, ktoré možno pripísať členskému štátu, majú právo na náhradu, keď sú splnené tri podmienky, a to, že 1) porušená právna norma EÚ má za cieľ priznať jednotlivcom práva, 2) porušenie tejto normy je dostatočne závažné a 3) medzi týmto porušením a spôsobenou škodou existuje priama príčinná súvislosť.

Cieľom systému opravných prostriedkov, zavedeného smernicou 89/665, je zabezpečiť plné dodržiavanie práva na účinný prostriedok nápravy a prístup k nestrannému súdu v súlade s článkom 47 Charty základných práv EÚ. Smernica nestanovuje žiadnu možnosť obmedziť tieto práva. Naopak, žaloba o náhradu škody je posledným opravným prostriedkom, ktorý musí zostať prístupný pre osoby poškodené porušením práva EÚ, ak im bola fakticky odňatá možnosť využiť účinkov niektorého z ostatných opravných prostriedkov. Postupy na preskúmanie rozhodnutia musia byť prístupné každému, kto má alebo mal záujem o získanie určitej zákazky a bol poškodený alebo hrozí, že bude poškodený namietaným porušením. Takouto osobou je aj nezákonne vylúčený uchádzač, ktorý sa úspešne domáhal zrušenia svojho vylúčenia z verejného obstarávania, ale z dôvodu ukončenia tohto verejného obstarávania, ku ktorému medzitým došlo, už nemá možnosť využiť účinky tohto zrušenia.

Hoci škoda môže vyplývať z nezískania verejnej zákazky ako takej, je možné, že uchádzačovi, ktorý bol nezákonne vylúčený, bola spôsobená aj iná škoda, ktorá zodpovedá strate príležitosti zúčastniť sa na dotknutom verejnom obstarávaní s cieľom získať túto zákazku.¹ Hoci smernica 89/665 neupravuje všetky možné opravné prostriedky v oblasti verejného obstarávania,² z jej odôvodnenia vyplýva, že vôľou normotvorcu bolo zabezpečiť, aby primerané postupy vo všetkých členských štátoch umožňovali nielen zrušenie nezákonných rozhodnutí, ale aj odškodnenie osôb poškodených porušením práva EÚ. Široký výklad článku 2 ods. 1 písm. c) smernice 89/665 je v súlade s cieľom sledovaným touto smernicou, ktorým je nevylúčiť žiadny druh ujmy z pôsobnosti tejto smernice. Osobitne v prípade hospodárskych alebo obchodných sporov by úplné vylúčenie straty príležitosti mohlo prakticky znemožniť náhradu škody.³

Súdny dvor ešte pripomenul, že v súlade s princípom procesnej autonómie členských štátov v prípade chýbajúcich ustanovení práva EÚ v tejto oblasti prislúcha vnútroštátnemu právnenému poriadku každého členského štátu, aby stanovil kritériá, na základe ktorých sa musí zistiť a vyčíslíť škoda vyplývajúca zo straty príležitosti zúčastniť sa na obstarávaní s cieľom získať v ňom zákazku, pokiaľ sú dodržané zásady rovnocennosti a efektivity.⁴

Vychádzajúc z takéhoto výkladu článku 2 ods. 1 písm. c) smernice 89/665 by sa mohlo zdať, že by slovenský súd mal pristúpiť k uplatneniu priameho účinku tejto smernice, keďže §17 zákona č. 514/2003 o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci nepredpokladá uhrádzanie ujmy spôsobenej stratou príležitosti, ale len uhrádzanie skutočnej škody a ušlého zisku. Súdny dvor však upriamil pozornosť na povinnosť konformného výkladu vnútroštátneho práva, ktorá v prípade potreby môže vyžadovať aj zmenu ustálenej judikatúry. V tomto konkrétnom prípade to znamená, že by sa slovenský súd mal snažiť o taký výklad pojmu „ušlý zisk“, ktorý by zahŕňal aj ujmu spôsobenú stratou príležitosti a v prípade potreby sa aj odkloniť od doterajšieho ustáleného výkladu tohto pojmu. Súdny dvor v rozsudku uviedol aj stanovisko slovenskej vlády prezentované v rámci konania, z ktorého vyplýva, že takýto výklad by mal byť možný.

1 Vid' rozsudok z 21. decembra 2023, United Parcel Service/Komisija, C-297/22 P, EU:C:2023:1027, bod 69

2 Vid' rozsudok z 26. marca 2020, Hungeod a i., C-496/18 a C-497/18, EU:C:2020:240, bod 73

3 Vid' analogicky rozsudky Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, EU:C:1996:79, bod 87; Manfredi a i., C-295/04 až C-298/04, EU:C:2006:461, bod 96, AGM-COS. MET, C-470/03, EU:C:2007:213, bod 95

4 Vid' rozsudok z 9. decembra 2010, Combinatie Spijker Infrabouw-De Jonge Konstruktie a i., C-568/08, EU:C:2010:751, bod 90

Z JUDIKATÚRY EURÓPSKEHO SÚDU PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Ochrana dôvernosti komunikácie advokáta a klienta v kontexte tajného sledovania

Vzhľadom na to, že dôvernosť vzťahu medzi advokátom a klientom patrí do obzvlášť citlivej oblasti, ktorá sa priamo dotýka práv na obhajobu, je neprijateľné, aby rozhodnutím o ďalšom osude záznamu dôvernej informácie bol poverený člen výkonnej moci bez kontroly nezávislého sudcu.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Pietrzak a Bychawska-Siniarska a ďalší proti Poľsku zo dňa 28. mája 2024, týkajúci sa sťažnosti č. 72038/17 a 25237/18

Dotknuté ustanovenie

– článok 8 EDĽP – Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života¹

Skutkové okolnosti prípadu

Poľský parlament prijal v januári 2016 novelu zákona o policajnom zbore, ktorou schválil režim tajného sledovania ako aj uchovávanie telekomunikačných, poštových a digitálnych komunikačných údajov (ďalej len „komunikačné údaje“) s možnosťou predĺženia až na obdobie 12 mesiacov od začatia sledovania za účelom prípadného budúceho použitia príslušnými vnútroštátnymi orgánmi. V júni 2016 parlament schválil zákon o predchádzaní terorizmu, ktorý oprávňuje Národný bezpečnostný úrad (NBÚ) vykonávať tajné sledovanie cudzích štátnych príslušníkov podozrivých z teroristických aktivít. Oba zákony boli kritizované na domácej úrovni a aj Benátska komisia vo svojom stanovisku [CDL-AD (2016) 012 z 13. júna 2016] vyjadrila výhrady, okrem iného aj obavu z ohrozenia profesijnej mlčanlivosti.

So sťažnosťou sa na ESĽP obrátil predseda Varšavskej advokátskej komory Mikołaj Pietrzak spolu so zástupcami mimovládnych ľudskoprávných organizácií. Namietali porušenie práva na súkromie garantované čl. 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Ich sťažnosť smerovala predovšetkým na samotný režim tajného sledovania a uchovávanie a používania komunikačných údajov. Taktiež tvrdili, že neexistuje žiadny účinný právny prostriedok nápravy, ktorý by umožnil zistiť, či boli osobne podrobení tajnému sledovaniu, a v prípade potreby nechať zákonnosť tohto sledovania preskúmať súdom. Osobitným dôvodom pre podanie sťažnosti bolo aj ohrozenie dôvernosti komunikácie medzi advokátom a klientom.

Z rozhodnutia ESĽP

ESĽP najskôr posudzoval režim tajného sledovania v zákone o polícii. Hoci sťažovatelia nepredložili dôkazy, že boli podrobení konkrétnemu opatreniu v oblasti tajného sledovania, vzhľadom na široký rozsah opatrení v napadnutých právnych predpisoch a na nedostatok účinného prostriedku preskúmania, už samotná existencia napadnutej právnej úpravy predstavovala zásah do práv podľa článku 8. Podľa ESĽP režim operatívnej kontroly neposkytoval primerané a účinné záruky proti svojvôli a riziku zneužitia. Vecný ani personálny rozsah predmetnej právnej úpravy nebol vymedzený dostatočne presne, celková dĺžka uplatňovania dohľadu bola diskutabilná a pravidlá riadneho odôvodnenia neboli

¹ Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života
1. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydľia a korešpondencie.
2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinom, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

dostatočné. Sledovanie síce podliehalo povoľovaciemu konaniu, avšak sudy podľa platnej legislatívy neboli povinné skúmať, či existuje „dôvodné podozrenie“, teda či existujú dôkazy vo vzťahu k dotknutej osobe, ktoré by odôvodnili prijatie takéhoto opatrenia. Vnútroštátne sudy preto neboli schopné zabezpečiť, aby tajné sledovanie bolo uplatnené iba v miere „nevyhnutnej v demokratickej spoločnosti“.

K rovnakému záveru dospel aj v prípade režimu uchovávaní komunikačných údajov na potenciálne použitie príslušnými vnútroštátnymi orgánmi. Tieto údaje, v rozsahu, v akom sa týkali odosielateľa alebo príjemcu, vykresľovali intímny obraz danej osoby, mohli mať tiež nepriaznivý vplyv na účinné uplatňovanie základných práv. Namietaná legislatíva umožňovala všeobecné a nerozlišujúce uchovávanie komunikačných údajov a teda mala dopad aj na osoby, ktoré neboli ani nepriamo v situácii, ktorá by mohla viesť k trestnému stíhaniu. Aj keď existovali určité záruky proti možnému zneužitiu, pokiaľ ide o prístup príslušných štátnych služieb ku komunikačným údajom, vrátane mechanizmu spätného súdneho preskúmania, tieto záruky nepostačovali na nápravu nedostatkov legislatívy.

Režim tajného sledovania podľa zákona o boji proti terorizmu umožňoval Národnému bezpečnostnému úradu nepriamo monitorovať komunikáciu akejkoľvek osoby, ktorá bola v kontakte s dotknutými cudzími štátnymi príslušníkmi, a vykonávať tajné sledovanie cudzincov tri mesiace bez predchádzajúceho súdneho povolenia a bez preskúmania orgánom nezávislým od NBÚ. Toto rozhodnutie podliehalo dohľadu generálneho prokurátora a ministra. Súdne povolenie sa vyžadovalo len v prípade, ak boli opatrenia na sledovanie predĺžené po uplynutí počiatočného trojmesačného obdobia. Súd svojou ustálenou judikatúrou potvrdil, že povolenie opatrení na tajné sledovanie mimosúdnym orgánom možno považovať za zlučiteľné s Dohovorom len za predpokladu, že tento orgán je dostatočne nezávislý od výkonnej moci. Vzhľadom na povahu súčasných teroristických hrozieb môže nastať urgentná situácia, v ktorej by súdne povolenie bolo kontraproduktívne pre neznalosť veci alebo predstavovalo stratu drahocenného času. Takéto opatrenia však musia podliehať post factum preskúmaniu, najmä v prípadoch, keď sledovanie povolil mimosúdny orgán.

Vzhľadom na vyššie uvedené sa ESĽP jednomyselne domnieval, že predmetná vnútroštátna právna úprava nezaručovala, že zásah do práva na rešpektovanie súkromného života bol obmedzený iba na to, čo je „nevyhnutné v demokratickej spoločnosti“.

Z advokátskeho hľadiska je zaujímavá časť argumentácie vzťahujúca sa na ochranu mlčanlivosti. ESĽP pripomenul, že zatiaľ čo článok 8 chráni všeobecne dôvernosť „korešpondencie“ medzi jednotlivcami, posilnenú ochranu poskytuje výmenám informácií medzi advokátom a klientom. Advokát nemôže vykonávať jemu zverené poslanie, ktorým je obhajoba účastníkov, ak nie je schopný klientom zaručiť, že ich vzájomné výmeny zostanú dôverné. ESĽP identifikoval niekoľko minimálnych záruk, ktoré by mali byť stanovené v zákone, aby sa predišlo zneužitiu právomoci vo vzťahu k údajom chráneným profesijným tajomstvom, ak sú zhromaždené prostredníctvom tajného sledovania. Rozsah mlčanlivosti musí jasne vymedziť zákon – je neprijateľné, aby táto úloha bola zverená členovi výkonnej moci bez kontroly nezávislého sudcu. Ustanovenia týkajúce sa preskúmania, používania a uchovávaní zozbieraných údajov, informovania tretích strán a okolností, za ktorých môžu alebo musia byť záznamy vymazané, musia poskytovať dostatočné záruky na ochranu informácií, na ktoré sa vzťahuje mlčanlivosť advokáta.² Dohovor síce nevyžaduje, aby zmluvné štáty zakázali akékoľvek sledovanie komunikácie medzi zadržaným a jeho advokátom. Zdôrazňuje však, že výnimka z tejto zásady môže byť povolená len vo výnimočných prípadoch (ak existujú spoľahlivé indície naznačujúce, že advokát je spolupáchateľom obzvlášť závažného trestného činu a že odpočúvanie jeho rozhovorov s klientom predstavuje jedinú možnú metódu vyšetrovania). Rozhodnutie o budúcnosti informácií spadajúcich pod advokátske tajomstvo by nemalo byť ponechané na uváženie štátnych útvarov (v tomto prípade policajta), ktoré ich zhromaždili, ale má byť zverené orgánu nezávislému od dotknutých štátnych služieb, pokiaľ možno nezávislému sudcovi. Podľa ustanovení zákona o policajnom zbore vnútroštátny súd by tieto pripustil ako dôkaz, ak „je to nevyhnutné z hľadiska súdneho systému“ a ak neexistuje iný spôsob zistenia skutkového stavu. ESĽP pripomína, že ustanovenia týkajúce sa tajných sledovacích opatrení, ktoré potenciálne porušujú advokátsku mlčanlivosť, by mali spĺňať obzvlášť prísne podmienky z hľadiska jasnosti a presnosti, aby sa mohli považovať za „zákon“, čo táto formulácia nespĺňa. Za týchto okolností sa ESĽP domnieval, že pravidlá týkajúce sa ochrany mlčanlivosti pri tajných sledovacích operáciách nespĺňali kritérium predvídateľnosti zákona.

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

Rozhodnutie spracovali: **Mgr. Lucia Strečanská** a **Mgr. Michaela Chládeková, PhD.**

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

2 Pre porovnanie pozri Dudchenko proti Rusku, sťažnosť č. 37717/05, Ekimdzhiiev proti Bulharsku, sťažnosť č. 70078/12, Kopp proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 23224/94, Michaud proti Francúzsku, sťažnosť č. 12323/11

Správy a udalosti

Vonkajšie vzťahy

Košické dni trestného práva 2024

Predseda SAK Martin Puchalla a podpredseda SAK Ondrej Laciak sa 20. júna zúčastnili na VIII. ročníku celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou Košické dni trestného práva 2024 v Košiciach. Konferencia sa niesla v téme rekodifikácie trestných kódexov s dôrazom na problematiku restauratívnej justície v legislatívnej a aplikačnej praxi. Organizátorom podujatia bola Katedra trestného práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach.

Legislatíva

Ďalšia zmena Trestného zákona v skrátrenom legislatívnom konaní

Vláda SR 12. júna schválila návrh zákona o niektorých opatreniach na zlepšenie bezpečnostnej situácie v Slovenskej republike spolu s návrhom na prerokovanie materiálu v skrátrenom legislatívnom konaní. Súčasťou materiálu bol aj návrh na zmenu Trestného zákona.

Slovenská advokátska komora sa v minulosti opakovane vyjadrovala kriticky k nadužívaniu inštitútu skráteneho legislatívneho konania. Za osobitne problematickú považuje túto prax v prípade zasahovania do základných kódexov. Túto skutočnosť SAK otvorene a opakovane namietala aj pri vládnej novele Trestného zákona. Slovenská advokátska komora plne rešpektuje zámer vlády SR nájsť vhodné riešenia na zvýšenie bezpečnostnej situácie v SR a legitímnu ochranu ústavných činiteľov. Rovnako rešpektuje, že pri niektorých opatreniach bezpečnostnej povahy môže byť na mieste aj úvaha o skrátrenom legislatívnom konaní. V prípade navrhovaného zásahu do Trestného zákona (a prípadne aj niektorých ďalších novelizačných článkov) však podľa SAK na to dôvod nebol. Slovenská advokátska komora osobitne upozornila na dva novelizačné články. Po prvé, podstata navrhovanej zmeny Trestného zákona spočíva v zavedení hrozby nástrojmi trestného práva za nezaplatenie peňažných pokút uložených rozhodnutím štátneho orgánu. Ide podľa nášho názoru o typický príklad porušenia zásady *ultima ratio* pri využívaní nástrojov trestného práva na ciele, ktoré možno vhodne dosiahnuť inými nástrojmi (v tomto prípade štandardný vý-

kon rozhodnutí podľa Exekučného poriadku). Po druhé, odborné výhrady máme aj k novelizačnému článku k zákonu o elektronických komunikáciách, ktorý má umožniť orgánom činným v trestnom konaní žiadať od operátorov citlivé telekomunikačné údaje aj pri vyšetrovaní priestupkov. Podľa názoru SAK by išlo o neproporcionálny zásah.

SAK k nálezu Ústavného súdu SR k reforme trestného práva

Nález Ústavného súdu SR z 3. júla SAK rešpektuje a očakáva, že pôjde o dôležitý prameň práva aj pre budúce legislatívne zmeny. Slovenská advokátska komora súčasne oceňuje, že Ústavný súd SR rozhodol rýchlo, čo je v prospech právnej istoty, ako jedného zo základných princípov právneho štátu. Komora nález Ústavného súdu SR nepovažuje za prekvapujúci. Naopak, je v súlade s očakávaniami vychádzajúcimi z doterajšej judikatúry Ústavného súdu SR aj s písomným stanoviskom SAK v tomto konaní. „Spolu s väčšinou odborníkov na trestné právo sme takmer dvadsať rokov konzistentne upozorňovali, že trestná politika SR je nastavená neprimerane prísne a je potrebné ju vhodne zosúladiť s trestnými sadzbami obvyklými v členských štátoch EÚ. Doterajšie drakonické trestné sadzby viedli k mnohým anomáliám a v minulosti mohli byť zdrojom korupcie a opakovaného zneužívania moci. Nález Ústavného súdu SR teda potvrdil, že volanie po zásadnom znížení trestných sadzieb nemožno označiť za protiústavné,“ povedal predseda SAK Martin Puchalla. Slovenská advokátska komora zároveň vníma, že na novú právnu úpravu môže byť v jednotlivých bodoch viacero legitímnych názorov, a to aj kritických. Rovnako kriticky vnímame, že prijímanie novely nepredchádzalo štandardné pripomienkové konanie. Domnievame sa, že v prípade riadneho legislatívneho procesu a širšej odbornej diskusie bolo možné predísť chybám, ktoré Ústavný súd SR označil za protiústavné.

Národná rada SR schválila novelu Trestného zákona, ktorá otvára otázku o hierarchii prameňov práva

Národná rada SR na svojom rokovaní 16. júla schválila rozsahom menšiu novelu Trestného zákona, ktorá má byť výsledkom konzultácii s Európskou komisiou a ku ktorej SAK prijala nasledovné stanovisko:

Návrh zákona v záujme prísnejšieho postihovania trestnej činnosti proti finančným záujmom Európskej únie koriguje prerušenie premlčania trestného stíhania, a to spôsobom, že ho v tejto časti čiastočne sprísňuje. Deje sa to však spôsobom, ktorý modifikuje ústavnú zásadu *lex mitior*, v zmysle ktorej sa na páchatela použije neskorší zákon, ktorý je pre neho priaznivejší. Toto je zakotvené jednak v Ústave SR (článok 50 ods. 6), ako aj v Charte základných práv EÚ (Článok 49 ods. 1). Národná rada SR návrh zákona schválila na základe konzultácii s Európskou komisiou a zároveň s odvolaním sa na judikatúru Súdneho dvora EÚ, podľa ktorej pravidlá upravujúce premlčanie v trestných veciach nepatria do pôsobnosti článku 49 ods. 1 Charty základných práv EÚ, ktorý zakotvuje zásadu *lex mitior*. Bez ohľadu na to, či takáto prechodná zmena vôbec bude alebo nebude mať praktický dosah na konkrétnych páchatelov, môže mať významný vplyv na chápanie zásady *lex mitior* a vnímanie hierarchie prameňov práv. Inak povedané, je tu otázka, či je správne, aby medzinárodné záväzky vyplývajúce z Charty základných práv EÚ a text Ústavy SR mohol byť zužovaný výkladom Európskeho súdneho dvora. Slovenská advokátska komora rozumie legitímnej snahe Európskej komisie a Európskeho súdneho dvora efektívne chrániť finančné záujmy Európskej únie, avšak domnievame sa, že tieto by mali byť implementované v súlade s medzinárodnými záväzkami a Ústavou SR. Túto dilemu si pritom uvedomuje aj vláda Slovenskej republiky, ktorá poukázala na možnú kolíziu navrhovanej právnej úpravy s článkom 50 ods. 6 Ústavy SR.

Medzinárodné vzťahy

Plenárne zasadnutie CCBE

Dňa 18. mája sa v Lausanne na plenárnom zasadnutí CCBE zúčastnili podpredseda SAK Ondrej Laciak, tajomník SAK Andrej Popovec a Michaela Chládeková za odbor medzinárodných vzťahov. Plenárnemu zasadnutiu predchádzalo zasadnutie výboru CCBE pre prístup k spravodlivosti, ktorý sa zaoberal primárne otázkou právnej pomoci a *pro bono*

služieb. Delegácie následne diskutovali o nástroji a postupe vytvorenia komplexnej databázy informácií o regulácii povolania advokáta v Európe. Predsedníctvo CCBE referovalo o implementácii ročných a viacročných priorít. Zároveň bol predložený dokument na obdobie 2024 – 2027.

CCBE založila *task force*, ktorá má na starosti nastavenie stratégie tak, aby sa splnili priority a zároveň boli dostatočné prostriedky na splnenie týchto priorít. V dňoch pred plenárnym zasadnutím sa konalo v Štrasburgu 8. zasadnutie Výboru expertov Rady Európy pripravujúcich text návrhu Dohovoru Rady Európy o povolaní advokáta a zástupcovia CCBE tu priblížili pripomienky CCBE k dokumentu. Delegácie schválili modelové curriculum pre vzdelávanie advokátov v oblasti európskeho práva, dokument s názvom *Kľúčové princípy CCBE a osvedčené postupy v oblasti vzťahu advokátov a poisťovateľov právnej ochrany*, stanovisko na podporu univerzálneho zrušenia trestu smrti, stanovisko CCBE k smernici, ktorou sa stanovujú minimálne pravidlá na predchádzanie a boj proti napomáhaniu neoprávneného vstupu, tranzitu a pobytu v Únii. Delegácie hlasovali o stanovisku v oblasti kontroly dodržiavania povinností AML.

CCBE podporila svojím spoločným vyhlásením advokátov v Tunisku, ktorí boli z dôvodu ich vyjadrení pre médiá násilne zadržaní v priestoroch advokátskej komory a pred budovou súdu. Delegácia tiež schválila pripomienky CCBE k pripravovanému elektronickému formuláru na podávanie sťažnosti na ESEP.

Príjemným prekvapením bolo víťazstvo koncipientky **Mgr. Jany Brezovičovej** v prestížnej súťaži CCBE *Amicus Curiae Contest*. Jej fiktívny *amicus curie* zaujal porotu opisom boja advokáta s hrozbami, ktorým čelil, a kvalitou právnych argumentov. Janke Brezovičovej úprimne gratulujeme k úspechu a držíme jej palce na ceste do advokáacie. Ocenenie prevzala z rúk predsedu CCBE Pierre-Dominique Schuppa.

Foto archív CCBE

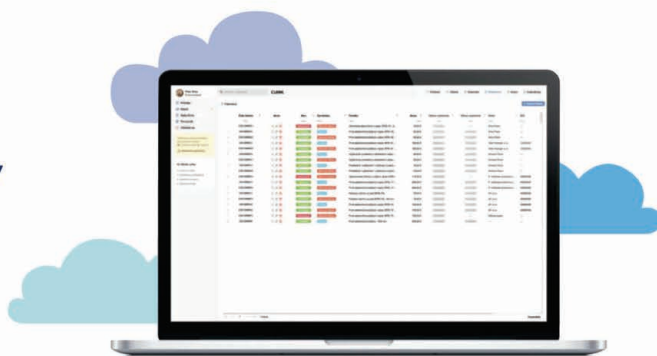

Clerk.

KONEČNE JEDNODUCHÝ SOFTVÉR PRE ADVOKÁTOV

Vyskúšajte na 30 dní zdarma.
Už od 18€ mesačne pre 2 užívateľov.

www.clerk.sk

Druhé stretnutie predstaviteľov komôr v Prahe

Česká advokátska komora hostila 18. mája druhykrát regionálne stretnutie predsedov a zástupcov komôr Chorvátska, Nemecka, Slovinska, Francúzska a Slovenska, za účasti hostí s Americkou advokátskou komorou. Hlavnou témou odborného programu bola umelá inteligencia a jej dopady na advokátsku prax. Slovenskú advokátsku komoru na podujatí zastúpil predseda SAK **Martin Puchalla** a podpredsedníčka SAK **Alexandra Čižmariková**.

Výročné zhromaždenie Varšavskej advokátskej komory

Dňa 25. mája sa podpredseda SAK **Ondrej Laciak** zúčastnil na Výročnom zhromaždení Varšavskej advokátskej komory, s ktorou má Slovenská advokátska komora uzavretú dohodu o spolupráci. Úvodná protokolárna časť bola venovaná hlavnému príhovoru predsedu Varšavskej advokátskej komory, privítaniu hostí a ich krátkym príhovorum. Taktiež sa slávnostne udeľovali ocenenia – za prínos advokácii a XXVIII. Medzinárodná cena za ľudské práva „Ludovic Trarieux“. Večer pred podujatím sa konala spoločná večera pre zahraničných hostí. Zahraničné komory boli početne zastúpené.

XXXI. Karlovarské právnické dni

V dňoch 13. – 15. júna 2024 na Karlovarských právnických dňoch Slovenskú advokátsku komoru reprezentoval a ako rečník vystúpil člen P SAK **Miroslav Chlipala** s témou *Umelá inteligencia: revolúcia v práve a advokácii?* v paneli spolu s podpredsedníčkou ČAK Monikou Novotnou, ktorá sa zamerala na legislatívu EÚ v tejto oblasti. Konferencia má dlhoročnú tradíciu a zúčastňujú sa na nej právnici z Čiech, Slovenska a Nemecka.

Tradičné spoločné rokovanie s Českou advokátskou komorou

Dňa 24. júna sa uskutočnilo každoročné spoločné rokovanie predsedníctiev Slovenskej advokátskej komory a Českej advokátskej komory. Predseda ČAK **JUDr. Robert Němec** privítal domácich zástupcov ČAK aj hostí zo SAK v Českom Krumlove. Počas dopoludnia sa členovia oboch predsedníctiev a predsedovia ďalších orgánov oboch komôr venovali vybraným témam, ktoré rezonujú v aktuálnom období – rekodifikácia trestného práva, rozhodovacia prax disciplinárnych orgánov vo vybraných oblastiach, problematika obchodných registrov a katastrov nehnuteľností či téma advokátskej filantropie. Porovnávali sa právne úpravy v oboch krajinách, zdieľali názory, argumentovali a diskutovali.

Zástupcovia Slovenskej advokátskej komory boli v júni pozvaní aj na výjazdové zasadnutie regionálnych zástupcov ČAK v Ústí nad Labem, ktoré takisto slúži ako vzájomná inšpirácia pre rozvíjanie prítomnosti komôr v regiónoch.

Ďakujeme Českej advokátskej komore za pozvanie a výbornú organizáciu.

Foto Vladislav Zígo

Výročná konferencia HELP v Štrasburgu

Výročná konferencia siete a programu HELP (*Human Rights Education for Legal Professionals*) je príležitosťou posilniť vzťahy medzi Radou Európy a advokátskymi komorami v oblasti vzdelávania. Podpredseda SAK **Ondrej Laciak** a členka P SAK **Zuzana Čížová** sa na nej zúčastnili 4. a 5. júla.

Program konferencie bol veľmi pestrý. Boli predstavené výsledky programu HELP za uplynulý rok, aktivity programu v reakcii na situáciu na Ukrajine, plány do budúcnosti a nové kurzy v príprave. V tomto kontexte je k dispozícii nový kurz o dočasnej ochrane. Ďalšie nové kurzy sú zamerané na pre-

sahy umelej inteligencie do sféry ľudských práv, ochranu osobných údajov pri zverejňovaní súdnych rozhodnutí, rodovú rovnosť či úlohu súdov pri podpore právneho štátu. Aktualizované boli kurzy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, nenávisťným prejavom a práve na slobodu a bezpečnosť.

V ďalšej časti programu boli predstavené trendy v oblasti európskeho vzdelávania právnikov a aktivity EÚ, ktorá sa usiluje posilniť vzdelávanie v oblasti práva EÚ. Takisto sa diskutovalo o efektívnej implementácii kurzov HELP s cieľom posilniť výkon rozsudkov ESĽP. Spoluprácu s Radou Európy, ktorá prináša našim advokátom a koncipientom nové vzdelávacie možnosti, si vážime a plánujeme pokračovať v organizácii kurzov na národnej úrovni naďalej. *Foto Rada Európy*

Prednáška o daňovom práve v Trenčíne

V priestoroch hotela Elizabeth v Trenčíne sa 17. júna uskutočnila prednáška z iniciatívy regionálnych zástupkýň SAK pre Trenčiansky kraj – Zuzany Čížovej a Kataríny Hunčíkovej – na tému **Daňové právo – dôkazné bremeno v daňovom konaní vo svetle aktuálnej judikatúry Ústavného súdu SR, Najvyššieho správneho súdu SR a Súdneho dvora EÚ**, ktorú pútavo predniesla sudkyňa Najvyššieho správneho súdu SR **JUDr. Petra Príbelská, PhD.** Na prednášku sa prihlásilo 49 advokátov. Kolegovia pozitívne privítali iniciatívu komory aj touto formou v regiónoch poskytnúť advokátom možnosť vzdelávania sa za súčasného stretnutia kolegov a vzájomnej výmeny skúseností. *Foto archív SAK*

■ Vnútorne vzťahy

Regionálne stretnutie a divadelné predstavenie

Budovanie spolupatričnosti má v advokátskom stave dôležité miesto a rôzne podoby. Advokátky a advokáti sa 28. mája netradične stretli aj na divadelnom predstavení v Divadle Jána Palárika v Trnave z iniciatívy regionálneho zástupcu SAK pre Trnavský kraj Igora Ribára. Išlo o príjemnú príležitosť navzájom podiskutovať a nadviazať kontakty či spoluprácu.

Letný seminár bol opäť úspešný

Ako každý rok, aj tentoraz členovia komory strávili prvý letný víkend na Tálloch účasťou na Letnom seminári. Odborný program sa venoval aktuálnemu stavu trestnej legislatívy z pohľadu súdov, prokuratúry a advokácie a problematike autorského práva v kontexte práva vlastníckeho.

Seminár sa niesol aj v športovom duchu. Program sa 30. mája začal moderovanou diskusiou so známou osobnosťou zo sveta športu – Matejom Tóthom. Sobotnú „neprávnickú“ prednášku viedol Viktor Bielik, dekan FTVŠ UK v Bratislave, na tému *V zdravom tele zdravý duch*. Tradičné vzdelávacie a spoločenské podujatie sprevádzali aj športové turnaje – 15. ročník advokátskeho golfového turnaja, 4. ročník Jarnej advokátskej klasiky (cyklistika), 5. ročník futbalového turnaja, 1. ročník volejbalového turnaja či bedminton a lekcija jogy pre ženy. Veríme, že si každý zo seminára odniesol nielen poznatky, ale aj nové kontakty a príjemné spomienky.

Clerk.

KONEČNE JEDNODUCHÝ
SOFTVÉR PRE ADVOKÁTOV

VÁŠ NOVÝ KONCIPIENT.

KALKULÁCIA A EVIDENCIA TROV NIKDY NEBOLA JEDNODUCHŠIA

www.clerk.sk

Vyskúšajte na 30 dní zdarma
Už od 18 € mesačne pre 2 užívateľov.

K vymenovaniu nových členov Súdnej rady SR

Prezident Slovenskej republiky Peter Pellegrini vymenoval 16. júla 2024 troch nových členov Súdnej rady SR z radov advokátov. Sú nimi predseda Slovenskej advokátskej komory **Martin Puchalla**, členka Predsedníctva SAK **Zuzana Čížová** a predseda disciplinárneho senátu SAK **Adrián Kucek**.

Spýtali sme sa emeritných predsedov Slovenskej advokátskej komory, ako vnímajú vymenovanie súčasného predsedu komory Martina Puchallu i ďalších advokátov za členov súdnej rady.

JUDr. Anton Blaha, CSc.

„Rozhodnutie pána prezidenta považujem za mimoriadny akt pre advokáciu aj pre právny poriadok na Slovensku. Vidím to z dvoch hľadísk: je to ocenenie advokácie ako inštitúcie, ktorá zabezpečuje občanom právne služby na vysokej odbornej úrovni a zároveň je to prejav individuálneho ocenenia pre predsedu Slovenskej advokátskej komory. Jeho pôsobenie na čele advokácie aj z hľadiska odborných a osobných vlastností zabezpečuje, že bude dôstojným reprezentantom a členom tejto významnej inštitúcie.“

JUDr. Štefan Detvai

„Vymenovanie členov SAK do súdnej rady vrátane predsedu komory považujem za prezidentov prejav dôvery advokátom a veľmi si ho vážim. Aj ja som bol členom prvej súdnej rady a viem, že ide o nie ľahkú úlohu plniť si povinnosti jej člena, najmä pri zachovaní svojej nezávislosti. Som toho názoru, že pán prezident sa rozhodol prezieravo, pretože chcel zachovať apolitickosť vymenovaných členov z radov advokátov, od ktorých bude očakávať apolitické konanie a rozhodovanie v rámci pôsobenia v súdnej rade, ktorá je nielen kontrolným orgánom súdnictva, ale zároveň aj riadiacim. V záujme zachovania nezávislosti súdnictva sa vyžaduje – a pán prezident zrejme očakáva – aby si členovia zachovali nezávislosť a ne-strannosť a nepodľahli žiadnym tlakom, ani politickým. Želám všetkým novo vymenovaným členom súdnej rady veľa trpezlivosti, síl a odvahy.“

JUDr. Ondrej Mularčík

„Z môjho pohľadu ide o správnu nomináciu. Je to pre advokátov signál, že sme vnímaní ako rešpektovaná a uznávaná profesia. Martin Puchalla je náš predseda a má našu dôveru. Vždy sme mali a máme vo funkciách komory erudovaných profesionálov. Pre súdnu radu bude určite prínosom, že prostredníctvom osoby predsedu (aj z pohľadu advokátskej profesie) mô-

že advokácia prispieť k objektivizácii procesov v súdnej rade a podieľať sa tak na skvalitnení jej činnosti. V novej funkcii Martinovi Puchallovi prajem veľa úspechov a súdnej rade, aby aj vďaka jeho pričineniu bola rešpektovanou a uznávanou inštitúciou v súdnictve.“

JUDr. Tomáš Borec

„Vyjadrujem potešenie, že pán prezident vymenoval do funkcie člena súdnej rady predsedu Slovenskej advokátskej komory, ako aj ďalších dvoch advokátov, čo považujem za ocenenie nezávislosti a profesionality nášho stavu. Myslím, že to nie je prvýkrát (ak sa dobre pamätám) – členom tohto najvyššieho orgánu sudcovskej legitimacy bol v minulosti aj JUDr. Detvai. Advokáti sú členmi súdnej rady pravidelne, a preto je podľa mňa veľmi dôležité zároveň zdôrazniť, že výkon tejto ústavnej funkcie je spojený s veľkou zodpovednosťou. Zvlášť sa to týka advokátov, ktorí nemajú pozastavený výkon advokácie. Napriek tomu, že som doteraz nezaznamenal žiadny problém v činnosti advokátov v tejto ústavnej funkcii, je veľmi dôležité prízvukovať, aby aj naďalej všetky potenciálne konflikty záujmov jednotlivých členov – advokátov boli vopred eliminované tak ako doteraz. Predsedovi komory prajem dostatok energie v tejto náročnej a zodpovednej funkcii.“

JUDr. Ľubomír Hrežďovič

„Vymenovanie predsedu komory Martina Puchallu za člena súdnej rady vnímam veľmi pozitívne ako ocenenie práce advokátov a vklad vysokej odbornej úrovne členov komory, ktorí participujú na výkone súdnictva v SR, do činnosti tejto významnej inštitúcie. Advokáti vždy boli, sú a budú silným pilierom výkonu spravodlivosti a predseda komory svojou doterajšou prácou a výkonom funkcie potvrdil opodstatnenosť členstva v súdnej rade.“

JUDr. Viliam Karas, PhD.

„Oceňujem, že členom súdnej rady sa stal aj predseda Slovenskej advokátskej komory, kolega Martin Puchalla. Dlhodobou zastávam názor, že nielen sudcovský stav, ale všetky justičné povolania vrátane advokácie nesú zodpovednosť za vysluhovanie spravodlivosti v Slovenskej republike. Preto by aj vedenie nezávislej advokátskej komory ako inštitúcie podľa môjho názoru malo mať zastúpenie v súdnej rade ako prejav vyjadrenia spoluzodpovednosti advokátskeho stavu za stav justície na Slovensku. Samozrejme, moju ideálnu predstavu overí každodenný život a konkrétne rozhodnutia, ktoré budú – verím – na prospech zvyšovania dôvery občanov v spravodlivosť.“

Zo zasadnutí Predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na riadnom zasadnutí **27. mája 2024** v Bratislave.

Na úvod odznali informácie ■ o **vyriešení situácie spojenej s výpadkom funkčnosti prepojenia medzi informačným systémom matriky a účtovným systémom komory**, ktorý spôsoboval problémy pri párovaní platieb od advokátov, ■ o **stanovisku komory v konaní pred Ústavným súdom SR o novele trestnoprávných kódexov** a o **stanovisku amicus curiae v tomto konaní**, ■ o **vyjadrení komory k útku na predsedu vlády SR**, ■ o **šiestom online stretnutí členov orgánov SAK a regionálnych zástupcov** a ■ o stretnutí predsedu komory s predsedníčkami revíznej komisie a odvolacej disciplinárnej komisie a predsedom disciplinárnej komisie k **príprave návrhov zmien stavovských predpisov**.

Členovia P SAK v rámci legislatívnych aktivít vzali na vedomie informácie ■ o **návrhu zákona o obchodnom registri**, ■ k budovaniu **domov komplexnej pomoci** v rámci projektu **Barnahus**, ■ o **novele zákona o patentoch**, ■ o **novom zákone o ochrane spotrebiteľa** a ■ o pripravovanej **novele zákona o katastri nehnuteľností**. Komora bude v legislatívnom procese presadzovať, aby prístup k spravodlivosti v oblasti obchodného registra zostal zachovaný a aby vzniklo povinné zastúpenie účastníkov zápisových konaní v katastri advokátmi alebo notármi.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informáciu ■ o príprave zmluvnej dokumentácie vo vzťahu k **novému informačnému systému komory** a o stave prác na jeho budovaní, ■ o **prieskume trhu v súvislosti so zadelením úloh** pri realizácii projektu s tým, že niektoré roly bude potrebné personálne zabezpečiť z externých zdrojov a ■ o **existujúcich rizikách** projektu formulovaných komorou aj dodávateľom. Predsedníctvo SAK vymenovalo **členov Value Management Board**, ktorý bude rozhodovať pred každou obsahovou fázou o úrovni implementácie. Schválilo **pozičný dokument k umelej inteligencii** (pozri s. 46).

Pokiaľ ide o prebiehajúcu **rekonštrukciu budovy SAK**, členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o stave rokovaní s VÚB, a. s. ohľadom **financovania časti nákladov** na rekonštrukciu formou úveru a o **postupe stavebných prác**.

Členovia P SAK schválili **stanoviská** s úpravami na základe diskusie vo veci žiadostí súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktoré spadajú do pôsobnosti **pracovnej skupiny pre veci advokátske** a **komisie pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami**. Vzali na vedomie **stanovisko SAK k platnej regulácii reklamy** v nadväznosti na žiadosť Ministerstva spravodlivosti SR a ďalšie **odporúčania pre advokátov** z dielne pracovnej skupiny pre veci advokátske v oblastiach

autorizácia zmluvy advokátom, správne označenie účastníkov konania, správnosť vyúčtovania odmeny advokáta a vyúčtovanie odmeny advokáta, ktoré boli zverejnené na webovej stránke komory.

V kontexte prípravy konferencie advokátov v roku 2025 sa v súlade so schváleným harmonogramom prác pripravujú **návrhy na zmenu stavovských predpisov**. Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie položkové porovnanie skutočných a predpokladaných nákladov na konferenciu advokátov 2025 v kontexte **zabezpečenia elektronického hlasovania**.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **stretnutí s advokátmi** a s vedeniami krajského súdu a krajskej prokuratúry v **Banskej Bystrici** a o prezenčnom **regionálnom vzdelávacom podujatí** advokátov Trenčianskeho kraja.

Predsedníctvo SAK rozhodlo o **doručených žiadostiach** a vzalo na vedomie informáciu o **hospodárení komory v I. štvrtroku 2024** s tým, že v sledovanom období je celkový vývoj v porovnaní s rozpočtovým plánom kladný. Časť rokovania sa venovala aj **nastaveniu cieľov činnosti SAK a posudzovaniu činnosti komory z hľadiska potreby a efektivity pri napĺňaní cieľov** (OKR) týkajúce sa obsahu a rozsahu služieb externého IT poradcu.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie **správu o mediálnej prezentácii komory v máji 2024**. V sledovanom období bola zameraná na **benefity**, ktoré môžu advokáti využívať **od externých partnerov komory**. Ponuky benefitov sú pravidelne aktualizované v **newsletteroch s priamym prepojením na jednotlivé zvýhodnené ponuky tovarov a služieb**.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu ■ o **poskytovaní bezplatného právneho poradenstva občanom** 24. 4. 2024, ■ o **galavečere** Slovenskej advokátskej komory 26. 4. 2024 v Košiciach, ■ o rokovaní **Rady Centra právnej pomoci** najmä vo vzťahu k akútnej otázke obetí domáceho násillia a ■ o **stretnutí Rozhodcovského súdu SAK**. Vybrané témy boli zverejnené v komunikačných prostriedkoch komory.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie o **stave súdnych konaní v statusových veciach**, v ktorých je komora účastníkom.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie ■ o **dianí na pôde CCBE**, ■ o **podujatiach so zahraničným prvkom** a ■ o stanovisku partnerských komôr k návrhu SAK organizovať **Nemecko-česko-slovenské advokátske fórum online**.

Členovia P SAK v rámci ekonomických otázok rozhodli o žiadostiach súvisiacich s **matričnými zoznamami** vedenými komorou, osobitne rozhodli o **návrhu predsedníčky RK SAK** na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 3 zákona o advokácii a vzali na vedomie **neodkladné rozhodnutia predsedu SAK**.

Posledné riadne zasadnutie Predsedníctva Slovenskej advokátskej komory pred letnými prázdninami sa konalo **26. júna 2024** v Bratislave.

Členovia P SAK vzali na vedomie informácie ■ o **siedmom online stretnutí členov orgánov SAK a regionálnych zástupcov**, ■ o **Košických dňoch trestného práva**, ■ o komu-

nikácii so **Zborom väzenskej a justičnej stráže** k možnosti pravidelného **exportu zoznamu advokátov** do nového väzenského informačného systému NAVIS a k **vstupu advokátov do ústavov s preukázaním sa advokátskym preukazom**, ■ o **stretnutí so zástupcami Úradu geodézie, kartografie a katastra SR** a ■ o vývoji voľby kandidátov na sudcov ESLP. Členovia predsedníctva odsúhlasili **pozíciu SAK** vo vzťahu k **pripravovanej novele obchodného registra** týkajúcu sa zápisu do obchodného registra, prípravy korporátnych dokumentov a potreby zachovania náhodného prideľovania návrhov na zápis do obchodného registra. Predmetom rokovania bol aj návrh SAK doplniť **register advokátskych obchodných spoločností** do **zoznamu zdrojových registrov**. Predsedníctvo SAK nominovalo JUDr. Čížovú za členku pracovnej skupiny Ministerstva spravodlivosti SR vo veciach **kolízneho opatrovníctva**.

Predsedníctvo SAK odsúhlasilo **text oznámenia o nových povinnostiach advokátov od 1. júla 2024 v súvislosti so zákonom o ochrane spotrebiteľov**. Schválilo návrh pozície SAK k prílohám **zápisu/zmeny/výmazu obchodných spoločností s predmetom činnosti poskytovanie právnych služieb** a poverilo pracovnú skupinu pre veci advokátske vypracovať hmotnoprávny návrh *de lege ferenda* schválený Predsedníctvom SAK v marci 2023 vo vzťahu k zmene zákona o advokácii. Predsedníctvo ďalej schválilo stanovisko SAK k **zámeru novely patentového zákona**. Vzalo na vedomie ■ informáciu o zasadnutí **trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR** vo vzťahu k vybraným rozhodnutiam navrhnutým na zverejnenie v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky a stanoviská pracovnej skupiny pre trestné právo k nim, ■ stanovisko SAK k **návrhu zákona o niektorých opatreniach na zlepšenie bezpečnostnej situácie v Slovenskej republike**, ■ **druhý amicus curiae** v konaní pred Ústavným súdom SR k trestnoprávnym kódexom a ■ **stanovisko** pracovnej skupiny pre verejné právo k **novele katastrálneho zákona**.

Vo vzťahu k projektu **nového informačného systému SAK** stále prebiehajú **rokovania k zmluvným dokumentom**. Pre projekt je dôležité správne zadefinovať funkčné špecifikácie, aby prípadné úpravy vo fáze vývoja nebolo potrebné riešiť zmenovými požiadavkami. Preferenciou komory je nenavýšiť cenu za dielo, boli presne vyšpecifikované fázy realizácie. Zatiaľ nebola vyriešená otázka bezpečnostného projektu, jeho cena nie je zahrnutá do ceny diela. Do zmluvy majú byť zapracované aj návrhy krokov vo vzťahu k odovzdaniu zdrojového kódu a v časti majetkových práv. Rovnako P SAK priebežne rokuje s externým IT poradcom o možnosti **zabezpečenia vybraných rolí** v projekte v zúženom rozsahu, a to aj s prihliadnutím na finančné prostriedky rozpočtované na výkon tejto agendy. Predsedníctvo vymenovalo v rámci projektu **členov riadiaceho výboru**, ktorého úlohou bude prijímať potrebné rozhodnutia.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu ■ o pracovnom stretnutí v rámci pilotného projektu **Styk obhajcu s obvineným prostredníctvom videoprenosu**, ■ o **podujatí na podporu rekonštrukcie budovy** (6. júna 2024) a ■ o **stave**

finančných prostriedkov na transparentnom účte, na ktorý majú advokáti stále možnosť prispievať ľubovoľnou čiastkou v kontexte budovania pocitu spolupatričnosti v advokátskej profesii.

Členovia P SAK schválili **stanoviská** s úpravami na základe diskusie vo veci žiadostí súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktoré spadajú do pôsobnosti **pracovnej skupiny pre veci advokátske** a komisie **pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami**.

Predsedníctvo SAK schválilo **návrhy na zmenu stavovských predpisov**, ktoré budú po dopracovaní zverejnené na webovej stránke komory, a **základný harmonogram termínov v súvislosti s konferenciou advokátov 2025** z pohľadu pripomienkovania predpisov a vykonania volieb. O konkrétnom **mieste konania konferencie** rozhodne P SAK v letnom období po predložení cenových ponúk viacerých zariadení, ktoré na tento účel prichádzajú do úvahy.

Členovia P SAK schválili **program zimného seminára advokátov** v hoteli Patria na Štrbskom Plese 5. až 7. 12. 2024, súhlasili so **zaradením nových tém z oblasti občianskeho práva do programu vzdelávacích tried** a určili **moderátorov** na hlavné jesenné semináre advokátskych koncipientov v II. polroku 2024.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie o **regionálnom stretnutí advokátov Trnavského kraja** spojenom s divadelným predstavením.

V rámci ekonomických otázok P SAK rozhodlo o **doručených žiadostiach**, vzalo na vedomie **zoznam advokátov, ktorí k 31. 5. 2024 nezaplatili príspevok na činnosť SAK a príspevok do sociálneho fondu**, a súhlasilo s **navýšením odmeny za údržbu informačného systému o infláciu** za ešte neuplatnené obdobie január 2022 – september 2022.

Členovia P SAK vzali na vedomie **report mediálnej komunikácie** v júni 2024 a súhlasili s **marketingovou kampaňou** na sociálnej sieti LinkedIn obsahovo zameranou na **výhody riešenia sporov pred Rozhodcovským súdom SAK**.

Predsedníctvo SAK sa venovalo téme **bezplatných dlhových poradní** s tým, že sa uskutoční ďalšia komunikácia vo vzťahu k systému fungovania bezplatných dlhových poradní pri ÚPSVaR vo väzbe na advokátske predpisy. Vzalo na vedomie **konceptiu Centra právnej pomoci** od 1. júla 2024 do 30. júna 2025. Schválilo rámcovú zmluvu so spoločnosťou **Alza c. z.** a spoluprácu s predajcom výrobkov značky **Biatic** so zámerom ponúknuť advokátom ďalšie benefity.

Predsedníctvo SAK vzalo na vedomie informácie o **stave súdnych konaní v statusových veciach** a **vo veciach vymáhania pohľadávok**, v ktorých je komora účastníkom.

Členovia P SAK vzali na vedomie **správy z podujatí so zahraničným prvkom**, v tejto súvislosti boli prerokované aj **dve upozornenia revíznej komisie** ohľadom poverenia zástupcov komory na účasť na vybraných pracovných cestách v zahraničí.

Predsedníctvo SAK rozhodlo o žiadostiach súvisiacich s **matričnými zoznamami** vedenými komorou.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Informácia k novele zákona o ochrane spotrebiteľa z pohľadu advokáta (od 1. 7. 2024)

Zákon č. 108/2024 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov nadobudol účinnosť 1. júla 2024. Zavádza viaceré nové povinnosti pre subjekty, ktoré vstupujú do právneho vzťahu so spotrebiteľom, vyplývajúce aj zo smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorú preberá, a zásadným spôsobom mení aj ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce právne vzťahy spotrebiteľov vrátane uplatňovania zodpovednosti za vady a nárokov z vadného plnenia.

Zmluva o právnej službe uzatváraná advokátmi je zmluvou mandátnou (§ 566 a nasl. Obchodného zákonníka), pokiaľ je klientom podnikateľ a právna služba je poskytovaná v súvislosti s jeho podnikateľskou činnosťou (riadi sa ustanoveniami Obchodného zákonníka), alebo zmluvou príkaznou (§ 724 a nasl. Občianskeho zákonníka), ak to tak nie je (riadi sa ustanoveniami Občianskeho zákonníka).

Ak je klientom spotrebiteľ, ide o príkaznú zmluvu, ktorá je zároveň spotrebiteľskou zmluvou (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka). Osobitná úprava zmluvy o poskytovaní právnych služieb je v špeciálnom predpise – zákone o advokácii. Nadobudnutím účinnosti zákona ostali nedotknuté povinnosti advokáta voči klientom stanovené zákonom o advokácii vrátane informačných povinností advokáta voči klientovi, napríklad povinnosť v priebehu poskytovania právnej služby informovať klienta, ktorý je spotrebiteľom právnej služby, o výške odmeny za úkon právnej služby ešte pred začatím tohto úkonu (§ 18 ods. 3 zákona o advokácii).

Informačné povinnosti advokáta voči klientovi

Základné povinnosti obchodníka podľa zákona o ochrane spotrebiteľa, ktoré sa vzťahujú aj na advokáta, sú uvedené v § 4. Pred uzatvorením zmluvy o právnej službe so spotrebiteľom je (aj) advokát povinný jasným a zrozumiteľným spôsobom oznámiť klientovi údaje uvedené v § 5 ods. 1.

Z nich **poučenie o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov** (zákon č. 391/2015 Z. z.) je povinný zverejniť (aj) na svojom webovom sídle. Najvhodnejšie je zrejme všetky tieto informácie zverejniť na webovom sídle v kombinácii s doplnením vyhlásenia klienta (v zmluve o právnej službe) o tom, že sa s nimi oboznámil pred uzatvorením zmluvy o právnej službe.

Splnenie všetkých informačných povinností preukazuje advokát vrátane **výslovného súhlasu** klienta s odmenou ad-

vokáta (§ 5 ods. 4). Advokát preukazuje aj to, že si tieto povinnosti splnil (už) pred uzatvorením zmluvy o právnej službe. V prípade advokáta ide predovšetkým o oznámenie týchto údajov spotrebiteľovi jasným a zrozumiteľným spôsobom:

- a) hlavné vlastnosti právnej služby v rozsahu primeranom druhu a povahe služby a forme poskytnutia informácií
- b) obchodné meno a sídlo alebo miesto podnikania advokáta alebo advokátskej spoločnosti, v mene ktorej koná
- c) telefónne číslo advokáta
- d) konečná celková odmena advokáta alebo spôsob, akým sa vypočíta, ak sa vzhľadom na povahu služby nedá určiť vopred, ako aj všetky náklady a poplatky so službou spojené a s uvedením, že do celkovej ceny môžu byť zarátané ďalšie náklady a poplatky, ak náklady a poplatky nemožno určiť vopred
- e) podmienky plnenia, platobné podmienky, dodacie podmienky a lehota, do ktorej sa advokát zaväzuje dodať alebo poskytnúť službu
- f) existencia a dĺžka trvania zodpovednosti za vady služby
- g) postup pri uplatnení práv zo zodpovednosti za vady služby
- h) dĺžka trvania zmluvy, ak ide o zmluvu uzatvorenú na určitý čas, alebo podmienky vypovedania zmluvy, ak ide o zmluvu uzatvorenú na neurčitý čas alebo o zmluvu, ktorej platnosť sa predlžuje automaticky
- i) poučenie o práve klienta podať advokátovi žiadosť o nápravu podľa zákona o alternatívnom riešení spotrebiteľských sporov s uvedením odkazu na webové sídlo, na ktorom sú zverejnené informácie o príslušnom subjekte alternatívneho riešenia sporov

Zodpovednosť za vady právnej služby poskytnutej spotrebiteľovi

V súčasnosti sú prípady vadného poskytnutia právnej služby advokátom vrátane dôsledkov a tomu zodpovedajúcich oprávnení klienta špeciálne upravené v zákone o advokácii:

– ak advokát poruší povinnosť v priebehu poskytovania právnej služby informovať klienta, ktorý je spotrebiteľom právnej služby, o výške odmeny za úkon právnej služby ešte pred začatím tohto úkonu, nepatrí mu odmena zaň, ak nešlo o prípad, že bolo potrebné úkon právnej služby vykonať bezodkladne (§ 18 ods. 3 zákona o advokácii);

– ak advokát pri vykonaní úkonu právnej služby nepostupuje s odbornou starostlivosťou, nepatrí mu za vykonanie takéhoto úkonu odmena (§ 18 ods. 5);

– ak predmetom poskytovania právnej služby bolo zastupovanie klienta pred súdom a podľa rozhodnutia súdu nebola klientovi priznaná (v plnej výške) náhrada trov konania za niektorý úkon (úkony) právnej služby z dôvodu, že služby neboli poskytnuté s odbornou starostlivosťou, alebo preto, že advokát nevykonával úkon potrebný na priznanie náhrady trov konania, nepatrí advokátovi (plná) odmena za takýto úkon (úkony) právnej služby ani voči klientovi (§ 24 ods. 6 zákona o advokácii).

Advokácia a umelá inteligencia

Pozičný dokument Slovenskej advokátskej komory

Slovenská advokátska komora sa zaviazala v pozičnom dokumente schválenom konferenciou advokátov v roku 2021 sledovať vývoj informačných technológií a to nielen na vnútroštátnej úrovni, ale aj zahraničné, európske a globálne trendy a predpoklady budúceho vývoja.

Hoci sa v danom čase výslovne nespomínala problematika umelej inteligencie, pracovná skupina SAK pre elektronizáciu sa v rámci svojej činnosti venovala aj tejto téme. O krátky čas sa tzv. „AI“ stala súčasťou každodenných diskusií, právnych rozborov a priameho používania v bežnom živote a tiež v advokácii.

V reakcii na to Predsedníctvo SAK schválilo v máji 2024 prvé stanovisko SAK k umelej inteligencii, ktoré vypracovala pracovná skupina SAK pre elektronizáciu. Upriamuje v ňom pozornosť na európsky rámec právnej úpravy ako aj príležitosti a výzvy, ktoré sa s umelou inteligenciou spájajú.

Úvod

Tento dokument predstavuje základný pozičný dokument Slovenskej advokátskej komory (ďalej „SAK“) k využívaniu umelej inteligencie pri výkone advokácie v Slovenskej republike. Zámerom je identifikovať základné dokumenty týkajúce sa umelej inteligencie a advokácie, oboznámiť sa so základným rámcom používania umelej inteligencie v advokácii a identifikovať riziká s tým spojené.

Systémy umelej inteligencie sa stávajú bežne dostupnými a sú stále viac využívané aj pri poskytovaní právnych služieb. SAK si je vedomá dynamického rozvoja systémov umelej inteligencie, možných prínosov aj limitov spojených s týmito systémami pre advokáciu. Využívanie systémov umelej inteligencie môže predstavovať výzvu a príležitosť, ale aj potenciálnu hrozbu alebo riziko, ktoré je potrebné poznať a eliminovať.

Zámerom nie je obmedzovať advokátov pri používaní systémov umelej inteligencie. Advokát má právo využívať akékoľvek organizačné alebo technické prostriedky, ktoré považuje za vhodné pri poskytovaní právnych služieb. Zároveň platí, že advokát musí splniť všetky povinnosti uložené zákonmi a stavovskými predpismi na poskytovanie právnych služieb aj v prípade, ak pri poskytovaní právnych služieb využíva systémy umelej inteligencie.

SAK ako samosprávna organizácia advokátov chce byť modernou inštitúciou. SAK aktívne sleduje najnovšie trendy v oblasti umelej inteligencie. Venovanie sa téme systémov umelej inteligencie v advokácii je v súlade so záväzkom SAK neustále sa rozvíjať a prispôbovať najnovším trendom a moderným technológiám.

Východiská pozičného dokumentu

Všeobecne záväzné dokumenty s relevanciou pre právny poriadok SR

Základným dokumentom s relevanciou pre právny poriadok Slovenskej republiky je pripravovaný **návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie**, označovaný ako „AI Act“ alebo „AIA“ alebo „Akt o umelej inteligencii“.

Podstatou navrhovanej regulácie je garantovať základné práva občanov Európskej únie pri používaní systémov umelej inteligencie a podporiť podniky v Európskej únii pri vývoji systémov umelej inteligencie. AIA bude obsahovať definíciu systému umelej inteligencie. Systémy umelej inteligencie budú kategorizované v závislosti od miery rizika pre základné práva. Pre kategórie systémov umelej inteligencie budú stanovené špecifické povinnosti a požiadavky spojené s ich používaním.

Druhým dôležitým dokumentom je **návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady EÚ o mimozmluvnej zodpovednosti za škodu spôsobenú umelou inteligenciou**, označovaný ako „AI Liability Directive“.

Ide o právny predpis, ktorý môže mať potenciálny väčší dopad na výkon advokácie najmä prostredníctvom poskytovania právnych služieb v súvislosti so škodou spôsobenou umelou inteligenciou.

Prvým dôvodom prijatia smernice je existencia sťaženého uplatnenia nároku na náhradu škody zo strany poškodeného, ktorá bola spôsobená systémom umelej inteligencie s vy-

sokým rizikom. Ide o tzv. efekt čiernej skrinky, kedy poškodený nie je schopný naplniť právne predpoklady na úspešné uplatnenia nároku na náhradu škody spôsobenej systémom umelej inteligencie. Druhým dôvodom prijatia smernice je potreba vyriešiť neistotu podnikov, ktoré vyvíjajú umelú inteligenciu, pri možnom vyvedení ich zodpovednosti. Navrhované riešenie je postavené na dvoch vyvrátiteľných domnienkach, ktoré smernica bude definovať. Prvou je domnienka nedodržania povinností náležitej starostlivosti v prípade neposkytnutia dôkazov škodcom na základe príkazu súdu. Druhou je domnienka príčinnej súvislosti v prípade pochybenia škodcu. Táto domnienka bude slúžiť na zmiernenie dôkazného bremena poškodeného.

Do tejto skupiny patria aj **ďalšie dokumenty Európskej komisie**, ktoré predchádzali vyššie identifikovaným návrhom záväzných predpisov:

- Európska stratégia v oblasti umelej inteligencie (2018);
 - Prvý koordinovaný plán v oblasti umelej inteligencie ako spoločný záväzok Európskej komisie a členských štátov (2018);
 - Usmernenia pre dôveryhodnú umelú inteligenciu (2019);
 - Zoznam bodov na posudzovanie dôveryhodnej umelej inteligencie (2020);
 - Biela kniha Európskej komisie o umelej inteligencii (2020).
- Takisto môžeme do tejto skupiny dokumentov zahrnúť **návrh Dohovoru Rady Európy o umelej inteligencii, ľudských právach, demokracii a právnom štáte** v gescii výboru Rady Európy pre umelú inteligenciu (2023).

Dokumenty so zameraním na používanie umelej inteligencie v advokácii

Druhú oblasť dokumentov s relevanciou pre advokáciu reprezentujú najmä dokumenty pripravené na pôde Rady advokátskych komôr Európy (CCBE). Menovite ide o:

- Úvahy Rady advokátskych komôr Európy (CCBE) o právnych aspektoch umelej inteligencie (2020);
- Pozičný dokument Rady advokátskych komôr Európy (CCBE) k návrhu *Aktu o umelej inteligencii* (2021);
- Príručka Rady advokátskych komôr Európy (CCBE) a Nadácie európskych advokátov (ELF) o používaní nástrojov založených na umelej inteligencii advokátmi a advokátskymi spoločnosťami v EÚ (2022).

Už vám neuniknú žiadne informácie!

Dôležité informácie a aktuality z diania v advokácii a na komore nájdete na našich sociálnych sieťach:

 www.facebook.com/advokatinavasejstrane
pridajte sa do uzavretej skupiny pre advokátov
Advokáti spolu - SAK

 www.linkedin.com/company/sak-sk
sledujte aj našu oficiálnu stránku na profesnej
sieti LinkedIn

Pozičný dokument CCBE obsahuje 13 rôznych návrhov, pripomienok a odporúčaní týkajúcich sa prvotného návrhu AIA predloženého Európskou komisiou. Niektoré pripomienky a návrhy CCBE boli zapracované do návrhu *AI Liability Directive*. Pre prípravu pozičného dokumentu SAK má zásadný význam príručka CCBE a ELF o používaní nástrojov založených na umelej inteligencii advokátmi a advokátskymi spoločnosťami v EÚ z roku 2022 (ďalej „príručka CCBE“).

Aktivity SAK

Slovenská advokátska komora pozorne sleduje prudký nástup umelej inteligencie do sveta advokácie. SAK v roku 2023 aktívne sledovala legislatívny vývoj na úrovni Európskej únie, ktorý by mal v roku 2024 vyústiť do prvej svetovej regulácie niektorých systémov umelej inteligencie. Pozornosť bola venovaná aj špecifickej úprave, odporúčaniam a dobrej praxi spojenej s používaním systémov umelej inteligencie v advokácii v iných krajinách Európy a v USA. Veľmi dôležitým zdrojom poznatkov, identifikovaných rizík a odporúčaní pre aplikáciu systémov umelej inteligencie do advokátskej praxe sú dokumenty pripravené na pôde CCBE. V roku 2023 SAK zdieľala svoje poznatky a zistenia so svojimi členmi na rôznych odborných fórach organizovaných Slovenskou advokátskou komorou, ako sú napríklad pracovná skupina pre elektronizáciu výkonu advokácie, prednáška v programe letného seminára advokátov, spoločné stretnutie s Českou advokátskou komorou. Uvedené vzdelávacie aktivity teoretického charakteru boli doplnené praktickými seminármi pre advokátov s názornými ukážkami používania ChatGPT v advokátskej praxi.

Identifikácia typických činností pre nasadenie systémov umelej inteligencie z pohľadu advokácie

Boli identifikované nasledujúce skupiny činností a služieb v oblasti advokácie, ktoré sa vyznačujú spoločnými znakmi vo vzťahu k systémom umelej inteligencie:

- analýza dokumentov;
- podporné nástroje pre draftovanie;
- vyhľadávanie textov a analýza judikatúry a právnych predpisov;
- nástroje prevodu reči na text;
- chatboty;
- pomoc pri administratívnej pomoci nástrojov umelej inteligencie.

Systémy umelej inteligencie môžu pomáhať napríklad s prekladmi, s vylepšovaním prekladov s formuláciou odpovedí a sprievodných listov, s analýzou textov alebo na zefektívnenie činnosti advokátskej kancelárie. Advokát sa môže slobodne rozhodnúť, ako a v akom rozsahu bude využívať systémy umelej inteligencie pri poskytovaní právnych služieb. Využívanie systémov umelej inteligencie v advokácii nie je

zakázané. Zároveň ale platí, že systémy umelej inteligencie nemôžu byť poskytovateľom právnej služby. Za využívanie systémov umelej inteligencie pri poskytovaní právnej služby je vždy zodpovedný advokát.

Riziká technologickej povahy a riziká vyplývajúce z profesijných povinností advokáta

Riziká technologickej povahy spojené so systémami umelej inteligencie, ktoré je potrebné poznať, posúdiť a eliminovať, sú:

- riziká vyplývajúce z využívania *cloud computing* a online platforiem na poskytovanie prístupu k nástrojom umelej inteligencie;
- riziká pre súkromie a ochranu osobných údajov;
- riziká spoliehania sa na výsledky bez riadneho vysvetlenia a pochopenia.

Systémy umelej inteligencie môžu pomáhať s výkonom advokácie, ale advokát sa nemôže spoliehať na výstupy poskytované týmito systémami bez ďalšieho posúdenia alebo overenia. Výstupy systémov umelej inteligencie môžu byť nepresné alebo chybné. Výstupy, ktoré poskytujú systémy umelej inteligencie, je nutné dôkladne kontrolovať.

Riziká vyplývajúce z profesijných povinností advokáta spojené so systémami umelej inteligencie, ktoré je potrebné poznať, posúdiť a eliminovať, sú:

- riziká súvisiace s nezávislosťou advokáta;
 - riziká ohrozujúce odbornú spôsobilosť
 - nebezpečenstvo skúšania nových technológií;
 - integrácia technických a ľudských procesov, vyváženie sľubov so skutočnými schopnosťami.
- Systémy umelej inteligencie o svojom fungovaní rozhodujú v určitej miere autonómne. Správnosť a presnosť výstupov zo systémov umelej inteligencie je značne nepredvídateľná, a preto potenciálne riziková. Advokát by mal overiť, ako systém umelej inteligencie funguje (efekt čiernej skrinky).*

- riziká súvisiace s povinnosťou advokáta zachovávať dôvernosť voči klientom

Advokát je viazaný povinnosťou mlčanlivosti a ochranou osobných údajov v súlade s GDPR. Využívaním systémov umelej inteligencie môže advokát týmto systémom poskytovať informácie dôverného charakteru alebo osobné údaje. Advokát by mal preveriť, akým spôsobom systém umelej inteligencie nakladá s údajmi a ako je nastavený systém umelej inteligencie, aby sa zachovala dôvernosť vkladateľských údajov.

Výpočet rizík nie je definitívny, čo nie je ani účelom tohto dokumentu. Register rizík bude priamoúmerne narastať s aktívnym využívaním umelej inteligencie pri výkone advokácie, no uvedené zároveň poskytnú aj odporúčania, ako niektoré z rizík efektívne zmierňovať.

Navrhované ďalšie kroky SAK

Pozičný dokument je prvým dokumentom schváleným Predsedníctvom SAK, ktorý sa týka aspektov umelej inteligencie a výkonu advokácie. Predsedníctvo SAK požiadalo pracovnú skupinu SAK pre elektronizáciu výkonu advokácie o prípravu odporúčaní týkajúcich sa používania služieb, ako sú ChatGPT, Bard alebo podobných služieb generatívnej umelej inteligencie založených na veľkých jazykových modeloch. Cieľom je, aby pracovná skupina SAK pre elektronizáciu výkonu advokácie vypracovala a predložila na schválenie *Praktické usmernenie pre používanie generatívnej umelej inteligencie advokátmi*.

SAK plánuje realizovať ďalšie vzdelávacie aktivity k právnym aspektom umelej inteligencie a praktické semináre zamerané na bezpečné používanie ChatGPT a podobných služieb advokátmi. SAK predpokladá, že v roku 2024 sa objavia špecifické riešenia a služby pre advokátov využívajúce umelú inteligenciu. SAK bude situáciu sledovať, navrhovať ďalšie vhodné aktivity a poskytovať odporúčania s cieľom pomôcť a usmerniť advokátov pri používaní umelej inteligencie v súlade so záväznými právnymi a stavovskými predpismi. SAK bude informovať advokátov o aktivitách týkajúcich sa umelej inteligencie a zapájať advokátov do diskusie o umelej inteligencii v advokácii prostredníctvom svojich komunikačných prostriedkov (newsletter, Bulletin slovenskej advokácie, vzdelávacie stredy, stretnutia orgánov SAK a iné).

Bratislava, jún 2024

Nekoronovaný kráľ Justičného paláca

Advokát
**Ján Eugen
Kováč**
nekorunovaný kráľ
Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezapudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Cena: 5 eur

V prípade záujmu kontaktujte:
stracinova@sak.sk alebo ondrisova@sak.sk

311/2001 Z.z. Zákonník práce 01.03.2024 posledný stav textu

Hľadací: §10, čl10, text

Monitor legislatívneho procesu

Novela Zákonníka práce Podateľňa NR SR
Vládný návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov. 27. marec 2024 Rokovanie vlády.

Novela Zákonníka práce Podateľňa NR SR
Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. 27. marec 2024

Monitor legislatívneho procesu

V procese - prebieha legislatívny proces Vyhlásené - schválené dokumenty legislatívneho procesu Ukončené - neschválené dokumenty legislatívneho procesu

ID	Názov	Stav prerokovania	Detail	Dátum
4930	Novela zákona o Slovenskej komore včivkových zariadení autokčidi	Medzirezortné pripomienkovanie	Medzirezortné pripomienkové konanie.	08.04.2024
4929	Nariadenie, ktorým sa ustanovuje výška sadzby na jednu hodinu osobnej asistencie a výška peňažného prípojevu na opatrovanie	Medzirezortné pripomienkovanie	Medzirezortné pripomienkové konanie.	05.04.2024
4928	Novela zákona o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o uhrádzaní za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti	Podateľňa NR SR	NZ doručený do NR SR.	27.03.2024
4927	Novela zákona o štátnej správe v školstve a školskej samospráve	Podateľňa NR SR	NZ doručený do NR SR.	27.03.2024
4926	Novela zákona o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania	Podateľňa NR SR	NZ doručený do NR SR.	27.03.2024
			NZ doručený do NR SR.	27.03.2024
			NZ doručený do NR SR.	27.03.2024
			NZ doručený do NR SR.	27.03.2024
			NZ doručený do NR SR.	27.03.2024

Monitor legislatívneho procesu z 12. apríl 2024

Posuny v legislatívnom procese:

Novela zákona o Fonde na podporu umenia
Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 284/2014 Z. z. o Fonde na podporu umenia a o zmene a doplnení zákona č. 79/2013 Z. z. v znení neskorších predpisov.
Anotácia: zvýšenie počtu členov špeciálnej komisie Fondu na podporu umenia z pôvodných troch členov na päť členov.
Derogácie: 264/2014 Z. z.

Novela zákona o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
Anotácia: zvýšenie max. sumy dotácie na podporu humanitárnej pomoci pre fyzickú osobu na 1 500 eur a zavedenie osobitných podmienok pre jej poskytovanie v prípade žltej pohromy. Ľateľnosť, ľavé alebo ľavostredného štátu, v dôsledku ktorých bol vyhlásený núdzový stav alebo mimoriadna situácia, zvýšenie max. sumy dotácie na podporu rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí pre osoby a spoločnosti zamerané na predchádzanie a podporu nečinnosti domáceho násillia a iného otroctva správaním iných fyzických osôb.
Derogácie: 544/2010 Z. z.

ASPI

Monitor legislatívneho procesu

Budte informovaný o zmenách v legislatívnom procese počas celého jeho vývoja

+421 2 58 10 20 14
+421 910 638 768
obchod@aspi.sk

Vedeli ste, že na Slovensku sa priemerne novelizuje alebo pribúda 20 nových predpisov týždenne?

ASPI Monitor legislatívneho procesu – inteligentný systém notifikácií vás včas upozorní na pripravované legislatívne zmeny.

- Poskytuje prehľadné informácie o všetkých posunoch v rámci vytvárania právneho predpisu až po zverejnenie predpisu v Zbierke zákonov SR.
- O všetkých zmenách ste informovaní (na dennej báze) notifikačným emailom. Takýto email obsahuje **krátky opis, odkaz na derogácie predpisov** (odkazy na ďalšie predpisy, ktorých sa zmena týka) a aktuálny stav daného návrhu v legislatívnom procese.

Všetky pripravované predpisy majú pridelený jeden z troch statusov:

- v procese = prebiehajúci legislatívny proces.
- vyhlásené = schválené dokumenty legislatívneho procesu.
- ukončené = neschválené dokumenty legislatívneho procesu.
- Viac informácií: <https://bit.ly/leg-proces>

Verejné napomenutie

Disciplinárne odsúdený

JUDr. Ing. Peter Slávik, advokát,

so sídlom AK Břeclavská 3, 901 01 Malacky, bol uznávaný za vinného za porušenie stavovských predpisov, ktorého sa dopustil tak, že 8. 12. 2018 uverejnil na svojom blogu peterslavik.blog.sme.sk článok s názvom „Neschopní, skorumpovaní či systémovo zlí...??? Polícia – policajná inšpekcia“ s nasledovným obsahom:

„Nechajme orgány činné v trestnom konaní konať. Nezasa-
hujme vyšetrovateľom do ich práce. Iba súd môže povedať, či
je niekto vinný alebo nie. Súd rozhodne. Vyšetrovateľ vyšetrí.
Prokurátor dohliadne.

Takto funguje systém trojdelenia moci a má fungovať pre
občana, ale....

Predstavme si, že orgán činný v trestnom konaní nekoná.
Vyšetrovateľ nevyšetruje. Vyšetrovateľ si nechá zasahovať do
svojej práce tými, ktorých má vyšetrovať. Policiajť alebo vyšet-
rovateľ vec nepostúpi na súd. Súd tým pádom nerozhodne.
Prokurátor sa s policajtom stotožní.

Aké máme v tomto prípade možnosti? Keď polícia nekoná,
keď polícia vyhodnotí, že skutok sa nestal? Čo ak máme probl-
ém/podozrenie, práve v tom, že trestný čin spáchala práve
polícia?

Ak polícia nekoná alebo koná zle, je na to príslušný Úrad
inšpekčnej služby Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Či-
že ak zlyhá policajť, vyšetrovateľ, alebo priam máme podozre-
nie, že porušili túto zákon máme sa obrátiť na úrad inšpekčnej
služby slovom na inšpekciu.

Slovami klasika: „keby aj nebolo padlo a zem sa začala točiť
opačným smerom....“ ešte stále je tu inšpekcia.

Ak občani padnú všetky možnosti na ochranu jeho práv
čo je v demokratickom systéme totálne fiasko, je tu pre tieto
prípady táto slávna inšpekcia.

Keby čitateľa nudil tento teoretický text, tak k veci. V roku
2017 mi zabavili vodičský preukaz. Na to, aby som ho dostal
späť nebola právna cesta, ale **riaditeľ dopravného inšpekto-
rátu v M. p. policajť A. A. požadoval odo mňa istú láskavosť
– slovom úplatok v presnej sume.** Zvolil som právnu cestu
a túto ponuku som odmietol. Podotýkam, že riaditeľ doprav-
ného inšpektrátu neprešetruje priestupky ani zabavené vodi-
čáky, čiže už len skutočnosť, že Váš spis má zrazu riaditeľ je
pozoruhodná. Nakoľko v mojej veci bol prítomný na vlastnú
žiadosť. Prečo? Nevie.... tuším.

**Riaditeľ dopravného inšpektrátu Vám dá jasne najavo,
že bez úplatku to nepôjde.** Myslím, že toto je situácia, kedy
občan začne rozmýšľať nad systémom, pre koho tento vlast-
ne je?

Ok, išiel som za nadriadeným p. A. a to za riaditeľom ORPZ M.
p. B. Tomuto som situáciu dokreslil, nakoľko už ju evidentne
poznal. **Pán B. z pozície riaditeľa okresného oddelenia poli-
cajného zboru ma pri tejto príležitosti a na túto počesť fy-
zicky spacifikoval tak, že mám do dnešného dňa problém.
No originál preskočil stôl a dobil ma ako psa.**

Spravme si sumár, zlyhal policajť v ulici, policajť vo funkcii,
policajť v ešte vyššej funkcii. Tri krát nemôže byť náhoda, to už
je systém.

Po takejto patálii sa asi človek už vzdá a podmaní, lebo sila
toho „zla“ je tak veľká, že je nad ľudské sily, aby jej čelil. Ale ja
nie... V škole ma učili: *lus est ars boni et aequi*, teda, že právo je
umenie dobrého a spravodlivého. A toto mi tu neuveriteľne
chýba v tomto príbehu, tak som musel ísť ďalej... pre seba ale
aj pre ostatných, čo nemali sil bojovať so zlom čo im nezazlie-
vam, nie je to jednoduché....

Už mi bol totálne ukradnutý vodičský preukaz, nech si ho
nechajú, tu už začínalo ísť o úplne iné hodnoty. Čo by teda
mal človek spraviť? Úplnou náhodou som stretol mne dovtedy
neznámeho pána bolo to presne v nedeľu 12. 2. 2017 a bol to
pán ešte vyšší policajť slovom šéf úradu inšpekčnej služby z.
pán plk. Mgr. C. C.. Ako blesk z jasného neba, ako slamka pre
potápajúceho. Pán policajť C. mi vysvetlil aké mám možnosti
a jasne a zrozumiteľne mi povedal, že ak mám odvalu a po-
dám príslušné podnety, tak on z pozície riaditeľa inšpekcie zá-
pad bude len rád, lebo je jeho úlohou a pracovnou náplňou
čistiť zmo od plevelu aj v radoch polície. Zároveň ma upozor-
nil, že postup inšpekčnej služby nemá žiaden vplyv na konanie
o mojom vodičskom preukaze.

Keďže mi už v zásade o vodičský preukaz ani nešlo, ale bol
som totálne znechutený zlyhávaním systému, tak som sa po-
tešil a uveril som p. policajťovi C., že táto inštitúcia bude tá,
ktorá zjedná nápravu.

Nezjednala, vykašľali sa na mňa, len ma niekoľko krát vy-
počuli, a vec ani nie že oficiálne odmietli, lebo to by sa zrejme
nedalo, ututľali.

Keď v uznesení, je napísané, že musel som spacifikovať
„agresívne sediaceho“ alebo keby na nás Slávik nenadával,
už má vodičák pod uznesením je skutok sa nestal, tak ako by
si to mal občan vysvetliť?

Podľa inšpekcie teda rada pre občana: „Nesed'te agresívne nezbijeme Vás, nenadávaťe na nás nebudeme Vám brať vodičáky, a ani nás nezaujímajú ako jazdíte. Zákon nás nezaujímajú.“

Na korupčné tendencie šéfa dopravného inšpektorátu policajta A. je svedok, na fyzický útok šéfa okresnej polície je zvukový záznam a lekárske správy, na to prečo inšpekčná služba z. pod vedením p. policajta C., všetky tieto podnety zamietla pod koberec nie je odpoveď nikde. Je zlyhanie šéfa dopravného inšpektorátu, šéfa okresnej polície a šéfa inšpekčnej služby západ zlyhanie jednotlivca, alebo je to deklarácia korupcie krytej systémom? Ide o aroganciu moci alebo chybu či totálny rozvrat systému?

Prečo aktivista, ktorý sa vyšplhá na komín a na prvú výzvu polície zlezie dole je vo väzbe a policajt, ktorý Vás chce kumpovať, fyzicky zbije a ďalší čo toto cele kryje je stále vo funkcii, kde v tejto činnosti môže veselo pokračovať.

Pri aktivistoch sme hneď našli väzobné dôvody, ale pri policajtoch, sme nenašli ani len podozrenie ani len na um nám neprišlo, že môžu takto konať dlhodobo vo svojich funkciách.

Nezdávam sa a idem ďalej, v súčasnosti prebiehajú dve súdne konania, ale len správno-právne, keďže trestné bez vyšetrotavateľa, policajta a prokurátora nemôžu začať.

Čiže tento blog by som chcel venovať riaditeľovi dopravného inšpektorátu M. p. policajtovi A. A., riaditeľovi okresného riaditeľstva policajného zboru M. p. policajtovi B. B. a v neposlednom rade hviezde nášho príbehu človeku, čo celé toto svojou autoritou a funkciou pozhnal, riaditeľovi inšpekčnej služby z. p. policajtovi plk. Mgr. C. C.. Všetci vo svojich funkciách bez podozrenia na čokoľvek.

P.S.: Obrázok policajta bez menovky s cigaretou v ruke nie je pre GDPR, to je reálny záber ako to celé začalo.“

Disciplinárne odsúdený JUDr. Ing. Peter Slávik sa svojím konaním dopustil disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 Zákona o advokácii, pretože porušil povinnosti advokáta uvedené v § 29a ods. 1 Zákona o advokácii, podľa ktorého je advokát pri výkone povolania aj mimo neho povinný zachovávať vážnosť a dôstojnosť, ktorú vyžaduje postavenie advokáta, § 1 ods. 5 Advokátskeho poriadku SAK, podľa ktorého advokát sa prezentuje kvalitným výkonom povolania. Advokát je pri výkone povolania aj mimo neho povinný zachovávať vážnosť a dôstojnosť, ktorú vyžaduje postavenie advokáta a § 38 Advokátskeho poriadku SAK a advokát vystupuje voči súdom a úradom tak, aby nenarušil svoju nezávislosť. Správa sa k nim slušne a korektne. Obsahom svojich písomných, ústnych a iných prejavov a svojím vystupovaním vrátane celkovej úpravy zovňajšku prispieva k dôstojnosti a vážnosti úkonov, na ktorých sa zúčastňuje, ako aj k vážnosti advokátskeho povolania,

za čo mu bolo uložené disciplinárne opatrenie podľa § 56 ods. 2 písm. b) zákona o advokácii – verejné napomenutie.

Disciplinárne odsúdený bol zároveň podľa § 57 ods. 5 Zákona o advokácii zaviazaný zaplatiť paušálne trovy konania SAK vo výške 646 eur.

Rozhodnutie V. disciplinárneho senátu SAK z 27. 5. 2022 v spojení s rozhodnutím II. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 27. 9. 2023 nadobudlo právoplatnosť 11. 1. 2024.

S poukazom na výrokovú časť rozhodnutia popísanú vyššie, zverejňuje sa toto disciplinárne opatrenie ako napomenutie disciplinárne odsúdeného, ktorý sa má v rámci výkonu advokácie, ale aj mimo nej, v budúcnosti vyvarovať akéhokoľvek porušenia stavovských predpisov.

Z odôvodnenia:

Skutok spočíva vo verejnom písomnom prejave advokáta, ktorý sprístupnil širokej verejnosti. Bránil sa tým, že v predmetnom článku uvádzal preukázané fakty uvedené v úradných rozhodnutiach a iných dokumentoch, čo však dôkazy, s ktorými sa mal senát možnosť oboznámiť, nepreukázali. Advokát sa aj mimo výkonu svojho povolania musí správať tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu, je povinný vystupovať voči súdom a úradom tak, aby nenarušil svoju nezávislosť, je povinný správať sa k nim slušne a korektne. Uvedené si vyžaduje jeho profesionalitu v každej situácii, najmä ak ide o verejný prejav. V takomto prejave musí advokát aj voči orgánom verejnej moci vystupovať slušne a korektne – nemôže tieto orgány a ich osoby osočovať, bez dôkazov vážne obviňovať. Nesmie ich rozhodnutia a zdôvodnenia dezinterpretovať, či manipulatívne prezentovať. Subjektívny opis udalostí advokátom a jeho hodnotenie popísaného stavu bolo vysoko manipulatívne, generalizujúce. Advokát je verejnosťou vnímaný ako insider systému práva, ako osoba, ktorá „vidí aj za oponu“, vie viac ako bežný laik. O to viac potom môže svojimi verejnými výrokmi a prezentáciami manipulovať verejnou mienkou v týchto otázkach, preto je nevyhnutné, aby bol vo svojich verejných prejavoch nanajvyšš zdržanlivý a starostlivo vážil slová. Ak už je nevyhnutné, aby sa k spoločenským otázkam, a o to viac k otázkam „sveta práva“ a systému orgánov podieľajúcich sa na tvorbe, uplatňovaní a vymáhaní práva, vyjadril, nesmie byť jeho prejav v týchto otázkach ovládaný emóciami, pocitmi krivdy, či snahou získať z toho vlastný prospech. Musí v týchto prejavoch zachovávať vážnosť a dôstojnosť, rešpekt a vzájomnú úctu. Advokát je podľa stavovských predpisov povinný vyvarovať sa v čo najväčšej možnej miere prejavov ničím neodôvodnených výrokov, ktoré neprispievajú k právnomu riešeniu tej ktorej veci. Skutočnosť, že v právnom poriadku SR je cenzúra zakázaná, neznamena, že voči osobe prejavujúcej názor nemôže byť vyvodená zodpovednosť. Sloboda prejavu, vrátane kritiky, má svoje hranice primerané sledovanému legitímnemu cieľu. U osôb s osobitným statusovým postavením, ako je aj advokát, aj v zmysle judikatúry ESĽP je vyžadovaná väčšia zdržanlivosť a dôstojnosť. Táto limitácia je daná tak stavovskými predpismi, ako aj všeobecným záujmom na zachovaní dôveryhodnosti advokátov, rovnako aj na zachovaní integrity právneho systému. Mediálna kritika úradných osôb advokátmi požíva v zmysle platnej judikatúry ESĽP nižšiu mieru ochrany aj z dôvodov, že úradné osoby nemajú možnosť na mediálnu kritiku reagovať rovnakým spôsobom.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta konať s odbornou starostlivosťou vo veci klienta a informovať ho o postupe vo veci

Advokát, ktorý pri zastupovaní svojho klienta ako žalobcu v upomínacom konaní neinformuje klienta o doručení odporu žalovaného proti platobnému rozkazu a o výzve okresného súdu na vyjadrenie sa k tomuto odporu a k návrhu na pokračovanie v konaní na príslušnom súde, pričom na túto výzvu okresného súdu ani žiadnym spôsobom nereaguje, v dôsledku čoho dôjde k zastaveniu konania, a následne o zrušení platobného rozkazu a zastavení konania ani o doručení uznesenia okresného súdu o povinnosti klienta uhradiť protistrane trovy konania neinformuje klienta, následkom čoho je voči klientovi začaté exekučné konanie, pričom po ukončení zastupovania zo strany klienta vec s klientom bezodkladne riadne finančne nevyporiada, klientovi nevráti zverenú alebo prevzatú dokumentáciu ani nereaguje na výzvu klienta na jej vrátenie, a následne sa bezodkladne nevyjadrí ani na výzvu RK SAK na vyjadrenie sa k podanej sťažnosti, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené § 18 ods. 1, 2 a 3, § 28 ods. 4 zákona o advokácii a § 6 písm. a) a c), § 13 Advokátskeho poriadku SAK.

Rozhodnutie VIII. disciplinárneho senátu SAK zo 7. júla 2022, sp. zn. DS VIII.-8/2022:2519/2021

Dotknuté ustanovenia

- § 18 ods. 1, 2, 3, § 28 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“)
- § 6 ods. 1 písm. a) a c), § 13 Advokátskeho poriadku SAK schváleného konferenciou advokátov 10. júna 2017 (ďalej len „AP SAK“)

Rozhodnutím VIII. disciplinárneho senátu SAK zo 7. júla 2022, sp. zn. DS VIII.-8/2022:2519/2021 bola disciplinárne obvinená advokátka (ďalej len „DO advokátka“)

uznaná za vinnú

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinené závažným spôsobom porušila povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 2, 3 ZoA a § 6 písm. a) AP SAK (skutok 1., skutok 3. a skutok 4.), § 18 ods. 1, 2 a 3 ZoA (skutok 2.), § 13 AP SAK (skutok 5.), § 13 AP SAK, § 18 ods. 1 ZoA (skutok 6.), § 6 písm. c) AP SAK, § 18 ods. 3 ZoA (skutok 7.), § 28 ods. 4 ZoA (skutok 8.)

tým, že

1.) vo veci zastupovania svojho klienta A., s. r. o. ako žalobcu v upomínacom konaní vedenom Okresným súdom Banská Bystrica, o zaplatenie 8 400 eur s príslušenstvom ho

neinformovala o doručení odporu, podaného žalovaným A. B. proti vydanému platobnému rozkazu a o doručení výzvy Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 20. 1. 2020 na vyjadrenie sa k odporu a k návrhu na pokračovanie v konaní na súde príslušnom podľa CSP,

2.) vo veci zastupovania svojho klienta A., s. r. o. ako žalobcu v upomínacom konaní vedenom Okresným súdom Banská Bystrica, o zaplatenie 8 400 eur s príslušenstvom nereagovala na uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 20. 1. 2020, na vyjadrenie sa k podanému odporu žalovaného a k návrhu na pokračovanie v konaní na súde príslušnom podľa CSP v stanovenej lehote 15 dní, hoci na to nemala výslovný pokyn od klienta, v dôsledku čoho bolo konanie vedené okresným súdom o zaplatenie 8 400 eur s príslušenstvom podľa § 14 ods. 2 zákona o upomínacom konaní zastavené,

3.) vo veci zastupovania svojho klienta A., s. r. o. ako žalobcu v upomínacom konaní vedenom Okresným súdom Banská Bystrica o zaplatenie 8 400 eur s príslušenstvom ho neinformovala o upovedomení Okresného súdu Banská Bystrica, že platobný rozkaz zo 06. 9. 2019 vydaný Okresným súdom Banská Bystrica bol zrušený a konanie bolo zo zákona podľa § 14 ods. 2 zákona o upomínacom konaní zastavené,

4.) vo veci zastupovania svojho klienta A., s. r. o. ako žalobcu v upomínacom konaní vedenom Okresným súdom

Banská Bystrica o zaplatenie 8 400 eur s príslušenstvom ho neinformovala o doručení uznesenia Okresného súdu Banská Bystrica z 28. 5. 2020 o trovách konaniach, ktorým bola klientovi A., s. r. o. uložená povinnosť zaplatiť žalovanému trovy konania vo výške 632,98 eur k rukám právneho zástupcu žalovaného, a to v lehote troch dní od právoplatnosti predmetného uznesenia, v dôsledku čoho bolo voči klientovi A., s. r. o. začaté exekučné konanie,

5.) vo veci zastupovania svojho klienta A., s. r. o. ako žalobcu v konaní vedenom Okresným súdom Banská Bystrica o zaplatenie 8 400 eur s príslušenstvom po ukončení zastupovania, ku ktorému došlo vypovedaním plnej moci zo strany klienta písomným podaním z 20. 7. 2021, vec s klientom bezodkladne riadne finančne nevyporiadala,

6.) vo veci zastupovania svojho klienta A., s. r. o. ako žalobcu v konaní vedenom Okresným súdom Banská Bystrica o zaplatenie 8 400 eur s príslušenstvom po ukončení zastupovania, ku ktorému došlo vypovedaním plnej moci zo strany klienta písomným podaním z 20. 7. 2021, klientovi nevrátila dokumentáciu, ktorú jej počas zastupovania klient zveril, a ktorú v jeho mene počas zastupovania prevzala,

7.) vo veci zastupovania svojho klienta A., s. r. o. ako žalobcu v konaní vedenom Okresným súdom Banská Bystrica o zaplatenie 8 400 eur s príslušenstvom písomne neodpovedala klientovi na jeho podanie zo dňa 20. 7. 2021, ktorým odvolal plnú moc udelenú na zastupovanie a vyzval ju na odovzdanie dokumentácie,

8.) sa bezodkladne nevyjadrila na výzvu predsedníčky RK SAK zo dňa 2. 11. 2021 doručenej jej 15. 11. 2021 k sťažnosti A., s. r. o.,

za čo jej bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) ZoA disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** v sume **3 000 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 ZoA bola DO advokátke uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške **646 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Disciplinárny senát za preukázané, že DO sa dopustila skutkov 1.) až 8.), uvedených vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, a predmetné konania naplňujú skutkovú podstatu disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA. Z predložených tvrdení sťažovateľa a z dôkazov v sťažnostnom spise jednoznačne vyplýva, že skutky, ako sú uvedené v návrhu na začatie disciplinárneho konania sa stali, a že DO spôsobila svojmu klientovi aj priamu majetkovú škodu.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Dobrovoľné dražby pri výkone záložného práva alebo v konkurze

Online dražby (aukcie) pri predaji majetku v konkurze

drazby@drazobnik.sk
055 671 0001

www.drazobnik.sk

www.onlinedrazby.sk

Konferencia 2025

Výzva na pripomienkovanie predpisov

Vážené kolegyně a kolegovia,

v zmysle uznesenia Predsedníctva SAK č. 28/5/2020 zo dňa 30. apríla 2020 o tvorbe a predkladaní návrhov predpisov komory určených na rokovanie konferencie advokátov si dovoľujeme vyzvať vás na pripomienkovanie prvých návrhov zmien predpisov, ktoré boli zverejnené na webovom sídle SAK. Návrhy pripravené na základe podnetov členskej základne a orgánov SAK schválilo na júnovom zasadnutí Predsedníctvo SAK. Podnety a pripomienky k návrhom posielajte na chladekova@sak.sk do **15. novembra 2024**.

Uznesenie PSAK č. 28/5/2020 z 30. apríla 2020 o tvorbe a predkladaní návrhov predpisov komory určených na rokovanie konferencie advokátov

- Podnet advokáta obsahuje najmä popis problematiky, zdôvodnenie vecného riešenia popísaného problému a preukázanie súladnosti navrhovanej úpravy so zákonom o advokácii a ostatnými predpismi komory.
- Kancelária komory zbiera podnety z činnosti orgánov komory a vyzýva advokátov na zasielanie podnetov na zmenu predpisu komory najneskôr 12 mesiacov pred dňom, na ktorý je zvolaná konferencia advokátov.
- Predsedníctvo komory schvaľuje návrhy predpisov komory na diskusiu advokátom najneskôr 9 mesiacov pred dňom, na ktorý je zvolaná konferencia advokátov.

■ Návrhy predpisov komory na diskusiu zverejní kancelária komory advokátom v lehote najneskôr 9 mesiacov pred dňom, na ktorý je zvolaná konferencia advokátov. Návrh predpisov komory sa doručuje aj predsedom orgánov komory, prípadne príslušným odborom kancelárie komory, ktorých sa problematika dotýka, za účelom poskytnutia odborného stanoviska alebo stanoviska k ekonomickým dopadom navrhovanej úpravy na rozpočet komory.

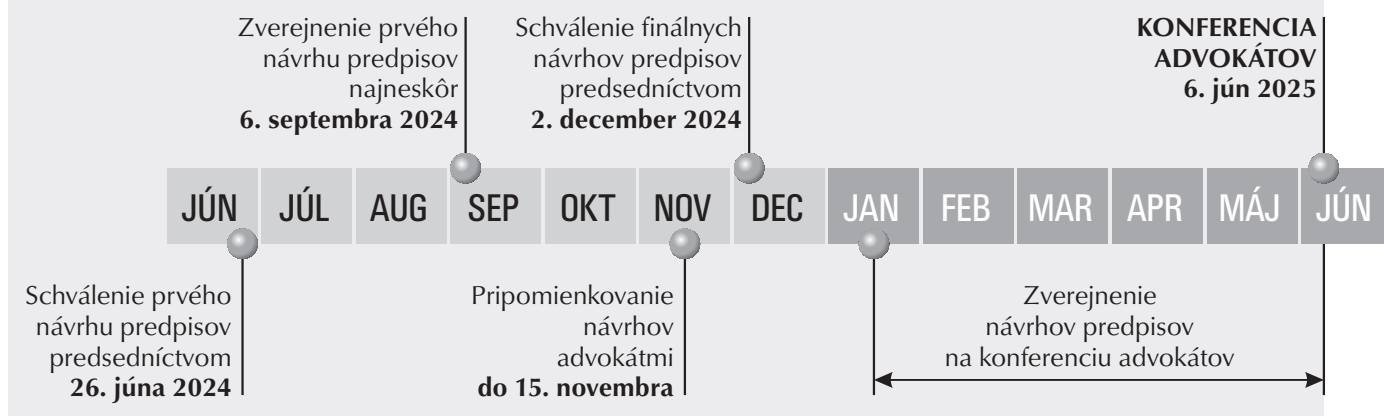
■ Po uplynutí lehoty na vyjadrenie sa pre advokátov a po doručení odborných stanovísk predsedov ostatných orgánov komory prerokuje návrh predpisov najneskôr 6 mesiacov pred dňom, na ktorý je zvolaná konferencia advokátov, Predsedníctvo komory. O tom, ktorým pripomienkam a návrhom vyplývajúcim z diskusie advokátov alebo odborných stanovísk predsedov orgánov komory predsedníctvo vyhovie, rozhoduje predsedníctvo komory.

■ Kancelária komory schválený návrh stavovských predpisov zverejní advokátom na diskusiu.

■ Advokát môže doručiť najneskôr 30 dní pred dňom, na ktorý je zvolaná konferencia advokátov, podnet na zmenu predpisu komory, ktorý podporuje najmenej 30 advokátov. Podpora návrhu sa preukazuje písomne.

■ Návrhová komisia môže rozhodnúť, že konferencia advokátov môže rokovať aj o návrhu, ktorý nebol prerokovaný postupom podľa tohto uznesenia. Dôvodom je najmä podstatná zmena právneho poriadku Slovenskej republiky alebo iné významné okolnosti.

Harmonogram prípravy stavovských predpisov na konferenciu advokátov

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta plniť prevzaté záväzky – nečinnosť advokáta

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak opakovane neplní svoje peňažné záväzky voči veriteľom, napriek tomu, že povinnosť ich úhrady mu bola uložená právoplatnými súdnymi rozhodnutiami, na základe ktorých boli voči nemu začaté exekučné konania, a po skončení zastupovania nepredloží klientom vyúčtovanie odmeny advokáta ani im nevráti nespotrebovanú zálohu na túto odmenu.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 26. októbra 2023, sp. zn. K 82/2018¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1 a 2, § 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, čl. 9 ods. 1 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Etický kódex“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení; § 2 ods. 4, § 6 ods. 1 písm. a), § 11 ods. 1, 2, § 13 Advokátskeho poriadku SAK z 10. júna 2021

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

- 1.) hoci mu ako žalovanému bola rozsudkom Okresného súdu pre P. z 12. 3. 2014, ktorý nadobudol právoplatnosť 8. 7. 2014, vo výroku I. uložená povinnosť zaplatiť spoločnosti B., s. r. o., ako žalobcovi sumu 1 225 055,10 Kč s prísl. a vo výroku II. uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi na náhradu trov konania vo výške 109 987 Kč, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, a hoci potom, čo splnil súdom uložené povinnosti iba čiastočne a žalobca sa domáhal ich splnenia v exekučnom konaní vedenom na Exekútorskom úrade P., súdneho exekútora JUDr. J. F., sa protokolárne 27. 3. 2017 zaviazal uhradiť

- svoj dlh v pravidelných mesačných splátkach v minimálnej výške 130 000 Kč najneskôr do 31. 12. 2017, svoj záväzok vo zvyšnej časti k 21. 1. 2018 vo výške 927 315 Kč do súčasnej doby nesplnil,
- 2.) potom, čo v dôsledku chybného poskytnutia právnej služby MUDr. Š. S. v jej právnej veci o určení neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a určenia, že pracovný pomer stále trvá, vznikla MUDr. Š. S. škoda vo výške 44 032 Kč spočívajúca v úhrade súdneho poplatku, znalečného a náhrady trov konania protistrane, a potom, čo rozsudkom Okresného súdu pre P. z 30. 1. 2018, ktorý nadobudol právoplatnosť 23. 3. 2018, mu bola ako žalovanému vo výroku I. uložená povinnosť zaplatiť MUDr. Š. S. ako žalobkyni sumu 44 032 Kč s prísl. a vo výroku II. uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni na náhradu trov konania sumu 2 202 Kč, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku, svoju povinnosť v stanovenej lehote nesplnil, v dôsledku čoho je MUDr. Š. S. nútená domáhať sa jej splnenia v exekučnom konaní vedenom na Exekútorskom úrade P., súdneho exekútora Mgr. J. V.,
- 3.) potom, čo mu bolo
 - platobným rozkazom Okresného súdu pre P. z 17. 3. 2017, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 19. 4. 2017, uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi L. H. sumu 99 251 Kč s prísl. a náhradu trov konania vo výške 18 031 Kč,
 - rozsudkom Okresného súdu pre P. z 30. 6. 2016, ktorý nadobudol právoplatnosť 9. 12. 2016, uložená

EPI – absolútny právny systém

Už 20 rokov prinášame advokátom,
právníkom a sudcom
milióny právnych informácií
na jednom mieste.

povinnosť zaplatiť žalobcovi M. H. sumu 99 251 Kč do troch dní od právoplatnosti rozsudku, tieto povinnosti do súčasnej doby nespĺnil, a to ani v rámci exekučných konaní vedených na Exekútorskom úrade P.,

- 4.) nevykonáva advokáciu predovšetkým vo svojom sídle na deklarovanej adrese svojej advokátskej kancelárie, kde nie je spravidla osobne prítomný vo vopred stanovenej pravidelnej dobe a neumožní zanechanie odkazu,
- 5.) potom, čo v presne nezistený deň v roku 2018 prevzal právne zastúpenie B. J. v jeho právnej veci a v súvislosti s tým mu B. J. zložil požadované preddavky na odmenu za poskytnuté právne služby vo výške 100 000 Kč a 60 000 Kč, na tieto platby klientovi nevystavil riadny účtovný doklad, a potom, čo sa s ním B. J. dohodol na ukončení poskytovania právnych služieb a opakovane ho žiadal o vyúčtovanie zloženej zálohy a vrátenie jej nespotrebované časti, napriek svojim opakovaným sľubom, že tak urobí, do súčasnej doby B. J. vyúčtovanie za poskytnuté právne služby nepredložil, nevystavil mu účtovný doklad o prevzatí zálohy v celkovej výške 160 000 Kč ani mu nevrátil celú jej nespotrebovanú časť,
- 6.) potom, čo 12. 11. 2018 prevzal právne zastúpenie väzobne stíhaného B. U. v jeho trestnej veci vedenej na PSR MR polícia B. a v tejto súvislosti mu jeho otec Ing. B. U. zložil požadované zálohy na odmenu za poskytnuté právne služby, vrátane hotových výdavkov vo výške 100 000 Kč a 50 000 Kč, vo veci bol nečinný a klienta neinformoval o stave jeho veci, a potom, čo mu 28. 11. 2018 B. U. odvolal udelenú plnú moc a spolu so svojím otcom a neskôr prostredníctvom svojho obhajcu Mgr. M. Š. ho opakovane žiadal o vyúčtovanie zloženej zálohy a vrátenie jej nespotrebovanej časti, cez svoje opakované sľuby, že tak urobí, do súčasnej doby mu vyúčtovanie za poskytnuté právne služby nepredložil ani mu nevrátil nespotrebovanú časť zloženej zálohy,
- 7.) potom, čo si od Ing. R. F. zapožičal peňažné prostriedky v celkovej výške 220 000 Kč a na zabezpečenie splnenia svojho záväzku vystavil Ing. R. F.
 - dňa 24. 6. 2016 zmenku bez protestu, v ktorej sa zaviazal zaplatiť mu dňa 28. 6. 2016 sumu 180 000 Kč,
 - dňa 8. 12. 2016 zmenku bez protestu, v ktorej sa zaviazal zaplatiť mu dňa 15. 12. 2016 sumu 40 000 Kč, na úhradu svojho dlhu zaplatil iba sumu 30 000 Kč, a to až 9. 10. 2018, a potom, čo obe zmenky boli rubopisom prevedené na V. F. ako ich nového majiteľa a listom jej právneho zástupcu, advokáta Mgr. J. V., z 25. 2. 2019 obsahujúcom predžalobnú výzvu bol vyzvaný k bezodkladnej úhrade zostávajúcej časti dlhu vrátane príslušenstva, tejto výzve nevyhovel a svoj záväzok v poskytnutej lehote ani do súčasnej doby nespĺnil, v dôsledku čoho bol V. F. nútený domáhať sa splnenia jeho záväzku súdnou cestou, a to podaním návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu z 2. 5. 2019 na Mestský súd v P.,

čím porušil

§ 16 ods. 1 a 2, § 17 zákona o advokácii a čl. 4 ods. 1, 2 a 3, čl. 9 ods. 1, č. 10 ods. 4 a čl. 16 ods. 1 a 3 Etického kódexu.

Uložené disciplinárne opatrenie – vyčiarknutie zo zoznamu advokátov.

Z odôvodnenia:

Spoločným znakom obrany disciplinárneho obvineného je poukázanie na jeho zdravotný stav, ktorý mal byť prvotnou a základnou príčinou jeho opakovaného zlyhávania, či už ide o plnenie povinností advokáta k svojim klientom ich riadne informovať a procesne postupovať v nadväznosti na príslušné rozhodnutia orgánov verejnej moci, ako aj pokiaľ ide o plnenie jeho majetkových záväzkov, ako vyplýva z jednotlivých disciplinárnych obvinení. Možno vyvodiť, že vo všetkých prípadoch, ktoré sú mu kladené za vinu, ide o veľmi závažné porušenie povinností advokáta, teda o ťažko ospravedliteľné zlyhanie z dôvodu jeho zdravotného stavu. Je tomu tak preto, že pokiaľ mu bránil zdravotný stav vo výkone advokácie, mal prijať tomu zodpovedajúce adekvátne opatrenia.

Z procesného postupu disciplinárneho obvineného, resp. prístupu k prerokovaniu jednotlivých disciplinárnych žalôb je zrejmé, že nie je schopný elementárnej sebareflexie, a už vôbec nie odstránenia závažných dôsledkov, ktoré svojím konaním vo vzťahu k sťažovateľom spôsobil.

Jeho kontinuálne zlyhávania vyplýva z početnosti disciplinárnych žalôb, takže možno vyvodiť, že *pro futuro* nemožno očakávať, že by disciplinárne obvinený splnil svoje záväzky vyplývajúce z jeho profesijného postavenia advokáta, ani že by neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu a dodržiaval pravidlá profesionálnej etiky, ktorých nosným znakom je predovšetkým povinnosť plniť prevzaté záväzky. S ohľadom na povahu týchto disciplinárnych previnení, absolútny nedostatok sebareflexie obvineného a nulovú snahu o nápravu vzniknutej situácie v prospech jeho klientov a majetkovú situáciu disciplinárne obvineného, tak nebolo možné uvažovať o miernejšej sankcii.

Akokoľvek je možné pripustiť, že zdravotný stav disciplinárne obvineného mohol byť príčinou jeho pochybení, bolo predovšetkým vecou samotného disciplinárne obvineného, aby zodpovedne vyhodnotil, či môže zastávať profesiu advokáta a riadne plniť záväzky z výkonu činnosti advokáta plynúce. Ak sa tak nestalo, nezostáva, než aby ochrana práv a oprávnených záujmov ako klientov, tak advokátskeho stavu bola zaistená predmetným disciplinárnym postihom.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

- 1 Preložené a spracované podľa Vrábliková, P.: *Z kárné praxe*. In: Bulletin advokácie, č. 4/2024, s. 58 – 59.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková
advokátka

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Konanie o súlade
právnych predpisov
v správnom súdnictve**

Tomaš, L.: **Konanie o súlade právnych predpisov v správnom súdnictve.**

1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2024, 242 s.

Situácie, keď dochádza k vysloveniu súladu právnych predpisov nižšej právnej sily s právnymi predpismi vyššej právnej sily, bývajú často predmetom odborných aj verejných diskusií, osobitne ak ide o súlad právnych predpisov v zmysle článku 125 Ústavy SR. Anotovaná publikácia sa zameriava práve na možnosti justičnej kontroly právnych predpisov, ktorá je v súčasnosti rozštiepená medzi Ústavný súd SR a správne súdnictvo. Ústavnému súdu stále patrí kontrola ústavnosti širokého rozsahu nielen podústavných, ale aj podzákonných právnych predpisov – vyhlášok, opatrení, výnosov a ďalších aktov ústredných orgánov štátnej správy a územnej samosprávy, ale aj zákonnosti všeobecne záväzných nariadení územnej samosprávy. V správnom súdnictve sa v porovnaní s tým realizuje len obmedzená kontrola zákonnosti jediného druhu podzákonných právnych predpisov – všeobecne záväzných nariadení jednotiek územnej samosprávy. Ide o osobitné konanie upravené v piatom diele štvrtej hlavy štvrtej časti Správneho súdneho poriadku (§ 357 a nasl.). Ako uvádza autor v predslove, práve tento druh kontroly je hlavným predmetom anotovanej publikácie, a to nielen z pohľadu jeho teoretických východísk a praktických aspektov uplatnenia, ale je analyzovaný aj v abstraktnejších a historických súvislostiach.

Autor publikácie sa touto témou nezaobrá náhodne, ale téme abstraktnej kontroly právnych noriem a prienikom teórie štátu a práva a územnej samosprávy sa venuje dlhodobo vo svojom výskume aj dizertačnej práci, ktorá bola zjavne základom jej spracovania. Autor sa venuje otázkam legislatívneho procesu a tvorbe lokálneho práva aj v praxi, na základe čoho si za cieľ publikácie zvolil analýzu poznatkov o abstraktnej kontrole lokálneho práva správnymi súdmi.

Téma monografie je aktuálna aj s ohľadom to, že k odčleneniu posudzovania zákonnosti všeobecne záväzných nariadení jednotiek územnej samosprávy z právomoci ústavného súdu došlo pred 15 rokmi (2008). Napriek tomu ide o prvú monografiu zaoberajúcu sa výlučne touto témou. V dôsledku toho predkladaná monografia integruje dosiaľ publikované články, publikácie alebo komentáre, ktoré zároveň obohacuje o vlastné myšlienky autora (napríklad analýza záverov vyplývajúcich z nálezov Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 2/2013) a judikatúru súvisiacu s príslušnou problematikou.

Monografia je rozdelená do siedmich kapitol, z ktorých každá sa komplexne zaoberá uceleným problémom.

Prvá kapitola sa venuje postaveniu správneho súdnictva v rámci delby moci, jeho nezávislosti a vzťahu s výkonnou mocou a legislatívou. Nadväzujúca druhá kapitola sa zameriava na vývojové tendencie správneho súdnictva a rozsah a princíp prieskumu justične napadateľných správnych aktov a tretia kapitola komparuje abstraktnú kontrolu právnych aktov v správnom a ústavnom súdnictve.

V štvrtej kapitole autor analyzuje výhody a nevýhody odčlenenia časti abstraktnej kontroly právnych predpisov z právomoci ústavného súdu do právomoci správnych súdov. Piata kapitola sa zameriava priamo na priebeh konania o súlade všeobecne záväzných nariadení a na jeho všeobecnú procesnú charakteristiku.

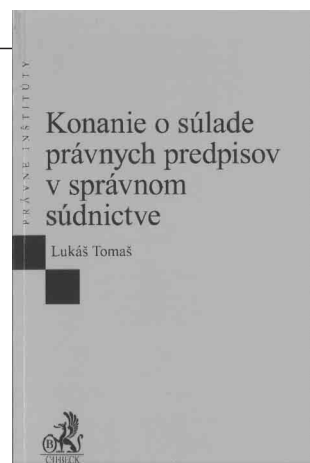
Predmetom šiestej kapitoly je rozhodovanie správneho súdu o dočasnom pozastavení účinnosti všeobecného záväzného nariadenia vrátane historických súvislostí a analýzy možných dôvodov pozastavenia účinnosti všeobecného záväzného nariadenia súdom. Posledná, siedma, kapitola sa venuje meritórnym rozhodnutiam správneho súdu vo veci kontroly právnych noriem z hľadiska ich potenciálnej možnosti byť prameňmi práva, čím autor vyčerpal celý rozsah skúmanej problematiky.

Publikácia obsahuje nielen opis existujúceho stavu, prípadne názory prezentované širokým spektrom autorov v odbornej literatúre, vrátane zborníkov z vedeckých konferencií, ale aj analýzu týchto názorov a z nich súvisiace podnetné návrhy *de lege ferenda*.

Publikácia je prínosom nielen pri štúdiu teoretických aspektov problematiky, ktoré sú v nej spracované na vysokej odbornej úrovni. S ohľadom na praktické zameranie najmä piatej a šiestej kapitoly môže byť užitočná aj pre advokátov, ktorí v praxi riešia aplikáciu právnych predpisov, pri ktorých je sporná ich ústavnosť alebo zákonnosť. Monografia totiž poskytuje všetky potrebné informácie na to, aby dokázali uplatňovať práva klientov aj v tomto type konaní. Preto je vhodná nielen pre čitateľov pôsobiacich v oblasti samosprávy, ale môže byť vhodným obohatením aj advokátskej knižnice.

JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.

advokátka

Zprávy Sväzu advokátov na Slovensku – prvý advokátsky časopis na Slovensku 2. časť

2.1

O orgánoch Sväzu a o jeho odbočkách na stránkach Zpráv

Z časopisu je zrejmý život advokátskeho spolku a jeho orgánov. Sväz bol dobrovoľným spolkom praktizujúcich advokátov na území Slovenska, zapísaných v zozname advokátov Advokátskej komory Turčiansky Sv. Martin. Táto výlučne advokátska príslušnosť bola zakomponovaná do stanov aj pre prípad zániku spolku vrchnostenským rozpustením. Vtedy mal pripadnúť majetok spolku „Advokátskej komore na Slovensku“.²²

Sväz mal dva správne orgány, správu a valné zhromaždenie. Valné zhromaždenie sa zvolávalo aspoň raz ročne a rozhodovalo o najdôležitejších záležitostiach spolku.²³ Správa sa skladala z predsedníctva a z výboru. Predsedníctvo predstavovali volení funkcionári: predseda a 6 miestopredsedov, dvaja hlavní tajomníci a jeden tajomník, právny zástupca, pokladník, traja revízori účtov, predsedovia a tajomníci odbočiek. Do výboru sa volilo 48 riadnych členov a 12 náhradných členov. Správa sa volila na tri roky, prvá správa na jeden rok. Honorár pre hlavných tajomníkov a pokladníka určil výbor (Stanovy, § 13). Funkcionári predsedníctva boli vytvorení s veľkou inšpiráciou zavedených funkcionárov vo výbore advokátskej komory podľa uhorského advokátskeho poriadku (zák. čl. XXXIV z roku 1874),²⁴ i podľa funkcionárov správneho výboru podľa zákona č. 167/1920 Sb. z. a n.,²⁵ a to aj s ohľadom na trojročné funkčné volebné obdobie. Zo Zpráv možno vyčítať obsadenie jednotlivých orgánov spolku.²⁶

Dôležitými „konštrukčnými“ zložkami Sväzu boli jeho odbočky. „Projektanti“ stanov Sväzu vychádzali zo zavedenej praxe regionálne pôsobiacich advokátskych komôr, ktoré predstavovali už takmer polstoročie (od roku 1875) funkčné samosprávne skupiny vzájomne osobne komunikujúcich advokátov. Zrejme preto do stanov Sväzu určili jednak celoslovenský rozmer a centrálné orgány na určovanie a plnenie spoločného postupu, a jednak možnosť tvorenia odbočiek, ktoré mali zohľadňovať miestne špecifiká a miestnu samosprávu a sprostredkovať potreby, žiadosti, návrhy a komunikáciu od miestneho rozmeru po centrálny a vzájomne naopak. V Zprávach sa publikovali výročné správy jednotlivých odbočiek, z ktorých sú zrejme jednotlivé úspechy i ťažkosti v regiónoch.

Vo Sväze pôsobili nasledovné odbočky: chronologicky prvou bola odbočka **Nitra**,²⁷ vytvorená už 13. 8. 1924 (pred-

seda Ľudevít Mérey, ďalej odbočka **Bratislava** vytvorená 7. 12. 1924 (predseda Emil Stodola), odbočka **Lučenec** od 14. 12. 1924 (predseda Jozef Fischer), odbočka **Trenčín** od 19. 12. 1924 (predseda Milan Katreniak), odbočka **Rimavská Sobota** od 24. 1. 1925 (predseda Rudolf Weinberger), odbočka **Komárno** od 25. 1. 1925 (predseda Daniel Csepy), odbočka **Levoča** od 2. 2. 1925 (predseda Elemér Matysovský), odbočka **Košice** od 8. 2. 1925 (predseda Mikuláš Párnický).²⁸ V počiatočnom období sa počítalo s odbočkami v Ružomberku, kde spočiatku vstúpilo za členov len malý počet (12) advokátov, preto sa tam odbočka nevytvorila. Advokáti v Banskej Bystrici (20) odbočku nevytvorili, lebo odbočku založili lučeneckí kolegovia, pričom predsedníctvo odporúčalo zjednotiť lučeneckých a banskobystrických advokátov do jednej odbočky. Počítalo sa aj s odbočkou Prešov. Podľa správy predsedníctva uverejnenej v prvom čísle časopisu Zprávy z júna 1925: „V Prešove sa dosiaľ kolegovia nerozhodli, či majú t. zv. Kruh šárišských advokátov rozpustiť a ako odbočka do Sväzu vstúpiť. Vyjednávania sú v behu a úfame, že tieto vedú k dobrému výsledku.“ Odbočka v **Prešove** sa napokon vytvorila, hoci nezastúpila podstatnú časť prešovských kolegov a zaslala Sväzu výročnú správu za rok 1928, jej predsedom bol Teofil Rosenberg²⁹ a Teodor Austerlitz tajomník.³⁰ V roku 1928 sa vytvorila odbočka v **Banskej Bystrici**, do ktorej vstúpili všetci banskobystrickí advokáti, s predsedom Eduardom Rippelým³¹ a tajomníkom Emilom Tyrolerom.³² V sídle okresného súdu v Modrom Kameni odbočka nebola zriadená, lebo tam bolo málo advokátov a „lučeneckí pravotári aj tam sú interesovaní“.³³ Zo Zpráv sú zrejme aj obmeny na čele odbočiek.³⁴

2.2

O programe Sväzu – o jeho formulovaní a sledovaní v napĺňaní – na stránkach Zpráv

Program Sväzu, publikovaný v Zprávach, sa sústredil na základné súdové otázky advokácie na Slovensku – za vypracovanie memoranda za nezávislosť advokácie a obnovenie komorovej autonómie a predloženie ho ministerstvu spravodlivosti, za zamedzenie pokútneho písárstva, „zvlášť zamedzenie privátnej praxe obecných a okresných notárov, zvýšenie

advokátskej tarify, urýchlenie prisudzovania pravdy a nadobudnutia vlivu na legislatúru a na prisudzovanie pravdy“.³⁵

2.2.1

Snahy v prospech znovuoobnovenia autonómie v advokácii na Slovensku iniciované Sväzom sa stali témou československej advokácie – spolupráca Sväzu s AK Turč. Sv. Martin a so Stálou delegáciou advokátskych komôr československých so sídlom v Prahe

Snahy v prospech znovuoobnovenia plnej samosprávy advokátskeho stavu začali na pôde dobrovoľného advokátskeho spolku, ale čoskoro sa táto snaha stala oficiálne spoločnou aj pre martinskú komoru a aj spoločnou pre celý advokátsky stav v Československu.

Predseda Sväzu Jozef Zlocha (hoci zároveň aj člen výboru martinskej komory) už na zjazde československých advokátov v Brne (31. 5. – 1. 6. 1925) žiadal o podporu myšlienky samosprávnej advokátskej komory. Emil Stodola v tejto veci v roku 1925 vystúpil na zasadnutí Stáleho výboru advokátskych komôr a následne Stály výbor (t. j. Stála delegácia) vyzval martinskú komoru, „aby v tejto veci najprv sama rozhodla“, pričom predseda pražskej komory Stompfe vyjadril veci samosprávy podporu. Slovenský problém zavedenia plnej autonómie samosprávnej komory sa tak spojil s problémom advokácie historických zemí, a to s potrebou nového advokátskeho poriadku – teda nového zjednoteného československého zákona o advokácii.³⁶ Sväz teda získal poverenie od martinskej komory vypracovať analýzu (memorandum) a samotné vypracovanie Memoranda za advokátsku autonómiu a za nezávislosť od správy advokácie vymenovanej vládou bolo zverené advokátom Ľudovítovi Bazovskému, Vladimírovi Krnovi, Móricovi Katonovi, Gejzovi Groschmidovi, Móricovi Fleischackerovi.

Na československej úrovni otázky advokácie riešila Stála delegácia advokátskych komôr československých so sídlom v Prahe, ktorá vznikla v roku 1923. Zastúpenie v nej mala advokátska komora pražská, brnianska a martinská, neskôr aj opavská a bratislavská. Išlo o legislatívou nezakotvený, ale oficiálne rešpektovaný i fakticky operujúci orgán advokácie, ktorého hlavnou úlohou bola príprava zjednoteného československého advokátskeho poriadku, vplyv na legislatívu v Československu a presadzovanie záujmov advokácie voči štátu. Fungovala v rokoch 1923 – 1939 a potom po vojne, od konca roku 1945 do zániku advokátskych komôr v Československu v roku 1948.³⁷ Stálu delegáciu tvorili predsedovia a podpredsedovia advokátskych komôr v Československu, predsedal jej vždy pražský predseda, predsedovia ostatných komôr boli viceprezidenti Stálej delegácie, mala tiež volených členov za jednotlivé komory, pričom za martinskú to bol aj Emil Stodola, právnik vysokého rešpektu a skúseností, dlhoročne stojaci v popredí Sväzu advokátov na Slovensku, dôležitý hýbateľ vo veci advokácie na našom území.

Sväzu sa teda podarila dôležitá vec, myšlienka obnovenia plnej samosprávy v advokácii na Slovensku sa stala oficiálnou a relevantnou témou, v prospech ktorej spoločne vystu-

povala aj martinská komora, dokonca sa stala témou v celorepublikovom advokátskom orgáne – Stálej delegácii advokátskych komôr československých so sídlom v Prahe.

Návrh ohľadom obnovenia samosprávy advokátskej komory, za ktorým autorsky stojí Móric Katona, bol zverejnený na stránkach časopisu Zprávy a stal sa aj podkladom ďalších rokovaní v nasledujúcich rokoch.³⁸ Snaha o samosprávu, samostatnosť a nezávislosť advokácie je tu vyjadrená súdobými, ale nadčasovými slovami: „Jesli by sbor advokátov na Slovensku v minulosti nebol mal autonómie, aj vtedy by ona musela byť dnes stvorená, preto, že práve v ideálnejšom smysle vzaté konanie advokátstva vyžaduje neodvislosť, aby spravodlivosti mohol advokát vždy, voči komukoľvek oddane, bez cítienia bázne od moci a bez ohrozenia svojej existencie slúžiť. Toto je však len vtedy možné, jestli môže brať účasť v prípravnej práci zákona, jestli môže vynesené zákony podrobiť voľnej kritike, jestli konanie svojho advokátskeho povolania môže prevádzať pri najúplnejšej slobode prejavu a jestli disciplinárna vrchnosť pochádza z vlastného kruhu.“³⁹

2.2.2

Ďalšie aktivity Sväzu publikované na stránkach Zpráv

Zo stránok Zpráv, je zrejmé, že Sväz získal spojenie s martinickou komorou, so Stálou delegáciou advokátskych komôr československých so sídlom v Prahe, napokon aj so všetkými relevantnými vrchostami na Slovensku i v Československu, najmä s vrchným súdom v Bratislave a v Košiciach, s Ministerstvom spravodlivosti v Prahe, i s Najvyšším súdom v Brne, no aj s prezidentom republiky. Sväz kooperoval so živnostenskou a obchodnou komorou, s československo-maďarskou obchodnou komorou, neskôr s Krajinským úradom v Bratislave.

Najčastejšie témy, ktoré Zprávy publikovali, okrem spomínanej permanentne rozoberanej otázky obnovenia plnej samosprávy v advokácii na Slovensku, boli nasledujúce témy a ich postupné riešenie: zamedzenie pokútneho písárstva a zamedzenie súkromnej praxe obecných notárov, vplyv advokácie na tvorbu právnych predpisov, stav súdnictva, problém advokátskej tarify, styk Sväzu s inými stavovskými organizáciami, penzijné poistenie advokátov, napredovanie v prácach na jednotnom advokátskom poriadku, počet advokátskych komôr na Slovensku.

Z kontaktu so štátom možno spomenúť intervenciu Sväzu v roku 1925 u predsedov súdnych tabúl v prospech zavedenia justičných prázdnin od 15. júla do konca augusta, čomu bolo u predsedu košickej tabule vyhovené a zároveň Sväz požiadal ministra unifikácie, aby urgentne vydal zbierku na Slovensku platných uhorských zákonov v slovenčine. Z časopisu sú mnohokrát zrejme intervencie, návrhy a sťažnosti Sväzu smerom k ministerstvu spravodlivosti, kde sa upozorňuje na nedostatok sudcov na Slovensku, na ich preťaženosť a na ich nízke platy.⁴⁰ Preťaženosť sudcov, neobsadenosť sudcovských miest a nízke sudcovské platy sa na stránkach Zpráv spomínajú opakovane, v správach predsedníctva dokonca aj s konkrétnymi číslami sudcov súdnej tabule v Bratislave.⁴¹ Z predsedníckej správy a správy generálneho tajom-

níka (M. Katonu) v roku 1929 vyplýva opakovaná dôrazná sťažnosť na stav v súdnictve na Slovensku. Šlo o stály nedostatok sudcov, o odstránenie jednotnej advokátskej a sudcovskej skúšky, ktorá znamenala zníženie nárokov na sudcovskú skúšku a ktorej nároky sa zvyšovali len postupne, nízke platy sudcov na začiatku kariéry, taktiež odliv sudcov do advokátskeho stavu.⁴² Z výročnej správy košickej odbočky z roku 1929 sú zrejmé nedostatky v súdnictve v obvode vrchného súdu v Košiciach, nedostatok sudcov – najmä na súde „v Moldave, Chlumci a u Krajského súdu v Košiciach, kde už dlhšiu dobu nie sú zaplnené systemizované miesta. Zvlášť pocítili sme nedostatok v apelačnom oddelení krajského súdu, kde dnešný jediný apelačný senát nie je vstave ohromný materiál na neho čakajúci sám spracovať, takže sme už v takej situácii, že záležitosti až po ročnom ležaní dostanú sa k pojednávaniu. Sťažovali sme si aj na nedostatok manipulačného personálu, ktorý sa javí hlavne v reštancii exekučnej a pozemnoknižnej kancelárie.“⁴³

V januári 1930 Sväz zaslal prezidentovi republiky memorandum pripravené M. Katonom „vo veci súdnych nedostatkov“. Sumarizoval nedostatok sudcov, preťaženosť súdov, nízke platy, nedostatočnú prítomnosť sudcovských skúšobných komisií, „čo povzbudzuje nedôveru ľudu voči súdom, tiež dáva možnosť k reptaniu, štvaniciam a prirovnávaniu terajšieho neblahého stavu k vzorným predprevratovým pomerom, ktoré panovali v súdnictve na území terajšieho Slovenska.“ Upozorňovalo sa tu na zákonné obmedzovanie advokátskeho zastúpenia a vzťahovanie pokútництва, voči ktorému sa Sväz už mnohokrát snažil zakročiť rôznymi oficiálnymi cestami. Bola tu aj sťažnosť na nevhodnú prax súdov, ktoré pre nedostatok pracovných síl nechávali odpisovať súdne rozsudky trestancami. Taktiež sťažnosť na absenciu advokátskej tarify, zaťaženosť súdov pri výpočte advokátskych odmien a nedostatočné súdne určovanie odmien advokátom.⁴⁴ Časopis uverejnil memorandum, následne uverejnil aj odpoveď od ministra spravodlivosti Meissnera, ktorému bolo memorandum cestou ministerskej rady postúpené.⁴⁵ Časopis tiež uverejnil odpoveď ministra spravodlivosti na stav v súdnictve na Slovensku, ktorá objektivizovala kritiku z memoranda.⁴⁶

Zaujímavým príkladom všeobecného rešpektu Sväzu je aj prípis prezídia Krajinského úradu v Bratislave adresovaný Sväzu, do rúk predsedu E. Stodolu, v roku 1930. Téma racionalizácie správy a snáh o systémové riešenie nedostatkov administratívnych úradov priniesla konkrétny spôsob riešenia – prípisom prezídia sa žiadalo adresne určiť konkrétne nedostatky a konkrétne úrady alebo orgány, kde sa nesprávne alebo zdlhávo vybavovali veci, meritórne i kancelársky.⁴⁷ Časopis zverejnil prípis krajinského úradu, tiež odpoveď košickej odbočky na tento obežník, ako aj reakciu prezídia krajinského úradu (vo veci vyhlásenia živnostenských registrov za verejné knihy).⁴⁸

Osobitná téma, týkajúca sa aj advokátov, ktorá bola často v Zprávach publikovaná, najmä od roku 1927, bola téma právnej pomoci na našom území a v Maďarsku, otázka právnej pomoci nástupníckych štátov a v tej veci organizovaných medzinárodných zjazdov advokátov (na pôde Medzinárod-

ného zväzu advokátov) a otázka pozemkových kníh na pohraničnom území s Maďarskom. Snahy Sväzu smerovali k zisteniu konkrétnych obcí, ktoré mali ešte svoje pozemkové knihy v Maďarsku, výsledok bol odkomunikovaný s odbočkami Nitra, Lučenec a Košice a bol prostredníctvom Československo-maďarskej obchodnej komory ďalej administrovaný a zaslaný vláde. „V medzinárodnej dohode Sb. z. a n. čís. 160/1927 dožili sme sa konečne úpravy vydania spisov medzi Maďarskom a Československom.“⁴⁹ Rubrika Rozličné zprávy v časopise (Zprávy č. 10, 1930, s. 9) uviedla oznamy: „Pozemkové knihy na maď.-čs. rozhraní. Dľa zprávy českoslov.-maď. obchod. komory zo dňa 16. XI. 1929. možno očakávať, že odpisovanie pozemkových kníh bude hotové vo februári 1930. Používanie tých pozemkových kníh do ktorých maďarské súdy vnašaly zápisy upraví zvláštny zákon. Tie pozemnoknižné hárky, v ktorých vpisov maďarských súdov niet majú byť už obecenstvu k použitiu oddané. (...) Otázka právnej pomoci s Maďarskom nepokročila napred.“ Zprávy (č. 12, s. 11) v septembri 1930 uviedli, že prevzatie pozemkových kníh v Maďarsku v prvopisoch a overených odpisoch bolo v obvode vrchného súdu v Košiciach skončené a v obvode vrchného súdu Bratislava zostalo ešte previesť niektoré pozemkové knihy.

Poznámky

- 22 § 15 Stanov Sväzu: „Usnesie-li sa valné shromaždenie na rozpustení sväzu, rozhodne súčasne i na vynaložení majetku. – Takéto usnesenia ale podliehajú vládnemu schváleniu a sú len po udelení vládného schválenia vykonateľné. – Jestli by sväz vrchnostensky bol rozpustený, pripadne majetok sväzu Advokátskej komore na Slovensku. –“
- 23 § 12 Stanov Sväzu: „Do právomoci valného shromaždenia patrí: a./ voľba správy, b./ určenie ročného príspevku, c./ zostavenie rozpočtov, d./ preskúmanie záverečných účtov a ročnej zprávy, e./ vybavenie návrhov, f./ právoplatné riešenie o odvolaniach a sťažnostiach proti usneseniam správy, g./ zmena stanov, h./ riešenie o rozpustení sväzu. (...) Valné shromaždenie je usnášania schopné, keď je osobne alebo cestou splnomocnenia prítomná aspoň 1/5 čiastka všetkých členov. –“
- 24 Výbor advokátskej komory podľa uhorského advokátskeho poriadku tvorili: predseda, podpredseda, tajomník, žalobca komory, pokladník, osem členov výboru, štyria náhradníci.
- 25 Správny výbor advokátskej komory od r. 1921 tvorili: predseda, tajomník, pokladník, komorový žalobca, námestník komorového žalobcu osem členov a štyroch náhradníkov. (§ 2 zákona č. 167/1920 Sb. z. a n. o dočasnej úprave činnosti advokátskych a notárskych komôr na Slovensku: „Správni výbor sloučené komory advokátní skládá se z předsedy, tajemníka, pokladníka, komorního žalobce a jeho náměstka, z osmi členů a čtyř náhradníků, správní výbor sloučené komory notářské z předsedy, čtyř členů a dvou náhradníků. Jeden ze členů správního výboru může býti ustanoven náměstkem předsedovým. Členy správního výboru mohou býti jen členové komory. Náhradníci nastupují za členy výboru, kteří úřadu nemohou vykonávat, v pořadí určeném delkou jejich praxe.“)
- 26 Za predsedu Sväzu bol dvakrát za sebou zvolený Jozef Zlocha (Turč. Sv. Martin), hlavným tajomníkom bol Karol Szegő (Brati-

- slava); za podpredsedov Sväzu v r. 1925 boli zvolení Jozef Grosschmied (Košice), Jób Ungár (Košice), Milan Katreniak (Nové Mesto n. Váhom), Ľudevít Bazovský (Lučenec), Izidor Stránský (Nitra) a Kálmán Dezső (Bratislava), hlavní tajomníci boli Karol Szegő a Móric Katona (obaja Bratislava), tajomníkom bol Vojtech Vičánek (Bratislava), právnym zástupcom Sväzu bol Jozef Hranec (Čadca), pokladníkom Oszár Abonyi (Bratislava), revízormi boli Oszkár Reisz, Vladimír Trslín a Pavel Šimkovič (všetci Bratislava); od r. 1927 bol za predsedu Sväzu zvolený Emil Stodola, nakoľko Jozef Zlocha zo zdravotných dôvodov z funkcie odstúpil; od r. 1928 bol hlavným tajomníkom Móric Katona; na valnom zhromaždení Sväzu 5. 5. 1929 v Piešťanoch boli zvolení: predseda Emil Stodola, podpredsedovia Jozef Grosschmied (Košice), Jób Ungár (Košice), Milan Katreniak (Nové Mesto n. Váhom), Ľudevít Bazovský (Lučenec), Zoltán Nagy (Lučenec), Izidor Stránský (Nitra) a Kálmán Dezső (Bratislava), hlavným tajomníkom bol Móric Katona (Bratislava), tajomníkom Vojtech Vičánek (Bratislava), právnym zástupcom Jozef Hranec (Čadca), pokladníkom Oskar Abonyi (Bratislava), revízormi Oszkár Reisz a Vladimír Trslín, obaja z Bratislavy, za členov výboru bolo zvolených 43 advokátov a štyria náhradníci; na valnom zhromaždení Sväzu 1. 6. 1930 v Trenčianskych Tepliciach bol na Stodolov návrh za podpredsedu zvolený Móric Katona a poverený predsedníckou agendou, hlavným tajomníkom bol Vojtech Vičánek; na valnom zhromaždení Sväzu 24. 5. 1931 v Grand hoteli v Starom Smokovci bol na uprázdnené miesto tajomníka Sväzu zvolený Ivan Ottlyk, Bratislava. In: *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 2, v Bratislave, 20. 3. 1926, s. 12, 17, 21; Zápisnica valného zhromaždenia Sväzu z 26. 2. 1928 v Žiline; *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 5, v Bratislave, 5. 7. 1928, s. 4.; *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 9, v Bratislave, 10. 7. 1929, s. 1, 2; *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 12, v Bratislave, 15. 9. 1930, s. 4.; *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 14, v Bratislave, 25. 9. 1931, s. 4.
- 27 Nitrianska odbočka vo svojej výročnej správe za rok 1926 uvádza, že so „skupinami je styk takmer žiadny, pretože práve tie najpočetnejšie na pr. Nové Zámky voči sväzu sa úplne ľahostajne chovajú (...).“ V Nitre, 4. 2. 1927, Dr. Ľudevít Neumann, tajomník odb. In: *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 3, v Bratislave, 15. 3. 1927, s. 15. Nitrianska odbočka vo svojej výročnej správe za rok 1927 uvádza, že skupiny sa chovajú voči Sväzu ľahostajne, a to okrem kolegov zo Zlatých Moraviec. In: *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 5, v Bratislave, 5. 7. 1928, s. 9.
- 28 Podľa výročnej správy košickej odbočky za rok 1926 vytvorenie Sväzu „*venašiel advokátov z Košíc úplne nepripravených a nezorganizovaných. Nami už dávnejšie vytvorený „Kruh pravotárov“ bol väčším dielom povolaný tým istým cieľom slúžiť, ktoré si Krajinský sväz do programu vzal a preto nebolo čo sa týka organizácie žiadnych zvláštnych ťažkostí pri utvorení miestnej odbočky (...). Bývalý kruh advokátov, ktorý i dotiaľ zastupoval nie len záujmy košických advokátov v užšom slova smysle, ale i záujmy všetkých v oblasti košickej sedrie pôsobiacich advokátov, vstúpili korporatívne do krajinského sväzu ba čo viac pri jeho zakladaní zúčastnil sa ako jedna z najväznejších skupín veľmi činne a utvorenie sväzu v značnej miere napomohol.*“ Na valnom zhromaždení utvárajúcej sa miestnej odbočky v Košiciach 8. 2. 1925 sa zároveň uskutočnila likvidácia bývalého advokátskeho kruhu a jeho pôsobnosť prevzala novoutvorená košická odbočka Sväzu. In: *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 3, v Bratislave, 15. 3. 1927, s. 10, 11.
- 29 Teofil Rosenberg bol významný advokát z Prešova, ktorý pôsobil dlhé roky ako funkcionár ešte v Advokátskej komore Prešov, v roku 1891 ako náhradník výboru, od rokov 1892 – 1910 ako člen výboru, v rokoch 1911 – 1918 ako podpredseda. In: GAJDOŠOVÁ, M. – KERECMAN, P. – ĎURIŠKA, Z. – KUŠNÍR, J. – HELLENBART, V.: *Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948*. Bratislava : SAK, VEDA, vydavateľstvo SAV, 2018, s. 672 – 679.
- Teofil Rosenberg zrejme stál aj za dobrovoľným advokátskym spolkom v počiatočoch 20. rokov 20. storočia Sväzok pravotárov župy Šarišskej, ktorý vznikol po zaniknutí prešovskej komory. Podrobnejšie: GAJDOŠOVÁ, M.: *Združenia a sloboda združovania*. Bratislava : C. H. Beck, 2019, kapitola 3.3.6.1 Spolky právnikov na Slovensku.
- 30 *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 9, v Bratislave, 10. 7. 1929, s. 8, 9.
- 31 Eduard Rippely bol významný banskobystrický advokát a komorový funkcionár, v rokoch 1891 – 1893 člen výboru, v rokoch 1894 – 1919 tajomník Advokátskej komory Banská Bystrica, v martinskej komore člen výboru v rokoch 1922 – 1933. In: GAJDOŠOVÁ, M. – KERECMAN, P. – ĎURIŠKA, Z. – KUŠNÍR, J. – HELLENBART, V.: *Advokátske komory na Slovensku v rokoch 1875 – 1948*. Bratislava : SAK, VEDA, vydavateľstvo SAV, 2018, s. 573.
- 32 *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 8, v Bratislave, 15. 3. 1929, s. 9, 10.
- 33 „*Výročná zpráva lučeneckej odbočky na rok 1928/29. (...) Teraz je práve v behu vyčarovanie pozemkových kníh a na ne sa vzťahujúceho pozemnoknižného archívu, táto akcia nás ako pohraničný okresný súd veľmi sa týka – po skončení týchto veľká nadpráca sa vyskytne s prevedením viac ako 6 000 pozemnoknižných záležitostí. Túto ohromnú nadprácu náš okresný súd s terajším osobníctvom nebude v stave prevádzať, lebo terajší priemerný ročný obrat pri pozemkovej knihe je asi 3 500 čísiel, slovom s vyčarovaním pozemkových kníh skoro 2ročná práca bude, ktorú nadprácu bez pridelenia značnej pomoci premôcť nemožno. Tuná má ministerstvo spravodlnosti rýchlu a výdatnú pomoc poskytnúť.*“ (v Lučenci, 29. 1. 1928, Zoltán Nagy Tajomník odbočky, Ľudevít Bazovský, predseda odbočky)
In: *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 8, v Bratislave, 15. 3. 1929, s. 13, 14.
- 34 Na valnom zhromaždení Sväzu v Piešťanoch 5. 5. 1929 boli za predsedov a tajomníkov odbočiek zvolení: odbočka Bratislava – Vladimír Krno a Vojtech Vičánek, odbočka Banská Bystrica – Eduard Rippely a Emil Tyroler, odbočka Košice – Ernest Weiser a Artur Singer, odbočka Levoča a odbočka Komárno – s pozn. „*nefunguje*“, odbočka Lučenec – Ľudevít Bazovský a Zoltán Nagy, odbočka Nitra – Ľudevít Mérey a Ľudovít Neuman, odbočka Prešov – Teofil Rosenberg a Teodor Austerlitz, odbočka Rimavská Sobota – Rudolf Weinberger a Ján Ďurkovič, odbočka Ružomberok – Vladimír Klimo, odbočka Trenčín – Milan Katreniak a Gejza Pereszlényi; Levočská odbočka svoju správu o činnosti zaslala opäť za rok 1930, vyhotovenú miestopredsedom Móricom Friedom a Ervinom Löfflerom. In: *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 13, v Bratislave, 20. 4. 1931, s. 6, 7; *ZPRÁVY Sväzu advokátov na Slovensku*, č. 9, v Bratislave, 10. 7. 1929, Príloha: Na valnom shromaždení dňa 5. mája 1929 v Piešťanoch boli zvolení za funkcionárov: – zoznam funkcionárov Sväzu, predsedov a tajomníkov pobočiek, zoznam členov podľa pobočiek. (12 strán).

- 35 ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, ročník I., č. 1, v Bratisla-ve v júni 1925, s. 3.
- 36 Pre úplnosť – proces prípravy nového zákona o advokácii však napriek systematickým, rozsiahlym a koordinovaným prácam nedospel do zdarného záveru a chronologický najbližší jednotný československý zákon o advokácii bol až zákon č. 322/1948 Zb. o advokácii (advokátsky poriadok), účinný od 1. 1. 1949, ktorý advokáciu v zásade poštátnil a samosprávne advokátske komory na území Československa (aj s obmedzenou samosprávou na území Slovenska) zrušil.
- 37 Podrobnejšie: GAJDOŠOVÁ, M.: *Stála delegácia advokátskych komôr československých so sídlom v Prahe a zástoj slovenskej advokácie*. In: VLADÁR, V.: *Perpetua terrena blande honori dedicata. Pocta Petrovi Blahovi k nedožitým 80. narodeninám*. Trnava : Trnavská univerzita v Trnave, právnická fakulta, 2019, s. 601 – 620.
- 38 ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 2, v Bratislave, 20. 3. 1926, s. 1 – 14; ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 3, v Bratislave, 15. 3. 1927, s. 17, 18; ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 4, v Bratislave, 5. 2. 1928, s. 5 – 19; ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 5, v Bratislave, 5. 7. 1928, s. 1 – 3; ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 8, v Bratislave, 15. 3. 1929, s. 1 – 7.
- 39 ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 2, v Bratislave, 20. 3. 1926, s. 3.
- 40 ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, ročník I., č. 1, v Bratislave v júni 1925, s. 9 – 11.
- 41 V obvode súdnej tabule Bratislava bolo systemizovaných 313 sudcovských miest, ale chýbalo 36 sudcov. In: ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 8, v Bratislave, 15. 3. 1929, s. 7 - 8.
- 42 ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 9, v Bratislave, 10. 7. 1929, s. 5, 6.
- 43 ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 9, v Bratislave, 10. 7. 1929, s. 10, 11.
- 44 ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 10, v Bratislave, 1. 2. 1930, s. 6, 7.
- 45 „(...) Nedostatečné obsadení soudů v zemi Slovenské a Podkarpatoruské je předmětem stále pozornosti ministerstva spravedlnosti. Ministerstvo snaží se nedostatky ty, pokud to je a bude možno, odstraniti, činíc vhodné návrhy jak na úpravu poměrů platových, tak i na zvýšení systemizace. Dbá také při každém přeložení, o němž rozhoduje neb které navrhuje, zájmu služby a tedy i největší účelnosti. Též presidiím vrchních soudů byl dán pokyn, aby řídila se stejnou zásadou. Snaha, aby advokacie nebyla vylučována ze zastupování i fakticky, bude dále sledována, zvláště působením na ministerstvo vnitra, aby otázka úpravy soukromých prací obecních a obvodních notářů byla co možná brzy vyřešena. Svazu je však známo, že dosavadní návrhy v přičině té nebylo možno, i v zájmu advokacie, akceptovati. Výpomoc opisováním v trestnicích a věznicích bude obmezována, jakmile bude možno uspokojivým způsobem doplniti i pomocný kancelářský personál. O zjednodušení advokátního tarifu jedná ministerstvo se stálou delegací. Návrhy v té věci byly projednávány současně s přípravou osnovy nového advokátního řádu. (...)“ List ministra spravodlivosti č. 9330/30, z 6. 3. 1930, Praha. In: ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 11, v Bratislave, 15. 5. 1930, s. 3.
- 46 „(...) Ministerstvo spravedlnosti zjišťuje z výkazů o činnosti soudů ve věcech civilních za rok 1929, že v obvodu vrchního soudu v Bratislavě bylo potvrzeno 64.5 proc. rozsudků I. stolice, změněno 35 proc., zrušeno 0.7 proc., v obvodu vrchního soudu v Košicích potvrzeno 58 proc., změněno 31.1 proc., zrušeno 1.2 proc. Výsledky tyto jsou sice méně příznivé než na př. v Čechách, kde bylo potvrzeno 76.1 proc. rozsudků I. stolice, změněno 11.39 proc. a zrušeno 12.13 proc. Z výsledků činnosti vrchního soudu lze uvést, že za rok 1929 nejvyšší soud z rozsudků vrchního soudu v Bratislavě potvrdil 75.7 proc., změnil 11.5 proc. a zrušil 12.8 proc., z rozsudků vrchního soudu v Košicích potvrdil 70 proc., změnil 14 proc. a zrušil 16 proc. (...)“ List ministra spravodlivosti č. 5925/30, z 6. 4. 1930, Praha. In: ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 11, v Bratislave, 15. 5. 1930, s. 4.
- 47 Politická správa, sústavná akcia pre ľavnú, rýchlu a dobrú správu (Racionalizácia správ.), č. 52. 178/1930 prez., Bratislava, 20. 11. 1930. In: ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 13, v Bratislave, 20. 4. 1931, s. 7 – 9. „Vo verejnosti: v dennej a periodickej tlači, v prejavoch záujmových korporácií, na shromaždeniach či politických, či záujmových skupín často sa ozývajú všeobecne sťažnosti na „ťažkopádny, byrokratický“ postup politických a iných administratívnych úradov, na zdĺhavé vybavovanie vecí u nich bez toho, že by sa konkrétne označili takéto prípady a cieľom nápravy nadriadenej vrchnosti aj oznámili. Krajinský úrad je si vedomý toho, že záujem obyvateľstva právom vyžaduje dobrú, rýchlu administráciu a že zdĺhavé a nesprávne vybavovanie vecí zapríčiňuje obecnstvu nie len nepríjemnosti v styku s administratívnym úradom, ale aj hmotné škody. Krajinský úrad chce v záujme nápravy tak v jednotlivých prípadoch ako aj vo všeobecnosti odstrániť ukazujúce sa nedostatky, – ovšem v rámci platných predpisov a pokiaľ mu to značný nedostatok konceptného a odborného úradníctva umožní. Na ceste tejto nápravy je medzi iným veľmi vážne, aby krajinský úrad znal nie len tie vady, – o ktorých sa dozvie úradnou kontrolou práce administratívnych úradov, - ale aj tie, o ktorých sa Vy dozvedáte v styku s občanmi v rámci Vášho pôsobenia. (...) Krajinský úrad prejavuje nádej, že takýmto spôsobom získa si cenného materiálu pri hľadani prostriedkov k zlepšeniu úradovania v administratívnych úradoch jemu podriadených. Vašu odpoveď ráčte dla možnosti ešte do konca tohoto roku sdeliť. Za krajinského prezidenta: Országh, v. r.“
- 48 ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 13, v Bratislave, 20. 4. 1931, s. 9, 10; ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 14, v Bratislave, 25. 9. 1931, s. 20
- 49 ZPRÁVY Svazu advokátov na Slovensku, č. 5, v Bratislave, 5. 7. 1928, s. 19.

prof. JUDr. Mgr. Martina Gajdošová, PhD.
Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 1. januára 2024

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

Periodicita: dvojmesačník (6 čísel ročne)

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Podklady inzerátov

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre:** nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok. Materiál na vkladanú inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 500 eur

rozmery: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 000 eur

rozmery: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,10 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 12 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého

účelom je ponuka práce

pre koncipienta/koncipientku,

má jednotnú úpravu a rozmer

štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK

– zadarmo

Riadková inzercia

sa neuverejňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy

sa informujte na ondrisova@sak.sk

alebo telefonicky: **02 204 227 28**.

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 25 eur
cmyk 50 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

NOVINKA

Smyčková • Števček • Löwy • Tomašovič a kol.

Civilný mimosporový poriadok Komentár. 2. vydanie

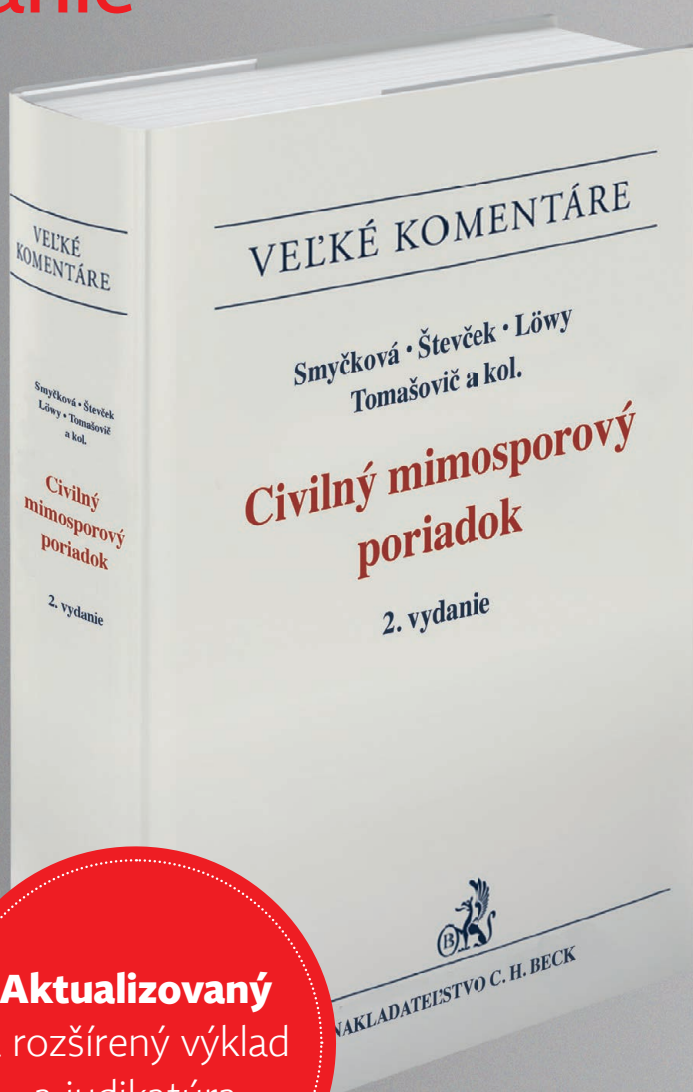
2024 | viazané s prebalom | 1 240 | 125 eur

obj. číslo SO_EVK18

Najaktuálnejší komentár

Druhé vydanie Veľkého komentára Nakladateľstva C. H. Beck k Civilnému mimosporovému poriadku predstavuje aktualizovaný a rozšírený výklad tohto významného kódexu. Taktiež obsahuje doplnenú a aktualizovanú judikatúru a predstavuje tak najaktuálnejší, najrozsiahlejší a najpodrobnejší komentár k CMP na trhu.

Komentár napísal široký kolektív uznávaných odborníkov, ktorý prináša čitateľom komplexný pohľad na jednotlivé inštitúty obsiahnuté v tomto procesnom kódexe v kontexte právnej teórie, ako aj právnej praxe. Súčasťou komentára je aktualizovaná príloha – vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých.

**Aktualizovaný
a rozšírený výklad
a judikatúra**

Komentár nájdete
v našom e-shope
pod QR kódom

